TURUN YLIOPISTO

Kuudesluokkalaisten näkemyksiä joukkuepalloilusta

Kasvatustieteen
pro gradu -tutkielma

Laatija:
Arvid Vonk

Ohjaaja:
Professori Pasi Koski

19.04.2021
Rauma

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu
Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Pro gradu -tutkielma

Oppiaine: Kasvatustiede
Tekijä(t): Arvid Vonk
Otsikko: Kuudesluokkalaisten näkemyksiä joukkuepalloilusta

Ohjaaja(t): Professori Pasi Koski
Sivumäärä: 81 sivua
Päivämäärä: 01.04.2021

Tiivistelmä

Tässä tutkimuksessa tarkasteltiin kuudesluokkalaisten näkemyksiä joukkuepalloilusta. Tutkimuksessa tutkittiin, millaisia näkemyksiä kuudesluokkalaisilla on joukkuepalloilusta ja miten ne eroavat eri ryhmien (joukkuepalloilijat, omaehtoisesti joukkuepalloilevat ja ei-joukkuepalloilijat) välillä? Lisäksi tutkittiin koulun, kodin ja kavereiden yhteyttä oppilaiden näkemykseen joukkuepalloilusta.

Kyseessä on laadullinen tutkimus, jonka kohteena oli yhden koulun 37 kuudesluokkalaista oppilasta. Oppilaat muodostivat mielipiteensä ja näkemyksensä tutkittavasta asiasta omien kokemusten ja uskomusten perusteella. Aineistoa kerättiin kyselyn (n=37) ja parihaastattelun (n=6) avulla ja kyselyn tulokset kerättiin syksyllä 2020 ja haastattelun keväällä 2021.

Tutkimuksen lähestymistapa on fenomenologinen eli tutkimusstrategian tavoitteena on oman välittömän kokemuksen kautta tuottaa tutkimuskohteesta syvällistä tietoa. Tutkimuksessa tarkasteltiin kuudesluokkalaisten näkemyksiä joukkuepalloilua kohtaan ja näkemyksiä syvensi muutama parihaastattelulla. Kuudesluokkalaiset oli jaettu kolmeen eri ryhmään, joita olivat ei-joukkuepalloilijat, omaehtoisesti joukkuepalloilevat ja joukkuepalloilijat. Tutkimusaineisto analysoitiin käyttäen induktiivista eli aineistolähtöistä analyysia ja vastauksista koostettiin lausuntokarttoja.

Tutkimustulosten mukaan kuudesluokkalaiset nostivat esille myönteisiä ja kielteisiä näkemyksiä joukkuepalloilusta. Varsinkin kaverit, joukkuehengen tuoma sosiaalinen yhdessäolo ja joukkuepalloilun tarjoama urheileminen nousivat myönteisiksi asioiksi. Kuudesluokkalaiset löysivät myös yhteisiä kielteisiä näkemyksiä, joita olivat kiusaaminen sekä haukkuminen pelissä. Yleistä oli, että mitä aktiivisempi oppilas oli liikkumaan, sitä enemmän hän todennäköisesti löysi myönteisiä ja kielteisiä näkemyksiä sekä merkityksiä joukkuepalloilusta.

Oppilaiden liikunta-aktiivisuus oli myös yhteydessä myönteisempään suhtautumiseen koulun liikuntatunteihin, esimerkiksi joukkuepalloilijoiden ja omaehtoisesti joukkuepalloilijoiden ryhmissä. Oppilaiden vanhemmat olivat tutkimuksen mukaan kiinnostuneita joukkuepalloilusta ja heidän kauttansa lapsi omaksuu väheksyvän tai arvostavan kuvan siitä. Sisarukset olivat yhteydessä joukkuepalloilun myönteisen näkemyksen lisääjänä, jos heitä kiinnosti kyseiset lajit. Jokaisessa ryhmässä tuli ilmi, että kavereilla on vaikutusvaltaa, mitä mieltä oppilaat ovat joukkuepalloilulajeista.

Penkkiurheilu oli yleistä joukkuepalloilijoiden ja omaehtoisesti joukkuepalloilevien ryhmässä ja sitä harrastetaan varsinkin perheen ja kavereiden kanssa. Mitä liikunnallisesti aktiivisempi oppilas oli, sitä enemmän hän seurasi joukkuepalloilua penkkiurheilun, sosiaalisen median, television ja pelikonsolien kautta, jotka olivat yhteydessä oppilaan näkemykseen tutkittavasta asiasta.

Avainsanat: Alakoulu, joukkueurheilu, joukkuepalloilu, fenomenologia

Sisällysluettelo

1 Johdanto 5

2 Joukkuepalloilu 7

2.1 Joukkuepalloilu 7

2.2 Joukkuepalloilun suosio 8

3 Joukkuepalloilu alakoulun liikunnassa 11

3.1 Opetussuunnitelma ja joukkuepalloilu 11

3.2 Liikuntatuntien sisältö alakoulussa 12

4 Näkemyksiä joukkuepalloilusta 14

4.1 Koulun yhteys näkemykseen 14

4.2 Kodin yhteys näkemykseen 17

4.3 Kavereiden yhteys näkemykseen 20

4.4 Joukkuepalloilun seuraaminen 21

5 Tutkimusongelmat 25

6 Tutkimusmenetelmät 26

6.1 Tutkimuksen toteutus ja aineistonkeruu 26

6.2 Aineiston analyysi 28

7 Tutkimustulokset 31

7.1 Kuudesluokkalaisten ryhmien näkemykset joukkuepalloilusta 31

7.1.1 Liikunnan kiinnostavuus 31

7.1.2 Harrastaminen ohjatusti 32

7.1.3 Pelaamien vapaa-ajalla 34

7.1.4 Harrastamisen kiinnostavuus 35

7.1.5 Myönteiset ja kielteiset asiat 37

7.2 Koulun, kodin ja kavereiden yhteys näkemykseen joukkuepalloilusta 43

7.2.1 Joukkuepalloilu ja koulu 43

7.2.2 Joukkuepalloilu ja koti 45

7.2.3 Joukkuepalloilu ja kaverit 49

7.3 Joukkuepalloilun seuraaminen 51

7.3.1 Joukkuepalloilun seuraaminen katsomosta 51

7.3.2 Joukkuepalloilun seuraaminen television välityksellä 52

7.3.3 Joukkuepalloilun seuraaminen sosiaalisesta mediasta 53
7.3.4 Joukkuepalloilu konsolipelien pelaaminen 55

8 Pohdinta 56

8.1 Kuudesluokkalaisten näkemyksiä joukkuepalloilusta 56

8.2 Koulu, koti ja kaverit 59

8.3 Joukkuepalloilun seuraaminen 62

8.4 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus 63

8.5 Arvio tulosten hyödyntämisestä 64

Lähteet 66

Liitteet 73

Liite 1 Kyselylomake 73

Liite 2. Haastattelun kysymykset 78

Liite 3. Lausuntokartta 79

1 Johdanto

Valtaosa peruskouluikäisistä osallistuu tai on osallistunut lasten ja nuorten urheiluseuratoimintaan (Aarresola, Aira, Itkonen, Kokko, Pihlaja & Konttinen 2015, 1). Kansallisen liikuntatutkimuksen sekä Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa eli LIITU-tutkimuksen (2019) mukaan joukkuepalloilulajeilla on Suomessa vankka ja suosittu asema. Jos otetaan huomioon eri lajit, joissa on yli 1500 seurassa harrastavaa ja lasketaan nämä harrastajamäärät yhteen, huomataan, että yhdeksällä eniten harrastetulla joukkuepalloilulajilla oli 241 500 harrastajaa ja muilla 21 lajilla harrastajia on selvästi vähemmän eli 208 500 harrastajaa. (Blomqvist, Mononen, Koski & Kokko 2019, 55; Koski 2008, 284–285.) Urheiluseuroilla, kuten joukkuepalloiluseuroilla, onkin yhteiskunnallisesti merkittävä tehtävä, koska liikunnan järjestämisestä vastaavat yleisesti erilaiset liikuntajärjestöt valtion ja kuntien luodessa edellytykset liikunnalle. (Aarresola ym. 2015,1.)

Kodilla ja siellä olevilla perheenjäsenillä saattaa vallita kiintymyssuhde lapseensa, jonka vuoksi vähitellen perheen lapsi alkaa matkia kiintymyksen kohdetta, eli hänestä saattaa tulla vanhempansa kaltainen. (Hurme 2001, 148–149.) Koti ja perhetausta määrittävät todennäköisesti osaltaan myös sitä millainen suhde lapselle muodostuu urheiluun, kuten esimerkiksi joukkuepalloiluun. (Heinilä 2010, 32; Clark 2008, 56; Nurmi, Ahonen, Lyytinen, Lyytinen, Pulkkinen & Ruoppila 2006, 145) Lasten vanhempien oma joukkuepalloilutausta ja sen kautta tuleva innostus, saavat vanhempien tukemaan oman lapsen urheilua taloudellisesti sekä viemällä lasta harjoitusten pariin (Honkonen & Suoranta 1999, 97–98). Lapsi osallistuu todennäköisesti joukkuepalloilun toimintaan myöhemmällä iällä, jos hän saa kotoa joukkuepalloilun harrastamiseen tarvittavan tuen määrän. (Stroot 2002).

Nuorten vapaa-aikatutkimuksen mukaan koululiikunta on lisännyt oppilaiden kiinnostusta harrastaa liikuntaa vapaa-ajalla (Myllyniemi & Berg 2013, 48). Opettajien pitämät liikuntatunnit ja koulussa tapahtuva liikunta synnyttää oppilaille elämyksiä, joiden myötä liikunta vahvistuu vapaa-ajalla ja se synnyttää positiivisia merkityksiä oppilaissa. (Lehmuskallio 2011, 26.) Esimerkiksi joukkuepalloilu koulun liikunnassa voi synnyttää positiivisia merkityksiä yksilössä.

Suomalaisnuoret pitävät tärkeänä liikuntamotivaationa sitä, että he voivat liikunnassa viettää aikaa kavereiden kanssaan. (Palomäki, Huotari & Kokko 2017, 84.) Kaverit ovat yhteydessä

lapsen liikuntaharrastuneisuuteen, jolloin kaverit harrastavat samoja liikuntalajeja mahdollisesti myös samassa seurassa. (Takalo 2004).

Tutkimus on ajankohtainen, sillä vuoden 2018 Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa LIITU-tutkimuksesta kävi ilmi, että joukkuepalloilu on lasten ja nuorten keskuudessa harrastetuista urheilulajeista suosituin (Blomqvist ym. 2019, 55). YLE (2021) uutisoinnin mukaan suosio on saattanut kuitenkin laskea, sillä Koronavirus on ollut yhteydessä lasten ja nuorten harrastustoimintaan, keskeyttäen toimintaa monin paikoin sekä aiheuttanut harrastekatoa.

Tutkimuksessa tarkastellaan kuudesluokkalaisten näkemyksiä joukkuepalloilusta. Tutkimuksessa tarkastellaan, millaisia on kuudesluokkalaisten näkemykset joukkuepalloilusta ja miten eri ryhmien (ei-joukkuepalloilijoiden, omaehtoisesti joukkuepalloilijoiden ja joukkuepalloilijoiden) näkemykset eroavat toisistaan. Lisäksi tutkimuksessa tarkasteltiin koulun, kodin ja kavereiden yhteyttä näkemykseen joukkuepalloilusta. Tutkimus on laadullinen ja siinä kerättiin tietoa kyselylomakkeen ja haastatteluiden kautta.

2 Joukkuepalloilu

2.1 Joukkuepalloilu

Joukkuepalloilulla tässä tutkimuksessa tarkoitetaan perinteisiä joukkuepalloilulajeja, joita ovat jääkiekko, jalkapallo, salibandy, lentopallo, koripallo ja pesäpallo. Joukkuepalloilussa pelaajat muodostavat yhdessä joukkueen, jossa joukkue koostuu erilaisista yksilöistä, joilla on erilaiset psyykkiset, sosiaaliset ja fyysiset ominaisuudet. Kilpaurheilussa tapahtuvassa joukkuepalloilussa osalle pelaajille annetaan enemmän vastuuta sekä erilaisia rooleja, sillä pelitaidot ja ominaisuudet eri pelaajilla ovat erilaiset. Huonosti toteutettuna pelaajien roolittaminen voi johtaa siihen, että pelaaja ei tiedosta omaa merkitystään joukkueelleen ja pelaaja kokee itsensä tarpeettomaksi. (Heino 2000, 205–206.) Joukkueen tavoitteena on voittaa toinen tai useampi joukkue, jolloin kilpaileminen toista joukkuetta kohtaan nousee teemaksi. Kilpaileminen kuuluu joukkuepalloiluun ja sen avulla opitaan voittamisen ja häviämisen tunteita. Suomessa yleisempiä joukkueurheilulajeja on esimerkiksi jääkiekko, jalkapallo, koripallo ja salibandy. (Autio & Kaski 2005, 9).

Joukkuepalloilussa on tyypillistä valmentajien ja pelaajien suhteiden lisäksi pelaajien väliset suhteet. Pelaajat pääsevät pelin kautta pelaamaan toisiaan vastaan ja tekemään yhteistyötä eri pelaajien kesken. Ideana on, että valmentaja toimii joukkueen johtajana ja on vastuussa koko joukkueen toiminnasta. (Weinberg & Gould 2007, 160). Joukkue koostuu yksilöistä, jolloin valmentajan tulee huomioida yksilöiden kyvyt sekä tarpeet. Yksilöt muodostavat joukkueen, joilla kaikilla on yhteinen tavoite. (Koski 2003, 25.) Joukkueelle tyypillisiä kriteerejä ovat tavoite tai tavoitteet, roolit, säännöt ja mahdolliset kommunikointitavat (Weinberg & Gould 2007, 160).

Miettinen (1999) kertoo joukkueurheilulajien piirteitä teoksessaan Liikkuva lapsi ja nuori, jossa esimerkkinä joukkuepalloilulajeista on jalkapallo. Miettisen esittämiä piirteitä voidaan soveltaa muihin joukkueurheilulajeihin. Joukkueurheilulajien yhtenä piirteenä on yhteisöllisyys, jolloin joukkueessa kaikki tarvitsevat toisiaan. Pelaajien pitää olla pääsääntöisesti solidaarisia, mutta myös luovia persoonallisia pelaajia, jotka tekevät asioita omasta aloitteesta. Tämän takia joukkueessa on yleensä roolinjako, joka tulee usealle pelaajalle vastaan pelaamassa joukkueessaan. Esimerkiksi jalkapallossa hyökkääjien ja puolustajien rooli eroaa oleellisesti toisistaan. Jokaisella pelaajalla on roolin takia oma vastuu ja sama pätee esimerkiksi arkielämään, miten toimitaan työpaikalla, kotona tai koulussa.

Joukkueurheilu tarvitsee sääntöjä. Ei riitä, että tietää vain, mitä sääntöjä pelissä on, vaan niiden merkitys on myös ymmärrettävä. Joukkueurheilussa sääntöjen noudattamista valvoo pääsääntöisesti tuomari. Joukkueurheiluun kuuluu epäonnistumiset hävityn pelin jälkeen ja onnistumiset voitetun pelin jälkeen. Joukkueurheilu on täynnä ylä- ja alamäkiä, koska välillä tulee onnistumisia tai epäonnistumisia. Ne kuitenkin kasvattavat pelaajassa sisukkuutta ja pitkäjänteisyyttä. Joukkueurheilussa luottamisen kyky joukkuelaisiin on suuri. Jos joukkuetoveriin ei luota, yhteispeli vaikeutuu. Luottamus on elämän ja joukkueurheilun tärkeitä peruspilareita. (Miettinen 1999, 143–147.)

Liikuntatoiminta, kuten joukkuepalloilu, on käyttökelpoinen väline ja mahdollisuus lasten ja nuorten kasvun tukemiseen. Sen avulla tavoitetaan lapset ja nuoret kattavasti ja se yhdistää niin fyysisen kuin henkisenkin puolen. Koski listasi Telaman muotoilemat kuusi liikunnan ja urheilun vahvuutta, jotka kiteyttävät liikunnan ja urheilun vahvuudet kasvatusvälineenä kuuteen eri kohtaan. Se on hyvä kasvatusväline, koska 1. Se on aktiivista toimintaa ja aktiivisista harrastuksista suosituin, 2. Valmentajan ja urheilijan valmentajan välillä on kiinteä vuorovaikutussuhde, 3. Se on melkein poikkeuksetta motivoitunutta toimintaa, 4. Se sisältää runsaasti kasvatustilanteita, 5. Se on tavoitteellista ja pitkäjänteistä toimintaa, 6. Lisäksi se tuo järjestelmällisyyttä elämään. (Koski 2008, 303–304.) Nämä kuusi kohtaa kiteytyvät joukkuepalloilun ja se tekee siitä hyvän kasvatusvälineen.

Joukkuepalloilun merkityksen puolesta puhuvat myös erilaiset järjestöt. Esimerkiksi Icehearts-järjestö yrittää luoda joukkuepalloilusta positiivisen kuvan sekä kertoo joukkuepalloilun olevan tärkeää lapselle. Icehearts toimintamalli on lapsen hyväksi sekä koulun, sosiaalityön ja vapaa-ajan tueksi. (Icehearts 2019.) Lisäksi oli olemassa Nuori Suomi ry, joka oli entinen lasten ja nuorten liikunnan toimialajärjestö. Se yritti 2000-luvun alkupuolella kehittää organisoidun liikuntatoiminnan laatua muun muassa lasten ja nuorten parissa tehtävän (Koski 2008, 309). Ryhmässä liikkuminen ja urheileminen tekee lapsista aktiivisempia, jolloin lapset liikkuvat enemmän ja ovat sosiaalisessa vuorovaikutuksessa muiden lasten kanssa. Joukkuepalloilu edistää myös lapsen käyttäytymistä sekä myönteistä toimintaa ja lisää terveellisten elämäntapojen omaksumisen todennäköisyyttä tulevaisuudessa sekä vähentää käyttäytymisongelmien kehittymisen riskiä. (Unicef 2018).

2.2 Joukkuepalloilun suosio

Lasten ja nuorten urheiluseuratoiminnan peruskouluikäisistä noin 80 prosenttia osallistuu tai on osallistunut sen toimintaan (Myllyniemi & Berg 2013, 71; Blomqvist, Mononen,

Konttinen, Koski & Kokko 2015). Eri urheiluseuroilla on merkittävä rooli, sillä liikunnan järjestämisestä vastaa yleensä liikuntajärjestöt kuntien sekä valtion luodessa edellytykset tähän. Suosituimpia urheilulajeja ovat olleet joukkuepalloilulajit. (Aarresola ym. 2015,1.)

Kuvio 1 kertoo Kansallisen liikuntatutkimuksesta (2006a), jonka mukaan nuorten selvä ykköslaji seuroissa oli joukkuepalloilulajeihin kuuluva jalkapallo, jota harrasti lähes 110 000 lasta ja nuorta. Sitä seuraa Svolin/voimisteluliiton lajien jälkeen joukkuepalloilulajeihin kuuluvat jääkiekko ja salibandy. Jos otetaan huomioon eri lajit, joissa on yli 1500 seurassa harrastavaa ja lasketaan nämä harrastajamäärät yhteen, huomataan, että yhdeksällä eniten harrastetulla joukkuepalloilulajilla oli 241 500 harrastajaa ja muilla 21 lajilla harrastajia on selvästi vähemmän eli 208 500 harrastajaa. Yhdentoista eniten harrastetun lajin joukossa oli kuusi joukkuepalloilulajia, joka kertoo joukkuepalloilun vankasta asemasta. (Koski 2008, 301–302.)

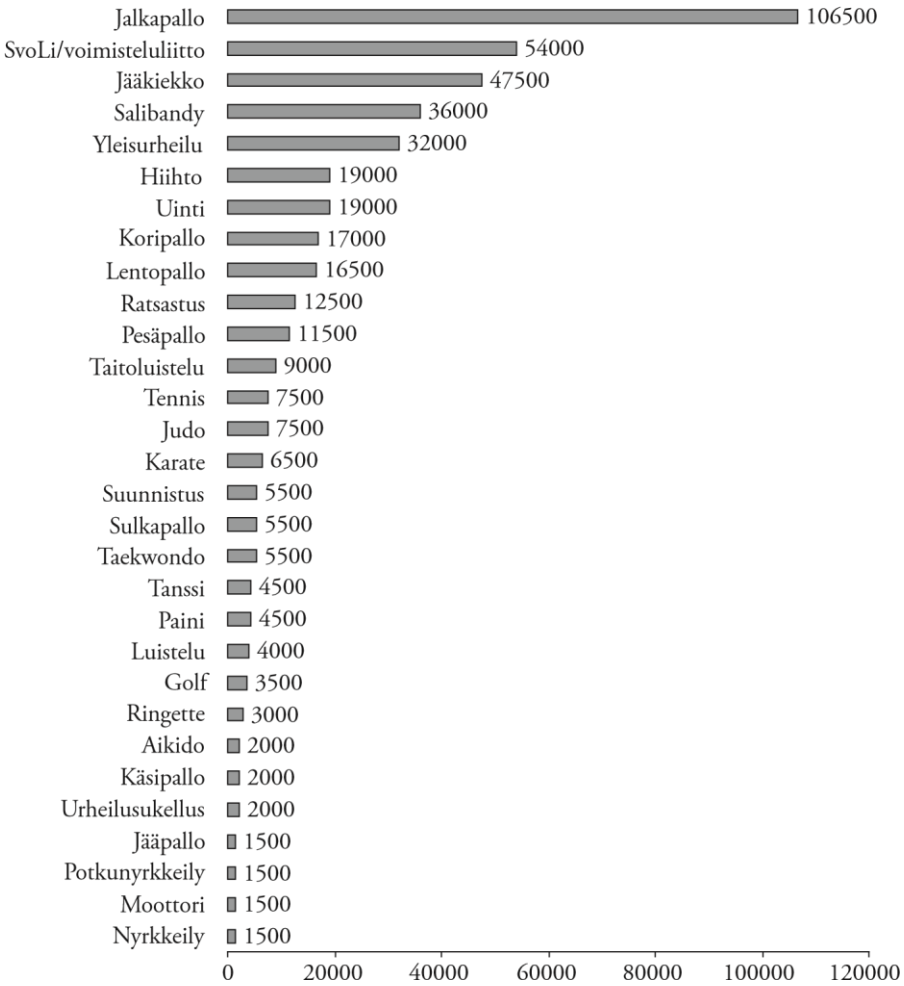

Kuvio 1. Lasten ja nuorten (3–18 v.) seuroissa erilaisia lajeja harrastavien (säännöllisesti kolmen kuukauden ajan vuodessa harrastavat ja vähintään kerran viikossa) lukumäärät vuonna 2006. (Koski 2008, 301.)

Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa (LIITU) on tutkimus, jossa kerättiin tietoa 7-, 9-, 11-, 13- ja 15-vuotiaiden oppilaiden paikallaanolosta sekä liikkumisesta sekä mitkä tekijät olivat yhteydessä näihin osatekijöihin (taulukko 1.). Tutkimus käsittelee heidän liikuntakäyttäytymisensä tilaa vuosina 2014–2018 sekä keväällä 2018 ajassa tapahtuneita muutoksia. (Kokko ym. 2019, 9.) Tutkimuksen aineiston mukaan noin kolmannes pojista harrasti päälajinaan jalkapalloa, kun taas tyttöjen harrastajamäärät jakautuivat tasaisemmin eri lajien kesken, kuten voimistelun, tanssin ja ratsastuksen. Vaikka mieltymyksissä lajeihin havaittiin eroja tyttöjen ja poikien välillä, tutkimuksesta kävi ilmi joukkuepalloilun suosio. (Blomqvist, Mononen, Koski & Kokko 2019, 55.)

Taulukko 1. Urheiluseuroissa harrastettujen lajien harrastajamäärät (Blomqvist ym. 2019, 218.) Lasten ja nuorten (9-, 11-, 13- ja 15- vuotiaiden) harrastettujen lajien harrastemäärät sukupuolittain ja yhteensä (%) (n = 2076) vuonna 2018.

Laji	Pojat	Tytöt	Kaikki
Jalkapallo	33,6	10,6	21,8
Tanssi ja kilpatanssi	0,7	15,3	8,2
Voimistelu	1,2	14,7	8,1
Salibandy	13,4	2,8	7,9
Ratsastus	0,2	13,8	7,2
Jääkiekko	13,3	0,9	6,9
Uinti	3,2	5,4	4,3
Yleisurheilu	2,9	5,5	4,2
Koripallo	4,1	2,6	3,3
Cheerleading	0,1	4,8	2,5
Pesäpallo	1,8	1,9	1,8
Lentopallo	0,7	2,4	1,6

3 Joukkuepalloilu alakoulun liikunnassa

3.1 Opetussuunnitelma ja joukkuepalloilu

Peruskoulun liikunnan opetuksessa tuetaan sosiaalista, fyysistä sekä psyykkistä toimintakykyä ja samalla myönteistä suhtautumista omaan kehoon. Esimerkiksi joukkuepalloilua sisältävillä oppitunnilla tavoitteena on, että oppilaille jää positiivinen kokemus, jolloin tuetaan oppilaiden liikunnallista elämäntapaa. Fyysinen aktiivisuus, kehollisuus sekä yhdessä tekeminen painottuvat näiden oppituntien aikana. Joukkuepalloilun liikunnalla avulla edistetään myös tasa-arvoa, yhteisöllisyyttä sekä tuetaan kulttuurista moninaisuutta. Opetuksessa hyödynnetään koulun tiloja sekä mahdollisesti muita erilaisia ympäristöjä. Tuntien on oltava turvallisia ja ne perustuvat mahdollisuuksiltaan eri vuodenaikojen urheilulajeihin, kuten joukkuepalloilulajeihin. (Opetushallitus 2014, 273.)

Liikunnassa oppilaat kasvavat liikunnan avulla. Kun alakoulun liikunta sisältää joukkuepalloilua, kasvamisen osatekijöitä liikunnassa ovat iän ja kehityksen kaltainen fyysinen toiminta, niiden ominaisuuksien harjoittelu sekä motoristen perustaitojen oppiminen. Oppilaat saavat opettajalta kautta tietoja ja taitoja, miten voi toimia joukkuepalloilun erilaisissa liikuntatilanteissa. Minäkäsityksen, vuorovaikutuksen ja vastuullisuuden kehittyminen kuuluu liikuntatunteihin. Tämä antaa mahdollisuuksia kanssa olemiseen, pelailuun, hauskan pitoon ja osallisuuteen. (Opetushallitus 2014, 273.)

Tavoitteena liikunnassa on, että joukkuepalloilulajien opetus on monipuolista, jolloin se tukee oppilaan hyvinvointia, taitojen oppimista, osallisuutta, itsenäisyyttä ja luo valmiuksia liikunnalliseen elämäntapaan. (Opetushallitus 2014, 273.) Liikuntaa liittyy keskeisesti S1 fyysinen toimintakyky, S2 sosiaalinen toimintakyky ja S3 psyykkinen toimintakyky eli sen sisältöalueet. Niitä täydentää tavoitteet T1–11 sekä laaja-alaiset oppimiskokonaisuudet (Opetushallitus 2014, 274–276). Joukkuepalloilussa esiintyy edellä mainitut fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen toimintakyky, joiden myötä oppilaat pääsevät harjoittelemaan sisältöalueiden kokonaisuuksien osa-alueita sekä tavoitteita. Perusopetussuunnitelman mukaan liikunnan (2014, 148–150, 273–276) lajeja ei ole eritelty, vaan taitojen ja ominaisuuksien, kuten liikkumis-, tasapaino- ja välineenkäsittelytaitojen sekä myös liikkuvuuden, nopeuden, voiman, kestävyyden, kehonhallinnan, ilmaisun ja rytmin, kehittämistä. (Opetushallitus 2014, 148–150, 273–276). Koulun liikunnan kautta oppilas tutustuu eri vuodenaikojen joukkuepalloilulajeihin, sillä koulussa pitää ottaa huomioon eri

vuodenajat, olosuhteet sekä ympäristön tarjoamat mahdollisuudet tarkoituksenmukaisella tavalla (Opetushallitus 2014, 275.)

3.2 Liikuntatuntien sisältö alakoulussa

Alakoulussa liikunnan lukukausisuunnitelma on liikunnanopettajan oma suunnitelma, miten opetus etenee yhden lukuvuoden ajan. Suunnitelmassa otetaan huomioon, että opetus kattaa monipuolisesti liikunnan opetuksen sisältöalueet, tilat, välineet ja vuodenajat. (Sääkslahti 2013, 291.) Siihen vaikuttaa opetussuunnitelman ja lukukausisuunnitelman lisäksi koulun lähiympäristö sekä sen tarjoamat puitteet ja koulun resurssit. Liikuntalajien lajivalikoimassa on kuitenkin tapahtunut muutoksia ja valikoima onkin runsas. (Heikinaro-Johansson & Huovinen 2007, 103.) Liikunnan opetuksen sisällön valinta on opettajalle vapaata, mutta siihen pitää sisällyttää liikunnan opetuksen Opetussuunnitelman 2014 asetetut tavoitteet. Eri kouluilla on omat painotukset liikunnan sisältöihin, johon vaikuttaa alueelliset sekä koulukohtaiset erot. (Heikinaro-Johansson & Kolkka 1998, 44; Heikinaro-Johansson 2003, 111.) Liikunnan opetuksessa opetussuunnitelmien sisällöt ovat nousujohteisia, jolloin tuleva oppiaines rakentuu aina opitun taidon päälle (Heikinaro-Johansson & Kolkka 1998, 44).

Opettajat saavat siis itse päättää, mitä liikuntamuotoja he opetussuunnitelmasta sisällyttävät. Valtakunnallisessa opetussuunnitelmassa ei ole luetteloa joukkuepalloilulajeista, sillä varsinaisesta lajinäkökulmasta on luovuttu. Ainoastaan koululiikunnalle asetetut tavoitteet ohjaavat oppisisältöjen valintaa. (Heikinaro-Johansson 2003, 112–113.) Sisältöjakoinen liikunnan opetus on yleinen lähtökohta liikunnan opetuksen suunnittelussa johdonmukaisuuden vuoksi (Heikinaro-Johansson 2003, 111–112). Opettajat opettavat liikunnassa eri sisältöjä, joita voi harjoitella ja oppia joukkuepalloilulajien tai muun liikunta muodon kautta. Opeteltavia sisältöjä ovat fyysismotoriset kuntotekijät (voima, kestävyys ja nopeus), liikehallinta (tasapaino, rytmi- ja reaktiokyky) ja motoriset taidot (liikunnan lajitaidot ja motoriset perustaidot) (Heikinaro-Johansson & Kolkka 1998, 44). Turussa on tehty koululiikunnan kehittämisryhmän raportti, joka on käsikirja liikunnanopettajille. Se sisältää tutkimuksessa käsiteltäviä joukkuepalloilulajeja, kuten jääkiekko, jalkapallo, salibandy, lentopallo, koripallo ja pesäpallo. Raportista huomataan, että joukkuepalloilulajit ovat yleinen tapa opettaa edellä mainittuja sisältöjä (Hakanen, Kumlander, Putkuri, Andell, Arponen, Fälden, Järnstedt, Talja, Välimäki & Lempiäinen-Koponen. 1–45). Joukkuepalloilulajit ovat erittäin suosittuja alakoulun liikunnan opetuksessa kaikenikäisten

oppilaiden keskuudessa ja ovat siksi osa liikunnan opetusta. (Heikinaro-Johansson & Kolkka 1998, 130).

4 Näkemyksiä joukkuepalloilusta

Yksilön omat valinnat ja ratkaisut suuntaavat voimakkaasti hänen elämäänsä. Ohjaako muut vaikutustahot oppilaiden kiinnostusta kohti joukkuepalloilua tai siitä poispäin? (Lehmuskallio 2011, 26.) Seuraavaksi tutkitaan, miten paljon liikuntasosialisaatioon yhteydessä olevat koulu, koti ja kaverit ovat yhteydessä oppilaiden näkemyksiin joukkuepalloilusta. Samalla pohditaan digitalisaation ja penkkiurheilun sekä kilpailun vaikutuksia. Sosialisaatiolla tarkoitetaan käyttäytymisen muutoksia, jotka ovat seurausta, kun esimerkiksi oppilas on eri ihmisten kanssa vuorovaikutuksessa. Yhteisössä sallittuja toiminta- ja ajattelutapoja opitaan nykyään vuorovaikuttamisen ja kasvatuksen avulla vastavuoroisemmin kuin aikaisemmin. (Lehmuskallio 2011, 25–26.)

4.1 Koulun yhteys näkemykseen

Alakoulussa liikunnan oppiaineen tehtävä on positiivisesti tukea oppilaiden fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä. Oppiaineessa positiiviset kokemukset edistävät yksilön liikunnallista elämäntapaa. Pääpaino alakoulun luokilla 3–6 on motoristen perustaitojen osaamisessa sekä vakiinnuttamisessa ja monipuolistamisessa. Joukkueurheilulajit kuuluvat liikunnan oppiaineeseen ja niitä pyritään opettamaan sekä järjestämään lapsille, huomioiden koulujen tilat, resurssit, koulujen lähiympäristö, vuodenajat sekä turvallisuus. (Opetushallitus 2016, 73.)

Koulu on monelle oppilaalle ensimmäinen paikka, jossa he pääsevät ottamaan osaa fyysisesti aktiivisiin tunteihin tai ohjelmiin (Cóte, Horton, MacDonald & Wilkes 2009, 6). Melkein päivittäin oppilaat pääsevät koulun julkisissa tiloissa peilaamaan itseään ja muita toisia vastaan joukkuepalloilussa. Liikunnanopettajan ja koulun yhteys liikuntaan sosiaalistumisessa on pidetty merkittävänä erityisesti nuorempien oppilaiden ryhmässä, johon kuudesluokkalaiset oppilaat kuuluvat. Yhteydet välittyvät joukkuepalloilun liikuntataitojen opettamiseen, positiiviseen suhtautumiseen, joukkuepalloilun informaation jakamiseen, palautteen antamiseen ja vertailujen tekemiseen. Onnistunut koulun liikunta synnyttää elämyksiä, jonka myötä liikunta vahvistuu vapaa-ajalla ja se synnyttää positiivisia merkityksiä yksilöissä. Esimerkiksi koulun liikunnassa voi synnyttää edellä mainittuja merkityksiä. Jos kuitenkin opettajan johdolla ei tavoitella liikunnan merkityksiä, kuten onnellisuutta, arjen tutuista tavoista poikkeavia kokemuksia sekä fyysisyyttä, mahdottomat odotukset osoittautua liikunnan kiinnostamiseen negatiivisesti laimentavasti. (Lehmuskallio

2011, 26–30.) Esimerkiksi jos joukkuepalloilusta puuttuu edellä mainitut liikunnan merkitykset, voi oppilas olla vähemmän kiinnostunut joukkuepalloilusta.

Joukkuepalloilu on tuttu sekä yleinen liikunnan muoto alakoulun liikuntatunneilla. Osa oppilaista nauttii joukkuepalloilusta, koska siinä on esimerkiksi kiva olla osa jotakin joukkuetta. Oppilaat omaavat yksilöllisen ja erilaisen taitotason pelata erilaisia joukkuepalloilun lajeja. Liikunnan oppitunnit, jotka sisältävät joukkuepalloilua, saattavat olla epämiellyttäviä oppilaille, joilla on heikko taitotaso oppitunnin pelattavassa lajissa. Täten he saattavat tuntea olonsa epämiellyttäväksi ja voivat kokea nöyryytyksen kokemuksia. Osalle oppilaista saattaisi myös olla parempi, jos he voisivat liikkua itsekseen, ilman joukkuepalloilun sisältävän kilpailun elementtiä. Osalle taas liikuntatuntien joukkuepalloilulajit antavat oppilaiden keholle henkisen rentoutumisen ja siitä onkin fyysisesti hyötyä. (Roberts 1996, 1229.)

Koulun välitunneilla sekä koulupäivän aikana lapsilla on mahdollisuus pelata joukkuepalloilua. Tämän lisäksi oppilailla on mahdollisuus pelata joukkuepalloilua koulun kerhotoiminnassa. Kerhotoiminta oli Suomessa hyvinkin vilkasta, mutta vähitellen kerhojen lukumäärä on vähentynyt runsaasti. Tämän vuoksi sitä on pyritty kehittämään Opetushallituksen johdolla aktiivisesti vuodesta 2008 lähtien. Perusopetusta tukevaan kerhotoimintaan vuosina 2011–2012 kuului noin 300 000 lasta sekä nuoria noin 25 000 (perusopetuksen järjestäjien arvio). Kerhotoimintaa eteenpäin kehittämässä oli mukana Manner-Suomen kunnista 93 prosenttia (2010 määrä oli 88 prosenttia). (Finni, Aarresola, Jaakkola, Kalaja, Konttinen, Kokko & Sipari 2014, 49.)

Koulun ympäristö muodostuu fyysisestä ja sosioemotionaalisesta ympäristöstä, joka tukee oppilaiden oppimista myös joukkuepalloilussa. Fyysinen ympäristö rakentuu liikkumisesteettömästä liikkumistilasta ja liikunnan vaatimista liikuntavälineistä. Sosioemotionaalinen ympäristö rakentuu liikunnassa ihmisten välisestä vuorovaikutuksesta sekä ilmapiiristä. (Huovinen & Rintala 2003, 351.) Liikuntatunteja tuleekin järjestää erilaisissa ympäristöissä, esimerkiksi lähimaastossa, kunnan urheiluhallilla tai koulun piha-alueella. Opettajan pitää myös suunnitella etukäteen, mitä välineitä käytetään, esimerkiksi joukkuepalloilua sisältävällä tunnilla. (Heikinaro-Johansson & Kolkka 1998, 48–49.)

Puutteellisessa työympäristössä työskenteleminen heikentää ja vaikeuttaa liikunnanopettajan mahdollisuuksia hyödyntää opetuksessa omaa asiantuntijuuttaan, jolloin opetuksen tavoitteet on vaikeampi saavuttaa. Minimaaliset resurssit, esimerkiksi heikot välineet ja liikuntatilat haastavat oppilaiden eritystarpeiden huomiointia sekä erilaisten liikuntalajien, kuten joukkuepalloilulajien kokeilua. (McCaughtry, Barnard, Matin, Shen & Kulinna 2006; Mäkelä 2014, 52.)

Liikuntaryhmien koko vaikuttaa liikuntatunteilla tapahtuvaan joukkuepalloiluun. Keväällä 2003 Opetushallitus arvioi liikunnan oppimistuloksia perusopetuksen päättövaiheessa, johon osallistui koulujen liikuntaa pitävät opettajat. Liikunnan opettajista 65 prosenttia oli saanut liikunnan opettajakoulutuksen, 20 prosenttia teki työtä luokanopettajan tai liikunnanohjaajan koulutuksella ja 16 prosenttia opetti jollakin muulla pätevyydellä. (Huisman 2004, 8, 118–119.) Vastanneista opettajista noin 30 prosenttia oli sitä mieltä, että ryhmäkoko oli liian suuri ja kenenkään mielestä ryhmäkoko ei ollut liian pieni. Opettajien mielestä sopiva ryhmäkoko on 20 oppilasta ja sen kokoisessa ryhmässä joukkuepalloilu sujuisi parhaiten. Alle 20 oppilaan opetusryhmät antaisivat opettajille paremmat mahdollisuudet opettaa sekä antaa oppilaille yksilöllisempää palautetta joukkuepalloilussa. (Huisman 2004, 119–120.)

Liikuntasali, urheilukenttä ja luistelukenttä ovat koulun ja seurojen ympäristöjä. Oppilaat pääsevät viettämään niissä vapaa-aikaansa ja osallistumaan kerhojen sekä seurojen toimintaa (Hakala 1999, 98.) Liikunnantunnin oppimisen kannalta on tärkeää ja mielekästä, jos sitä sisältävän joukkuepalloilun harjoitteluympäristö on lapsen mielestä mielenkiintoinen, motivoiva, hauska sekä jännittävä. Erilaiset toimenpiteet, välineet, uudella tavalla järjestetty ympäristö, auttavat lasta kokemaan uusia huimia elämyksiä ja oppivat tiedostamaan uusia asioita tiedostamatta niitä tietoisesti. Useasti liikuntatunneilla liikunnanopettajat tyytyvät aikuisten varusteisiin sekä ympäristöihin, jotka ovat lapsille haastavia. (Karvinen & Lehto 2003, 24.) Hyvä joukkuepalloilun ympäristö on tilava sekä monipuolinen sekä vetävää yleensä lapsia puoleensa. Se houkuttelee lapsia fyysiseen toimintaan, peleihin ja leikkeihin ja on ympäristöltään sopiva siihen. Haastava ja virikkeellinen ympäristö on lapselle toiminnallinen ja auttaa heitä oppimaan uusia asioita. (Hakala 1999, 98–99.)

Vähän liikuntaa harrastavien nuorten liikuntasuhteesta ja liikunta-aktiivisuuden muutoksista liittyen, tehtiin vuonna 2013 pitkittäistutkimus. Tutkimuksista kävi ilmi, että koulu jäi taulukossa viimeisellä sijalle, jossa käsiteltiin liikuntakiinnostuksen tärkeimpiä herättäjiä nuorilla aikuisilla ja teini-ikäisillä sukupuolen sekä liikunta-aktiivisuuden mukaan. Kaikista

vastaajista 8–10 prosenttia kertoi koulun olevan yhteydessä heidän liikuntakiinnostukseensa paljon tai erittäin paljon. Tutkimuksen mukaan liikunnanopettajat eivät olleet merkittäviä liikuntakiinnostuksen herättäjiä. (Vanttaja, Tähtinen, Zacheus & Koski 2017, 43, 54.) Koulun ja liikunnanopettajien yhteys kuudesluokkalaisten näkemykseen joukkuepalloilusta saattaa, täten olla pieni. Suurin osa suomalaisista lapsista ja nuorista pitää koululiikunnasta, joten tämä edellä mainittu vähäinen merkitys liikuntakiinnostuksen herättäjinä oli yllättävää. (Vanttaja ym. 2017, 43, 54.)

4.2 Kodin yhteys näkemykseen

Kulttuurissamme perheen merkityksellä on yhteys yksilön kehitykseen. Vanhemmat tukevat ja ohjaavat lapsiaan tiiviissä vuorovaikutuksessa ja tämä luonnollisesti on yhteydessä nuorten lasten kehitykseen sekä kasvuun. Kotona saadaan valmius siitä, mitä mieltä lapsi on ja miten he hallitsevat omaa elämäänsä. (Nurmi ym. 2006, 145; Heinilä 2010, 32).

Sanonnan ”kannusta, kuljeta ja kustanna” on kuvattu olevan perheen vanhempien tehtävä lapsen urheilussa. Vanhemmilla on kuitenkin monipuolisempi rooli ja merkitys lasten urheiluharrastamisessa. Heillä on iso merkitys liikuntaharrastuksen, kuten joukkuepalloilun taloudellisena mahdollistavana pääomana sekä tukevana kulttuurisena pääomana. Perheen vanhempien sosioekonomisen aseman on huomattu olevan yhteydessä liikuntaharrastukseen, esimerkiksi joukkuepalloilun harrastamiseen. Vanhemmat, jotka harrastavat liikuntaa ovat yleensä korkeammista ammattiryhmistä. Terveellisiä elämäntapoja ja urheiluharrastusta arvostetaan korkeimmissa sosioekonomisissa ryhmissä. Huolestuttavaa on, että erot eri sosiaaliryhmillä ovat kasvaneet entisestään ja nykypäivänä vanhempien sosioekonominen asema nousee esille entisestään. Myös lapsiköyhyys on lisääntynyt Suomessa ja harrastemaksut ovat nousussa, esimerkiksi joukkuepalloilussa. Nykypäivänä noin joka kahdeksannen lapsen perheen vanhemmalla on rajalliset mahdollisuudet kustantaa urheiluharrastusta, kuten joukkuepalloilulajeja. Pitää kuitenkin muistaa, että urheiluharrastusten hinnoista ja kehityksestä ei ole ajantasaista sekä runsasta tutkimustietoa. (Finni ym. 2014, 40.)

Vuoden 2016 lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa (LIITU) -tutkimuksessa, selvitettiin lasten ja nuorten vanhempien tuen merkitystä urheiluharrastuksiin. Tutkimus oli kyselytutkimus, joka toteutettiin luokassa opettajajohtoisesti. Nuorten iän karttuessa vanhempien sosiaalinen tuki liikunnalle väheni eri tukimuodoissa. Kuitenkin liikuntakulujen liikkumaan kannustaminen ja liikuntakulujen maksaminen säilyvät melko yleisinä tuen

muotoina 15-vuotiaisiin asti, joka on tärkeää joukkuepalloilun seuraharrastamisen kautta. Huomattiin myös, että isät tukivat useammin poikien liikuntaa ja äidit taas tukivat useammin tyttöjen liikuntaa. Tytöt kokivat saavansa vähemmän tukea liikuntaan kuin pojat. (Hirvensalo, Jaakkola, Sääkslahti & Lintunen 2018, 45.)

Perheen rakenne on yhteydessä, pääseekö lapsi osallistumaan urheiluseurojen toimintaan. Jos perheeseen kuuluu kaksi vanhempaa, jotka voivat jakaa vastuun lapsen harrastuksesta, lapsi osallistuu urheiluun suuremmalla todennäköisyydellä. Yksinhuoltaja sekä sateenkaariperheet ovat lisääntyneet huomattavasti. Yksinhuoltaja perheillä saattaa olla taloudellisia vaikeuksia ja se vaikuttaa osallistumisen määrään. Kahden vanhemman perheissä, joissa toinen tai molemmat vanhemmat ovat mukana urheiluseuran valmentajina, tuomareina, hallituksen jäseninä tai puheenjohtajina, on tämän perheen lapsella kaikista suurin todennäköisyys osallistua urheiluseuran urheiluun. Yksinhuoltaja perheen vanhempi ei ole mukana niin suurella todennäköisyydellä urheiluseuran toiminnassa. (Clark 2008, 56.) Vanhemmat mahdollistavat lasten osallistumisen joukkuepalloilun pariin. Vanhemmat ovat saattavat pelata tai harrastaa joukkuepalloilua tai ovat ainakin aikaisemmin harrastaneet sitä. Joissakin tapauksissa he ovat saattaneet olla jopa ammattilaisia tai puoliammattilaisia joukkuepalloilussa. Vanhemmat tukevat lastensa urheilua taloudellisesti, he esimerkiksi hankkivat ja huoltavat välineet, kuljettavat harrastusten pariin sekä kannustavat lapsia. (vrt. esim. Honkonen & Suoranta 1999, 97–98).

Vanhemmilla on keskeinen rooli suunnan näyttäjänä liikuntaan kohti ja siitä poispäin. Tätä kautta lapsi huomaa nopeasti, onko urheilullinen ja liikunnallinen maailma vanhemmille tärkeää ja he omaksuvat vanhempien ajattelutavan. Myös liikuntaan sosiaalistavan maailman rakentumiselle luo pintaa vanhempien ja sisarusten erilaiset tarinat liittyen liikunta- ja urheilusuorituksiin. (Koski 2004.) Hyvän urheilullisen esimerkin kautta lapsi ihailee ja ottaa mallia omista vanhemmista sekä sisaruksista. Lapsi osallistuu todennäköisemmin joukkuepalloiluun tai urheiluun myös myöhemmällä iällä, jos he saavat siihen tarvittavan kannustuksen sekä tuen kotona. (Stroot 2002.) Jossain määrin vanhempien varsinkin pienen ikäeron sekä saman sukupuolen omaavien sisarusten joukkuepalloilu harrastaminen on havaittu toimivan käyttäytymismallina, joka ohjaa lapsen omaa harrastusvalintaa. Perheen arkea ohjaa usein lasten harrastamat urheilulajit, eivätkä sisarukset voi myöskään välttyä lajikulttuurin vaikutteilta. Vertaismallin näkeminen kasvattaa luottamusta, että itsekin pystyy samanlaisiin suorituksiin. Sisarukset antavat perheessä toisilleen neuvoja, tukea ja jakavat joukkuepalloilua kytkeytyviä arvoja ja merkitystulkintoja. (Lehmuskallio 2011, 26.)

Varsinkin lasten työmoraalissa näkyi vanhempien sisarusten roolimallin vaikutus. Tutkimuksessa havaittiin, että lapset olivat tunnollisempia harjoittelijoita, jos he saivat sisarusten positiivisen esimerkin mallikseen. Tämän lisäksi sisaruksilla saattaa olla yhteinen päämäärä joukkuepalloilussa, johon he pyrkivät. Tämä saattaa luoda hyvän ilmapiirin liikunnasta saatavien positiivisten tuntemuksen ja liikuntataitojen oppimisen kokemuksille. Välillä saattaa olla tilanteita, jolloin sisarukset ovat toisilleen huonoja roolimalleja. He saattavat olla, esimerkiksi toisilleen kateellisia, jos vanhemmat antaa toiselle lapselle huomiota, menestyksen takia (Cóte 1999.).

Lapsen ja oman vanhemman välillä vallitsee kiintymyssuhde, jonka vuoksi vanhempien yhteys lapsiin on vahva. Lapsi alkaa matkia kiintymyksen kohdetta, eli hänestä tulee tavoiltaan, arvoiltaan, kiinnostuksen kohteiltaan ja vanhempansa kaltainen. Vanhemmat tekevät tietoisia kasvatusratkaisuja siirtäessään haluttuja tapoja lapsilleen, jotka voivat liittyä läheisesti joukkuepalloiluun. Jälkipolville siirrettäviä käytösmalleja tapahtuu kuitenkin myös luonnostaan periytyen, ilman, että vanhemmat sitä erityisemmin suunnittelisi. (Hurme 2001, 148–149.) Tätä ilmiötä kutsutaan samastumiseksi, jolloin lapsi haluaa tulla vanhempiensa mukaiseksi sekä he saattavat kiinnostua vanhempien kautta esimerkiksi joukkuepalloilusta (Keltikangas-Järvinen 2010, 112).

Lasten sekä kodin liikuntakiinnostuksen välillä on huomattu riippuvuuksia. Kodin liikunnallisuudella tarkoitetaan perhettä, joka suhtautuu myönteisesti penkkiurheilua ja liikuntaa kohtaan vapaa-ajalla ja arjessa. Lasten valitsemissa liikuntamuodoissa näkyy perheen vallitsemat liikuntakulttuuriset ajattelumallit, esimerkiksi terveys ja kilpailu. Vanhempien osittama tuki ja hyväksyntä, tietotaito sekä tarmokkuus liikuntamahdollisuuksien tarjoamisessa, että potentiaalina muokata fyysiseen aktiivisuuteen sisältäviä ympäristötekijöitä ovat osoittautuneet arvokkaiksi sosiaalisen vaikuttamisen muodoiksi suhteessa lasten liikkumiseen. (Lehmuskallio 2011, 26.) Vanhempien urheiluun osallistumisen tasolla on yhteys lasten osallistumiseen urheiluun. Vuonna 2005 tehtiin Kanadassa tutkimus, jossa tutkittiin kanadalaisten sosiaalisia suuntauksia. Tutkimusten mukaan 24 prosenttia lapsista osallistui urheiluun, kun lasten vanhemmat eivät olleet millään tavalla tekemisissä lasten urheilun kanssa. Jos vanhemmat ovat mukana lasten urheilussa, edes katsojina, lasten urheiluun osallistumisaste yli kaksinkertaistui. Tämä todistaa sen, että vanhemmat voivat tukea lasten urheiluaktiviteetteja seuraamalla ja rohkaisemalle heitä. (Clark 2008, 56.) Vanhemmat saattavat myös osallistua lasten urheiluharrastusten organisoimiseen tai niiden huoltotehtäviin, joiden kautta lasta totutetaan fyysisesti aktiiviseen arkeen.

Vanhemmilla saattaa myös olla väheksyvä asenne urheilua kohtaan ja lapsi voi täten omaksua helposti samankaltaisen suhtautumistavan ja kiinnostus sitä kohtaan vähenee. (Lehmuskallio 2011, 26–30). Edellä mainittuja asioita pystyy myös yhdistämään joukkuepalloilulajien, joihin lasten vanhemmilla on erilaisia mielipiteitä ja asenteita.

4.3 Kavereiden yhteys näkemykseen

Lapsen vanhemmat ei pysty aina tarjoamaan samoja virikkeitä, joita koulun kautta saatavat kaverisuhteet antavat lapselle. Koulun alkaessa lapsen sosiaaliset kontaktit lisääntyvät ja kaveripiiri laajenee sekä monipuolistuu. Lapselle muodostuu näin vähitellen pysyvämpiä kaverisuhteita, oppilaan siirtyessä alakoulun ensimmäiseltä luokalta kuudennelle luokalle. Kaverisuhteiden kautta ilmenevä vuorovaikutus on yhteydessä lapsen sosiaalisten ja kognitiivisten taitojen karttumiseen sekä lisäksi lapsen motoriseen kehitykseen. Kaverisuhteita ylläpitävät erityisesti samat harrastukset, kuten esimerkiksi yhteinen kiinnostus joukkuepalloilua kohtaan. Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidoista kokemusta ovat saaneet vastavuoroisissa ystävyyssuhteissa olevat lapset. Kavereiden ystävyyssuhteiden avulla he pääsevät helpommin kaikenlaiseen yhteistoimintaan mukaan. (Aho & Laine 1997, 173; Poikkeus 1995; Taipale 1992, 82–85.)

Sosiaalisen ympäristön merkitystä lasten liikunta-aktiivisuuteen tutki Takalo (2004), joka huomasi, että kaverit olivat yhteydessä lapsen liikuntaharrastuneisuuteen. Varsinkin liikuntalajin valitseminen harrastukseksi yhdistää kavereiden harrastamat lajit. Harrastaminen aloitetaan koska siellä on ennestään tuttuja kavereita tai sinne mennään kaverin kanssa. Lapset, jotka ovat liikunnallisesti passiivisempia, tarvitsevat enemmän kannustusta ja rohkaisua harrastuksen aloittamiseen kavereiltaan kuin liikunnallisesti aktiivisemmat lapset. Lapset, jotka liikkuvat vähän harrastuksen aloittaminen saattaa jäädä kokonaan, jos heidän kaverinsa ei tule mukaan harrastustoimintaan. Välillä harrastus tarvitsee toiminnallista tukea ja sitä ilman lapsi ei voi harrastaa joukkuepalloilua tai urheilua ylipäätään. Merkittävässä roolissa voi olla lapsen kaverit ja heidän perheensä, esimerkiksi kaverin vanhemmilta saatu kyyti voi ainut mahdollisuus päästä joukkueen harjoituksiin. (vrt. esim. Takalo 2004.) Harrastuksen jatkumiseen vaikuttaa merkittävästi kavereilta saatu palaute, jolla voi olla positiivisia tai negatiivisia vaikutuksia. Kavereiden negatiivinen palaute sekä huonot kokemukset joukkueen harjoituksista saattavat johtaa siihen, ettei lapsi koe liikuntaa enää mielekkääksi. Tämä on kuitenkin yksilöllistä, toinen kokee palautteen hyvin henkilökohtaisesti, kun taas toinen voi pitää sitä joukkueurheiluun kuuluvana asiana.

(Kunesh, Hasbrook & Lewthwaite, 1992. 385–396.) Vuoden 2016 lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa tutkimuksen mukaan kaverit saivat toisiltaan sosiaalista tukea, jonka yleisin tuen muoto oli kavereiden kanssa liikkuminen. Kavereiden tuen merkitys oli suurimmillaan 11-vuotiailla, jolloin kavereiden kanssa liikkui yli puolet nuorista. Huomioitavaa oli, että kavereiden tuen muoto ei ollut niin yleinen kuin vanhempien sosiaalisen tuen muodot. Nuorten liikunta-aktiivisuuteen oli selvästi yhteydessä vanhempien ja kavereiden tuki. (Hirvensalo ym. 2018, 45.)

Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytymisen LIITU-tutkimuksessa kerrottiin, miten kavereiden tuki oli yhteydessä nuorten fyysiseen aktiivisuuteen yhdeksännellä, seitsemännellä ja viidennellä luokalla. Tutkimukseen osallistui viides-, seitsemäs- ja yhdeksäsluokkalaiset, joita oli yhteensä 2764. (Palomäki, Huotari, & Kokko 2017, 84–85.) Tutkimuksen kautta selvisi, että nuoren fyysiseen aktiivisuuteen oli yhteydessä kaverit eri kanavien kautta. Huomattiin, että kavereiden oma sosiaalinen tuki liikuntaharrastukselle, kavereiden kanssa harrastettu liikunta ja fyysinen aktiivisuus, olivat myönteisesti yhteydessä nuoren fyysiseen aktiivisuuteen. Kavereiden aktiivinen liikuntakäyttäytyminen siis rohkaisee nuorta liikkumaan ja esimerkiksi harrastamaan joukkuepalloilua. On myös otettava huomioon, että vastaavasti kavereiden passiivisuus näkyy nuoren vähäisenä liikkumisena ja esimerkiksi nuori ei välttämättä harrasta joukkuepalloilua seurassa tai omaehtoisesti. Kavereiden merkitystä liikuntaharrastuksen aloittamisessa sanonnalla "sosiaaliset jalat", kuvaa Berg (2015). Tällä hän tarkoittaa, että monelle tutkimuksessa haastatelluille 7–13-vuotiaille kaverit olivat yhteydessä harrastuksen aloittamiseen. Lisäksi Suomessa on viime vuosina tutkittu ystävien vaikutusta nuorten liikuntakäyttäytymiseen. Nuorten vapaa-aikatutkimuksen (2013) kertoi, että 57 prosenttia 10–29-vuotiasta suomalaisnuorista (n=1205) pitää arvokkaana liikuntamotiivina sitä, että liikunnassa sai olla yhdessä ystäviensä kanssa. (Palomäki ym. 2017, 84.)

4.4 Joukkuepalloilun seuraaminen

Teknologian nopea kehitys on vaikuttanut ihmisten elämään suuresti. Maailman laajuinen internet ja vaivattomat yhteydet ovat luoneet ympäristön, joka mahdollistaa helposti myös joukkuepalloilun etsimisen, katsomisen ja kuluttamisen. (vrt. esim. Kosola, Moisala & Ruokoniemi 2019, 103.) Myös digitaalinen pelaaminen erilaisilla konsoleilla sekä älylaitteilla on lisääntynyt arjessa. Digitaalisten pelien pelaaminen on nelinkertaistunut 25 vuoden aikana, kertoo Tilastokeskus. Lisääntynyt pelaaminen on lisännyt lasten ruutuajan yleistymistä

arjessa. (Digipelaaminen 2017; Kosola ym. 2019, 5; Suomi, Mehtälä & Kokko 2019, 25.) Paikan päällä seuraamisen suosioon haasteita synnyttää median runsas urheilu tarjonta monen eri välityksen kautta. Urheilua seurataankin, joko paikan päällä katsomosta tai median kautta. (Koski, Laine & Matilainen 2016, 51.)

Urheilun mediaesitysten nykyinen, digitalisuuteen perustuva maisema on erilaisempi verrattuna 1900-luvun alkuun, jolloin kansallinen urheilulehdistö useissa maissa loi perustan urheilujournalismille (Kolamo 2018, 57). Nykyään urheiluesityksiä välitetään yleisölle runsaasti digitaalisen median työkalujen, kuten älypuhelimien ja tablettien kautta. Nämä työkalut kulkevat ihmisten mukana ja ovat muuttaneet urheilijoiden, fanien, seurojen, liittojen ja valtamedian välistä suhdetta. Penkkiurheilijat ja urheilufanit käyttävät mediateknologiaa ollakseen yhteydessä toisiinsa ja urheilijoihin, ilman perinteisen median valvontaa. (Kolamo 2018, 199–121.) Nykyisin fanit ja penkkiurheilijat eivät ole tv-lähetysten sekä tekstitelevision tulospalvelun armoilla. Pelejä voi seurata internetin suoratoistoista, live-tulospalveluiden sekä sosiaalisen median kautta. (Kolamo 2018, 186–187.)

Median tunnevaikutukset ovat kuitenkin pääosin myönteisiä. Esimerkiksi, median välityksellä joukkuepalloilun parissa saamme rentoutua, jännittää, nauraa, yllättyä, itkeä, vihata, pelätä ja iloita. Näitä tunteita saattaa tulla esille, vaikka oikea oma elämä ei suuria tunteita sisältäisikään. (Sintonen 2002,62.) Media tarjoaa kokemuksia joukkuepalloilulajin pelien seuraamiseen ja katsomiseen, oli sitten pelin lopputuloksen kokeminen myönteistä tai kielteistä. Media tarjoaa urheilun kautta kokemuksia, joiden avulla lapsi pääsee harjoittelemaan voittamisen mutta myös häviämisen tunteita. Lapsi saattaa myös eläytyä median kautta joukkuepalloilun erilaisiin ammattipelaajiin, jotka tuovat lohtua tai kenties jopa uusia näkökulmia sekä ymmärrystä lapsen pelatessa itse joukkuepalloilulajeja. (Sintonen 2002, 63.)

Media tarjoaa merkityksiä ja ihanteita liittyen joukkuepalloiluun. Lasten nähdessä joukkuepalloilua median kautta he näkevät urheilullisen, nuoren ja terveen ruumiin, jonka on selitetty liittyvän valitsevan aikakauden ideaaliksi. Monet yksilöt kokevat tämän takia paineita täyttää vallitsevat ihannekriteerit. Vanhemmat pystyvät vaikuttamaan lastensa medioiden kulutusmääriin sekä sisältöihin. Esimerkiksi vanhempien kiinnostus urheilun joukkotiedostusta kohtaan siirtyy helposti lapsiin. Lehmuskallio 2011, 26.) Parhaassa tapauksessa penkkiurheilu voi johtaa joukkuepalloilun harrastamiseen.

Viime vuosina elektroninen urheilu eli teknologianvälitteinen urheilu (eSports) on nostanut suosiotaan. Siinä kilpaillaan joukkueina ja yksilöinä tietokoneen tai pelikonsolin avulla. Elektronisesta urheilusta löytyy runsaasti joukkuepalloiluun liittyviä pelejä, kuten NHL, FIFA ja NBA. Kilpailemista voi harrastaa omissa yhteisöissään mutta ammattimainen pelaaminen turnauksissa on myös lisääntynyt. Pelitutkija Järvisen (1999) mukaan pelikulttuurien jäsenille pelit ovat populaarikulttuurinen ja arkinen ilmiö, niiden vastustajat eivät yleensä pelaa pelejä, eivätkä kykene perustellusti pohtimaan niihin liittyvien merkitysten rakentumista. (Järvinen 1999.) Digitaalisten pelien kautta lapset saattavat innostua joukkuepalloilusta ja pelien kautta eri lajit ja niiden säännöt tulevat tutuksi. Elektroninen urheilu on kasvattanut suosiotaan, esimerkiksi Yhdysvalloissa se haastaa jalkapallon ja koripallon harrastajamäärissä. (Kolamo 2018, 218–219.) Älylaitteissa piilee suuri potentiaali liikunnan ja sitä kautta joukkuepalloilun lisääjänä (Kosola ym. 2019, 110).

Vuoden 2016 LIITU-tutkimuksessa tutkittiin, kuinka yleistä liikunnan ja urheilun seuraaminen oli mediavälitteisesti ja penkkiurheillen suomalaislasten ja -nuorten keskuudessa (taulukko 2.). Tämän lisäksi tutkittiin seuraamisen muutoksia, joita on tapahtunut kuluneen parin vuoden aikana. Tutkimuksen aineisto kerättiin 11-, 13- ja 15-vuotiailta oppilailta. Moniin liikuntamuotoihin ja urheilulajeihin, esimerkiksi joukkuepalloiluun ensikosketus saattaakin ylipäätään penkkiurheilukokemusten kautta tai ylipäätään mediavälitteisesti. Penkkiurheilun kautta saadut kokemukset, voivat määrittää, millaisiin aktiviteetteihin ollaan mahdollisesti kiinnostuneita. Huippu- ja kilpaurheilun hyvinvointi ja olemassaolo rakentuu yleisökiinnostuksen varaan, ja ne ovat liikuntakulttuurin näkyvin osa-alue. Yleisön kiinnostuksesta ja mediahuomiosta kamppaillevat urheilulajit, kuten joukkuepalloilu toisten lajien kanssa mutta myös liikuntakulttuurin ulkopuolisten elämänpiirien kanssa. (vrt. esim. Koski, Laine & Matilainen 2016, 51.)

Liikunnan ja urheilun osuus on tiedotusvälineissä iso ja sen teema-alueen sisältöihin on vaikea olla kohtaamatta arjessa. Mediakentän muutokset tekevät esimerkiksi joukkuepalloilun seuraamisen analysoimisen haasteelliseksi, etenkin kanavien laajan kirjon takia. LIITU-tutkimuksen vastaajista 15 prosenttia ilmoitti, ettei käytä viikoittain lainkaan aikaa seuraamiseen. Jonkin verran, kuitenkin enintään tunnin viikossa aikaa urheilun ja liikunnan seuraamiseen tiedotusvälineistä käytti 40 prosenttia. Tunnista viiteen tuntiin käytti 34 prosenttia ja tätä enemmän 11 prosenttia. Iän myötä kiinnostus näyttäisi hieman vähenevän ja ikäryhmittäiset erot olivat pieniä. Pojat käyttivät tyttöjä enemmän aikaa urheilun ja liikunnan seuraamiseen tiedotusvälineistä. (Koski, Laine & Matilainen 2016, 53.)

Taulukko 2. Urheilun ja liikunnan seuraaminen tiedotusvälineistä. Urheilun ja liikunnan seuraaminen tiedotusvälineistä yhden viikon aikana sukupuolen ja iän mukaan (%) vuonna 2016. (Koski, Laine & Matilainen 2016, 54.)

Aika			11-v.	13-v.	15-v.	
	Pojat	Tytöt				Kaikki
Yli 15 tuntia	2	1	2	1	1	1
Noin 11–15 tuntia	3	2	4	2	2	2
Noin 6–10 tuntia	10	6	9	8	7	8
Noin 3–5 tuntia	20	11	16	15	15	15
Noin 1–2 tuntia	21	18	18	22	18	19
30–60min	15	20	19	18	15	18
Alle 30 min	17	26	20	22	23	22
Ei ollenkaan	12	16	12	12	19	15
Yhteensä (%)	100	100	100	100	100	100
n	841	1017	600	635	620	1858

Tutkimuksessa selvisi, että liikunta-aktiivisuuden avulla mediavälitteisen penkkiurheilun aktiivisuutta tutkiessa, löytyi samankaltainen yhteys kuin urheilua seurattaisiin paikan päällä. Tämä tarkoittaa sitä, että kun lapsi tai nuori seuraa urheilua ja liikuntaa tiedotusvälineistä, on todennäköistä, että tunnin liikuntasuositus täyttyy viikon aikana. Liikunta-aktiivisuus on siis yhteydessä urheilun ja liikunnan seuraamiseen. Todennäköisesti aktiivisesti liikkuvat ovat seuraamassa alan tapahtumia, esimerkiksi joukkuepalloilua ja asioita niin paikan päällä kuin mediavälitteisestikin. LIITU-tutkimuksen kerätyn aineiston perusteella 11-, 13- ja 15-vuotiaista suomenkielisistä peruskoululaisista 58 prosenttia oli käynyt vähintään kerran vuodessa seuraamassa urheilu- ja liikuntatapahtumia paikan päällä. (Koski, Laine & Matilainen 2016, 51–56.)

Televisio (mukana myös netti-tv), muut nettitallenteet (esimerkiksi Youtube) ja sosiaalinen media (esimerkiksi facebook ja twitter) olivat yleisimmin lasten ja nuorten urheilun ja liikunnan seuraamiseen käyttämät tiedotusvälineet. Sosiaalisen median ja nettitallenteiden on tutkimuksen mukaan keskeinen rooli urheilun ja liikunnan seuraamisessa. Tämä kertoo, miten mediavälitteisen penkkiurheilun kenttä on muuttumassa tai jo muuttunut. (Koski, Laine & Matilainen 2016, 54.)

5 Tutkimusongelmat

Tutkimuksessa selvittiin, kuudesluokkalaisten näkemyksiä joukkuepalloilusta. Tutkimuksessa joukkuepalloilulajeilla tarkoitetaan tässä perinteisiä joukkuepalloilulajeja eli jääkiekkoa, jalkapalloa, salibandya, lentopalloa, koripalloa ja pesäpalloa. Tutkimus käsittelee, millaisia näkemyksiä kuudesluokkalaisilla on joukkuepalloilusta ja miten ne eroavat eri ryhmien (joukkuepalloilijat, omaehtoisesti joukkuepalloilevat ja ei-joukkuepalloilijat) eri ryhmien välillä? Tutkimus käsittelee myös, miten oppilaan käymä koulu, kodin vanhemmat ja sisarukset sekä kaverit ovat yhteydessä kuudesluokkalaisen näkemykseen joukkuepalloilusta. Samalla tutkimuksessa tarkasteltiin joukkuepalloilun seuraamisen yhteyttä oppilaiden näkemykseen joukkuepalloilusta.

Tutkimusongelmat ovat:

1. Millaisia näkemyksiä on kuudesluokkalaisilla joukkuepalloilusta ja miten ne eroavat eri ryhmien (joukkuepalloilijat, omaehtoisesti joukkuepalloilevat ja ei-joukkuepalloilijat) välillä?

2. Miten koulu, koti ja kaverit ovat yhteydessä kuudesluokkalaisen näkemykseen joukkuepalloilusta?

6 Tutkimusmenetelmät

6.1 Tutkimuksen toteutus ja aineistonkeruu

Laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus kootaan luonnollisissa oloissa ja se on kokonaisvaltaista tiedon hankintaa. Siinä suositaan ihmisiä tiedonkeruun joukkona ja monet tutkijat käyttävät tiedon hankinnassa apuna erilaisia lomakkeita sekä testejä. Laadullisessa tutkimuksessa suositaan metodeja, jossa tutkittavan oma ”ääni” ja mielipide pääsevät esille. (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2010, 164.) Tutkimuksessa *”Kuudesluokkalaisten näkemyksiä joukkuepalloilusta”* käsitellään tutkittavia tapauksia ainutlaatuisina ja niitä tutkitaan sen mukaisesti.

Tutkimus on fenomenologinen ja se on kvalitatiivisen tutkimuksen laji. Siinä tavoitteena on oman kokemuksen avulla tutkittavasta kohteesta syvällistä tietoa. (Jyväskylän yliopisto 2015). Tutkija tavoitteena on ymmärtää tutkittavaa asiaa kokonaisuutena, jossa asiaan liittyvät tutkittavan kokonaisuudet ovat tulleet tarkasteluun. Myös havainnon mielellinen rakenne muodostaa kohdettaan, joka on yksi fenomenologisen tutkimuksen tärkeistä johtopäätöksistä. Tavoitteena on täten johdattaa ihminen kohti kokonaista objektia (Perttula 1995, 7.) Fenomenologinen merkitysteoriassa ihmisen toiminta on tietoisesti ja tarkoitusten mukaisesti johonkin suuntautunutta sekä ihmisten suhde todellisuuteen on merkityksillä ladattua. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 34).

Kysely, havainnointi ja erilaiset dokumentteihin perustuva tieto, ovat laadullisen tutkimuksen yleisimmät aineistonkeruumenetelmät. Niitä voidaan käyttää joko rinnakkain, vaihtoehtoisina tai eri tavoin yhdisteltyinä tutkimusresurssien ja tutkittavan ongelman mukaan. Haastattelu ja kysely ovat järkeviä ja yksinkertaisia tutkimusmuotoja, kun haluamme tietää, miten ihminen ajattelee ja miksi hän toimii niin kuin toimii, esimerkiksi joukkuepalloilun suhteen. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 73–74.)

Haastattelun ja kyselyn erona on, vastaako tutkittava suullisesti tai kirjallisesti. Kysely on tutkimustapa, jossa tutkimuskohde täyttää kyselylomakkeen itsenäisesti tai itsenäisesti valvotusti. Ongelmana kyselylomakkeessa saattaa olla vastausten lyhyys, koska tutkimuskohteena olevat kuudesluokkalaiset, eivät osaa ilmaista itseään tai heillä ei ole motivaatiota vastata monella lauseella kysymyksiin. Lisäksi joillekin oppilaille tutkittava asia saattaa olla vieras, joka on kuitenkin epätodennäköistä tässä tutkimuksessa. Haastattelu

saattaa olla luotettavampi tutkimistapa mutta kyselylomakkeen etuna on ajan ja resurssien säästäminen. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 73–76.)

Tutkimuksen aineistonkeruu tapahtui kyselyn ja haastattelun avulla ja niitä käytetään usein, kun halutaan tietää, mitä ihminen ajattelee tai miksi hän toimii tietyllä tavalla. (Tuomi & Sarajärvi. 2002, 84). Kvalitatiivinen tutkimus ei välttämättä aina merkitse läheistä kontaktia tutkittaviin, vaikka usein niin esitetään (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2010, 194). Tutkimuksen kysely oli informoitu kysely, eli tutkija jakoi lomakkeet henkilökohtaisesti tutkittavalle joukolle. Kyselylomakkeen kysymykset ovat avoimia kysymyksiä, jossa esitetään kysymys ja jätetään tyhjä tila vastausta varten. Lisäksi tutkimuksen kyselylomakkeessa on strukturoidun kysymyksen ja avoimen kysymyksen välimuoto, jossa valmiiden vastausvaihtoehtojen jälkeen esitetään avoin kysymys. Jakaessaan lomakkeet tutkija kertoi tutkimuksen tarkoituksen, käy läpi kysymykset ja vastaa tarvittaessa tutkittavien kysymyksiin. Kyselylomakkeiden täyttämisen jälkeen oppilailta kerättiin täytetyt kyselylomakkeet.

Oppilaat vastasivat tutkimuksen kyselylomakkeisiin (liite 1.) syksyllä 2020 ja sitä ennen pyydettiin luvat tutkimukseen ja kyselylomakkeen täyttämiseen. Kyselylomakkeisiin oppilaat vastasivat omassa luokassaan kesken oppitunnin. Lomakkeen täyttäminen vei 10–15 minuuttia, jolloin se ei häirinnyt pahasti oppilaiden lukujärjestystä. Oppilaiden motivaatio pysyy muutenkin korkeammalla, mitä lyhempi sekä selkeämpi kyselylomake on. Kyselylomake sisälsi 14 kysymystä ja lomakkeen 15 kysymys oli vapaa sana aiheeseen liittyen. Kyselylomake testattiin viiden vastaajan kanssa ennen kuin sitä käytettiin varsinaiseen tutkimukseen kuudesluokkalaisten kanssa. Jokaisen oppilaan kyselylomake analysoitiin ja lomakkeet oli erikseen numeroitu salaisella numerokoodilla. Lomakkeet oli numeroitu erilaisilla koodeilla, joiden avulla tehtiin jako eri ryhmiin (ei-joukkuepalloilijat, omaehtoisesti joukkuepalloilijat ja joukkuepalloilijat). Tutkimuksessa oppilailta ei pyydetty nimiä, joten lomakkeiden koodien avulla tehtiin jako eri ryhmiin. Kun oppilaat oli jaettu eri ryhmiin, jokaisesta ryhmästä haastateltiin kahta oppilasta, jolla saatiin syvyyttä tutkimukseen. Parihaastatteluun valittiin oppilaat satunnaisesti arpomalla.

Haastattelussa ollaan suorassa kielellisessä vuorovaikutuksessa tutkittavien parien kanssa (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2010, 204). Tutkimuksessa käytettiin parihaastattelua, joka on tehokas tiedonkeruun muoto. Sen avulla saadaan tietoa kahdelta henkilöltä samaan aikaan, joka on luotettavampi tiedonkeruutapa kuin yksilöhaastattelu. (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2010,210). Itse haastattelu oli avoin haastattelu, joka on vapaa haastattelu (liite 2.).

Haastattelussa haastattelija selvittää haastateltavien parien mielipiteitä, ajatuksia, tunteita sekä käsityksiä sen mukaan kuin ne mahdollisesti tulevat keskustelun kautta. Tavallisesti avoin haastattelu tarvitsee useita haastattelukertoja eri ryhmiltä. Tässä tutkimuksessa eri ryhmien pareja haastateltiin yhden kerran ja haastattelu kesti noin 10 minuuttia. Tutkija keräsi haastattelun aineiston äänitteeseen.

Kyselyllä selvitettiin kuudesluokkalaisten oppilaiden näkemyksiä joukkuepalloilusta. Lomakkeen avulla saadaan selville kuudesluokkalaisten kiinnostuksen kohteita, liittyen joukkuepalloiluun sekä kuinka lähellä joukkuepalloilu on oppilaan omassa arjessa. Kyselytutkimukseen osallistui 39 oppilasta, mikä oli sopiva määrä tutkittavia henkilöitä sekä heiltä voidaan kysyä monia eri asioita, liittyen joukkuepalloiluun. (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2010, 195.)

6.2 Aineiston analyysi

Aineisto analysointiin sisällönanalyysin avulla, joka kuulu kvalitatiivisten tutkimusten lajeihin (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2010, 162). Sisällönanalyysin avulla voidaan tehdä monenlaista tutkimusta ja monet laadullisen tutkimuksen analyysi menetelmät perustuvat sisällönanalyysiin, jos sillä tarkoitetaan kirjoitettujen tai nähtyjen sisältöjen analyysia väljänä teoreettisena kehityksenä. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 93.) Sisältöanalyysi on menettelytapa, jonka avulla voidaan tarkastella dokumentteja tarkoituksenmukaisesti ja tarkasti. Dokumenttina tässä tutkimuksessa on kyselylomakkeesta ja parihaastattelusta saadut informaatio, jota sisällönanalyysi pyrkii kuvaamaan dokumenttien analyysia sanallisesti. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 105–107.) Aineiston analyysista puhuttaessa voidaan käyttää induktiivista eli aineistolähtöistä ilmaisua, joka jakautuu kolmevaiheiseksi prosessiksi. Ensimmäisenä vaiheena on redusointi eli aineiston pelkistäminen, seuraavana vaiheena on klusterointi eli ryhmittely ja viimeisenä abstrahointi eli on teoreettisten käsitteiden luominen. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 110–111.) Aineiston pelkistämisessä eli redusoinnissa analysoitava tieto voi olla jokin dokumentti, esimerkiksi kyselylomake, josta karsitaan tutkimukselle epäolennainen pois. Tutkimustehtävä ohjaa pelkistämistä, jonka mukaan tutkimuksen aineistoa pelkistetään litteroimalla tutkittavalla asialle tarpeelliset ilmaukset. Pelkistämisen jälkeen alkaa aineiston ryhmittely eli klusterointi, jossa aineistosta koodatut alkuperäisilmaukset käydään läpi sekä etsitään eroavaisuuksia ja samankaltaisuuksia kuvaavia käsitteitä. Käsitteitä ryhmitellään ja jaotellaan erilaisiin luokkiin sekä tehdään ilmennys tutkittavasta toiminnasta. Kolmas ja viimeinen vaihe on aineiston abstrahointi, jossa

lajitellaan sekä yhdistellään luokituksia, niin kauan kun se on saavutettavissa olevaa. Aineistolähtöinen sisällönanalyysi perustuu tulkintaan ja päättelyyn, jossa edetään aineistosta kohti käsitteellisempää näkemystä tutkittavasta ilmiöistä. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 110–115).

Tutkimuksessa oli kaksi tutkimuskysymystä, joita selvensi ja selittivät kyselylomakkeessa olevat alakysymykset. Kyselylomakkeessa oli tarkoitus kysyä samaa asiaa eri tavoilla, jotta voitaisiin osittaa todeksi vastaajien vilpittömyys. Tutkimuksen analyysin ensimmäisessä vaiheessa luin oppilaiden kyselylomakkeiden vastaukset useaan otteeseen, jolloin sain kokonaiskuvan oppilaiden näkemyksestä joukkuepalloilua kohtaan. Tämän jälkeen kyselylomakkeet jaettiin ensimmäisten kysymysten vastausten perusteella kolmeen eri ryhmään: 1. joukkuepalloilua seurassa harrastavat, 2. omaehtoisesti joukkuepalloilevat ja 3. ei-joukkuepalloilijat. Oppilaat jaettiin eri ryhmiin ja tutkimuskysymyksiä tarkasteltiin näiden kolmen eri ryhmän näkökulmasta sekä lopuksi tehtiin ryhmien näkökulmien perusteella yhteenveto. Oppilaiden vastausten perusteella, tehtiin jokaiseen alakysymykseen lausuntokartat, jotka ovat nähtävissä liitteissä (liite 3.).

Ensimmäiseen tutkimuskysymykseen: *”Millaisia näkemyksiä on kuudesluokkalaisilla joukkuepalloilusta ja miten ne eroavat eri ryhmien (joukkuepalloilijat, omaehtoisesti joukkuepalloilevat ja ei-joukkuepalloilijat) välillä?”*, vastasi kyselylomakkeessa kysymykset *”Kiinnostaako liikunta?”*, *”Harrastatko alussa mainittuja perinteisiä joukkuepalloilulajeja ohjatusti?”*, *”Pelaatko joukkuepalloilua vapaa-ajalla?”*, *”Jos olisi mahdollista, niin olisitko kiinnostunut harrastamaan jotakin kysytyistä joukkuepalloilulajista?”* ja *”Mitä myönteisiä/kielteisiä asioita on mielestäsi joukkuepalloilussa”*. Lisäksi kysymyksiin *”Harrastatko alussa mainittuja perinteisiä joukkuepalloilulajeja ohjatusti?”* ja *”Pelaatko joukkuepalloilua vapaa-ajalla?”* avulla saatiin jako eri ryhmiin, joiden kautta pystyttiin vertailemaan eri ryhmien näkemyksiä.

Toiseen tutkimuskysymykseen: *”Miten koulu, koti ja kaverit ovat yhteydessä kuudesluokkalaisen näkemykseen joukkuepalloilusta?”*, vastasi kyselylomakkeessa kysymykset *”Ovatko vanhempasi olleet kiinnostuneita tai jopa harrastaneet joukkuepalloilua?”*, *”Pelaatko perheesi kanssa usein joukkuepalloilua?”*, *”Harrastavatko sinun kaverisi tai sisaruksesi joukkuepalloilua”* ja *”Miten suhtaudut koulun liikuntatunteihin, jotka sisältävät joukkuepalloilua?”*.

Lisäksi kyselylomakkeessa oli kysymyksiä liittyen joukkuepalloilun seuraamiseen, joiden avulla saatiin täydentävää tietoa molempiin tutkimuskysymyksiin ja siksi ne otettiin huomioon molempien tutkimuskysymysten analysoinnissa.

Tutkimuskysymyksiä tarkasteltiin eri ryhmien näkökulmasta, joista tehtiin lopuksi ryhmien välinen yhteenveto. Eri ryhmien näkemykset tutkimuskysymyksiin saatiin tarkastelemalla sekä analysoimalla oppilaiden vastauksia kyselylomakkeen alakysymyksistä. Jos oppilaat olivat jättäneet vastaus kohdan tyhjäksi, vastausta ei huomioitu analysoinnissa.

7 Tutkimustulokset

Tulososuuden ensimmäisessä alaluvussa esitellään tutkimuksen taustatietoja eli kuinka monta oppilasta osallistui tutkimukseen sekä kuinka moni oppilaista oli joukkuepalloilijoita, omaehtoisesti joukkuepalloilevia ja ei-joukkuepalloilijoita. Tutkimuksen tulokset esitellään seuraavissa luvuissa ja viimeisessä tulososuudessa pohditaan joukkuepalloilun seuraamisen yhteyttä kuudesluokkalaisten näkemykseen joukkuepalloilusta. Tutkimuksessa oppilailta ei kysytty lainkaan taustatietoja, sillä niitä ei tarvittu tutkimuksessa. Kyselylomakkeiden perusteella joukkuepalloilua harrastavia oli 17 oppilasta, omaehtoisesti joukkuepalloilua harrastavia 11 oppilasta ja ei-joukkuepalloilijoita yhdeksän oppilasta (taulukko 3.). Noin 75,7 prosenttia oppilaista siis harrasti joukkuepalloilua seurassa tai pelasi sitä omaehtoisesti vapaa-ajalla.

Taulukko 3. Vastaajien jakautuminen eri ryhmiin

Ryhmät	Lukumäärä	Prosenttia
Joukkuepalloilijat	17	45,9
Omaehtoisesti joukkuepalloilevat	11	29,7
Ei-joukkuepalloilijat	9	24,3
Yhteensä	37	100

7.1 Kuudesluokkalaisten ryhmien näkemykset joukkuepalloilusta

Seuraavaksi käsitellään ensimmäistä tutkimuskysymystä, *”Millaisia näkemyksiä on kuudesluokkalaisilla joukkuepalloilusta ja miten ne eroavat eri ryhmien (joukkuepalloilijat, omaehtoisesti joukkuepalloilevat ja ei-joukkuepalloilijat) välillä?”*, jota tutkittiin kyselylomakkeen alakysymysten avulla.

7.1.1 Liikunnan kiinnostavuus

Oppilailta kysyttiin ensimmäisenä alakysymyksenä, liittyen tutkimuskysymykseen *”Kiinnostaako liikunta?”*. Oppilaiden piti valita vastatessaan kysymykseen *”kyllä”* tai *”ei”* vaihtoehto. Jos he valitsivat *”kyllä”*, heidän piti kertoa, mikä laji ja kuinka monta kertaa kuukaudessa harrastaa liikuntaa. Jos he valitsivat *”ei”*, heidän piti kertoa, miksi ei. Ei-joukkuepalloilijoista vain eräs oppilas vastasi, että se ei kiinnosta, koska se oli hänen mielestään liian raskasta. Ryhmän loput oppilaat vastasivat, että heitä kiinnostaa liikunta ja moni heistä harrasti, jotain muuta lajia kuin joukkuepalloilulajeja. Oppilaat kertoivat: *”Käyn*

kolme kertaa viikossa juoksemassa.”, *”Harrastan joukkuevoimistelua 4 kertaa viikossa. Koululiikuntaa 2 kertaa viikossa kaksi tuntia kerrallaan.”*, *”Tanssia 5 kertaa viikossa, kävelyä, uiminen.”* ja *”Judo kahdeksan kertaa kuukaudessa.”*. Ei-joukkuepalloilijoista muutama oppilas kertoi tanssivan, muut toivat esille joukkuevoimistelun, judon, juoksun, uimisen ja kävelyn.

Omaehtoisesti joukkuepalloilevista eräät oppilaat kertoivat, että heitä ei kiinnosta liikunta. Heistä eräs oppilas kertoi kuitenkin liikkuvansa, vaikka liikunta ei häntä kiinnostanut. Oppilaat kertoivat syiksi: *”En löytänyt mielenkiintoista lajia.”* ja *”En harrasta liikuntaa, koska ei ole aikaa mutta liikun paljon vapaa-ajalla esim. lenkit, pyöräily yms.”*. Loput ryhmän oppilaat kertoivat, että heitä kiinnostaa liikunta. Eräät heistä sanoivat harrastavansa uintia ja purjehdusta, oppilaat kertoivat: *”Harrastan uintia ja purjehdusta, en harrasta mitään joukkuepalloilulajeja. Tykkään pelata koripalloa ja jalkapalloa. Harrastan liikuntaa kuusi kertaa viikossa.”* sekä *”Joo harrastan uintia 20–25 kertaa kun lasketaan hyötyliikuntakin.”*. Muut oppilaat kertoivat pelaavansa erilaisia joukkuepalloilulajeja sekä pyöräilevän paljon. He ilmaisivat asian: *”Silloin tällöin pelaan jalkapalloa, ei ole tarkkaa kuinka usein.”*, *”Talvella jääkiekkoa ulkojäillä melkein joka päivä. Kesällä pyöräilen paljon.”* ja *”Lentopallo, koripallo ja jalkapallo 3 kertaa viikossa.”*.

Joukkuepalloilijoiden ryhmästä kaikki oppilaat kertoivat, että heitä kiinnostaa liikunta ja varsinkin joukkuepalloilulajit. Oppilaat kertoivat pelaavansa pesäpalloa, salibandya, jääkiekko ja koripalloa. He ilmaisivat esimerkiksi: *”Salibandya kolme kertaa viikossa.”*, *”Jääkiekkoa neljä kertaa viikossa ja joka päivä monipuolista liikuntaa.”* ja *”Koripalloa 3 kertaa viikossa, lihaskuntoa tai lenkkejä silloin tällöin.”*. Moni ryhmän oppilasta kertoivat, että heitä kiinnostaa pelkästään jalkapallo tai jalkapallon lisäksi, joku toinen laji. Oppilaat kertoivat: *” Jalkapallo 3 kertaa ja baletti 2 kertaa viikossa.”*, *”Jalkapallo 3 kertaa viikossa, baletti 2 kertaa viikossa ja pyöräilyä tai kävelyä joka päivä.”*, *”Jalkapalloa ja yleisurheilua neljä kertaa viikos.”* ja *”Futis ja yleisurheilu joka päivä.”*.

7.1.2 Harrastaminen ohjatusti

Toisena alakysymyksenä kysyttiin, *”Harrastatko alussa mainittuja perinteisiä joukkuepalloilulajeja ohjatusti?”*. Kysymyksen avulla saatiin selkeä jako, ketkä kuuluvat joukkuepalloileviin ja ketkä ei. Oppilaiden piti valita vastatessaan kysymykseen vaihtoehto *”kyllä”* tai *”en”*. Jos he valitsivat *”kyllä”*, heidän piti kertoa, mitä lajia, missä seurassa tai

kerhossa ja miksi he harrastavat kyseistä lajia. Jos oppilaat valitsivat *”en”*, heidän piti kertoa, miksi ei.

Ei joukkuepalloilevista muutama oppilas sanoi, ettei harrasta joukkuepalloilulajeja, koska ne ei kiinnosta heitä. He kertoivat: *”Koska ne ei kiinnosta eikä ole aikaa.”* ja *”Koska ei kiinnosta minua.”*. Eräät oppilaat kertoivat syyksi, että ei harrasta joukkuepalloilulajeja, koska he harrastavat muita lajeja. Oppilaat kertoivat: *”En halua harrastaa mitään pallopelejä, harrastan balettia ja se mulle riittää.”* sekä *”En tykkää kovin paljoa pallolajeista ja mulla on toinen harrastus joka on paljon kivempi =).”*. Loput oppilaat kertoivat syiksi erilaisia syitä, kuten: *”Lopetin.”*, *”Niitä on hauska pelata, mutta ei ollut minulle tarkoitettuja.”* ja *”Palloilulajit ei oikein kiinnosta paitsi pesäpalloa voisin harrastaa.”*.

Omaehtoisesti joukkuepalloilevat eivät harrastaneet joukkuepalloilua ohjatusti, vaan pelkästään omalla vapaa-ajallaan. Muutama oppilasta kertoi syyksi, että harrastaa jo jotain muuta lajia ja siksi ei harrasta joukkuepalloilua: *”Koska harrastan uintia (kilpa).”* ja *”Harrastan jotain muuta.”*. Eräät oppilaat kertoivat syyksi ajan puutteen: *”Ei aikaa.”* sekä *”En tiedä, kyllä voisin harrastaa, mut minulla ei ole niin paljon aikaa. Kuten sanoin jo tykkään koripallosta ja jalkapallosta.”*. Lopuilta ryhmän oppilailta tuli erilaisia syitä, esimerkiksi yksi oppilaista kertoi jatkuvan kiusaamisen johtavan joukkuepalloilun harrastamisen lopettamiseen: *”Harrastin mutta en tuntenut oloa mukavaksi kun minua kiusattiin.”*. Eräs oppilas kertoi, että haluaa olla mieluummin kavereiden kanssa kuin joukkuepalloilulajien harjoituksissa tai tapahtumissa. Oppilas kertoi: *”Haluan olla enemmän kavereiden kanssa.”*. Syyksi ilmoitettiin myös kiinnostuksen puute ja ettei ole löytänyt itselleen mielenkiintoista lajia. Oppilaat kertoivat: *”Ei kiinnosta harrastaa tavoitteellisesti mutta niitä on kiva pelata.”* ja *”En ole löytänyt mielenkiintoista lajia.”*.

Joukkuepalloilevien ryhmässä kaikki harrastavat joukkuepalloilua erilaisissa seuroissa. Alla on taulukko, josta näkee ryhmän seurassa harrastamat joukkuepalloilulajit ja kuinka moni oppilas harrastaa tiettyä joukkuepalloilulajia (taulukko 4.). Ryhmässä ei ollut kahden tai useamman joukkuepalloilulajin harrastajia.

TAULUKKO 4. Joukkuepalloilijoiden seuroissa harrastamat joukkuepalloilulajit.

Joukkuepalloilulajit	Lukumäärä
Jalkapallo	7
Salibandy	3
Koripallo	3
Jääkiekko	3
Pesäpallo	1
Lentopallo	0
Yhteensä	17

Suosituin joukkuepalloilulaji oli jalkapallo ja sitä harrastavat oppilaat kuvailivat parhaaksi, kivaksi ja rakastamaksi lajikseen. Oppilaat kertoivat erilaisista seuroista, jotka on tekstissä esitetty kirjaimella. Oppilaat kertoivat: *”Jalkapallo (X) harrastan koska se on kivaa.”*, *”Jalkapalloa X:ssä. Harrastan sitä siksi koska tykkään siitä.”* ja *”Jalkapalloa X:ssa ja yleisurheilua Y:ssa harrastan jalkapalloa siksi, koska se on se juttu ja rakastan sitä.”*. Jääkiekkoa harrastavat oppilaat kertoivat harrastavansa sitä, koska he pitävät siitä ja se on suosituin laji Suomessa. He ilmaisivat esimerkiksi: *”Jääkiekkoa A:ssa on Suomessa suosittu laji, tykkään kyseisestä lajista.”* ja *”Harrastan jääkiekkoa A:ssa. Harrastan jääkiekkoa, koska tykkään siitä ja siitä tulee hyvää mieltä.”*. Salibandya harrastavat oppilaat kertoivat, että se on kiva joukkuepeli ja aloittivat sen, koska jotain piti harrastaa. Oppilaat ilmaisivat asian: *”Sählyä B:ssa ja koska lopetin jalkapallon jotain piti harrastaa.”* sekä *”Säbää harrastan B:ssa, harkat 4 kertaa viikossa ja pelejä silloin tällöin. Harrastan siksi kun se on kivaa ja joukkuepeli.”*. Koripalloa harrastettiin, koska se oli oppilaiden mielestä kivaa, parasta ja siellä on paras joukkue. Oppilaat kertoivat: *”Koripalloa C nimisessä seurassa. Harrastan sitä, koska se on kivaa ja parasta.”* sekä *”Harrastan koripalloa C:ssa. Olen harrastanut sitä jo 5 vuotta koska se on parasta ja siellä on paras joukkue.”*. Yksi oppilas pelasi pesäpalloa, oppilas ilmaisi asian: *”D:ssa, en tiedä halusin vain jonkun harrastuksen.”*.

7.1.3 Pelaamien vapaa-ajalla

Kolmantena alakysymyksenä kysyttiin ”Pelaatko joukkuepalloilua vapaa-ajalla?”. Oppilaiden piti valita vastatessaan kysymykseen *”kyllä”* tai *”en”*. Jos oppilaat valitsivat vaihtoehdon *”kyllä”*, heidän piti kertoa, kuinka usein kuukaudessa ja kenen kanssa. Jos he valitsivat vaihtoehdon *”en”*, heidän ei tarvinnut perustella vastaustaan. Kysymyksen avulla saatiin tietoa, kuinka moni oppilaista pelaisi joukkuepalloilua vapaa-ajalla.

Ei-joukkuepalloilijat, eivät pelanneet joukkuepalloilulajeja vapaa-ajalla, mikä oli jakokriteeri ryhmiä jaettaessa. Moni omaehtoisesti joukkuepalloilevan ryhmän vastaajista monet olivat kertoneet, että pelaavat joukkuepalloilua varsinkin sisaruksensa tai kaverinsa kanssa. Oppilaat, jotka olivat pelanneet sisaruksensa kanssa, kertoivat: *”Pikkuveljen kanssa aina joskus (pikkuveli harrastaa siis jalkapalloa).”*, *”Pelaan koulussa ja kotona minun pikkuveljeni kanssa jalkapalloa aika useasti.”* ja *”Kotona veljen kanssa jalkapalloa.”*. Oppilaat, jotka olivat pelanneet kaverin kanssa, ilmaisivat: *”Kyllä joka päivä kavereitten.”*, *”Joskus kun aikaa kavereiden kanssa.”* sekä *”Välillä kavereiden kanssa.”*. Eräs oppilas pelasi joukkuepalloilua sekä perheen että kaverinsa kanssa, oppilas kertoi: *”Pelaan koripalloa ja jalkapalloa isän tai kaverini kanssa, jotain 6–7 kertaa kuukaudessa.”*.

Joukkuepalloilijoista muutama oppilas vastasi, ettei pelaa joukkuepalloilua vapaa-ajalla. Loput oppilaat kertoivat pelaavan joukkuepalloilua harrastusten lisäksi myös omalla vapaa-ajalla. Heistä myös suurin osa pelasi joukkuepalloilua kavereiden kanssa, oppilaat kertoivat: *”Pelaan vapaa-ajalla salibandya ja jalkapalloakavereiden kanssa ja yksin.”*, *”Kavereiden kanssa potkimassa stadioinilla.”*, *”Jääkiekkoa käyn pelaamassa jäähallissa pari kertaa viikossa yksin ja välillä kaverin kanssa.”* sekä *”Ehkä 4 kertaa kuukaudessa, koska minulla tai kavereilla ei ole niin paljon aikaa.”*. Muut ryhmän oppilaat kertoivat, että käyvät pelaamassa vapaa-ajalla ja lisäksi he kertoivat, kuinka monta kertaa mutta eivät sanoneet kenen kanssa. Kyseiset oppilaat kertoivat: *”En oikein tiedä en kauheasti ehkä 1–2 kertaa kuussa + 1 kerran viikossa teen kunnon treenin.”*, *”Pelaan seitsemän kertaa viikossa.”* ja *”Harvoin vapaa-ajalla harkkoja on niin paljon mutta viisi kertaa kuukaudessa.”*.

7.1.4 Harrastamisen kiinnostavuus

Neljäntenä alakysymyksenä kysyttiin *”Jos olisi mahdollista, niin olisitko kiinnostunut harrastamaan jotakin kysytyistä joukkuepalloilulajeista?”*. Oppilaiden piti valita vastatessaan kysymykseen vaihtoehto *”kyllä”* tai *”en”*. Jos oppilaat valitsivat vaihtoehdon *”kyllä”*, heidän piti kertoa, mitä lajia sekä miksi ei mahdollisesti harrasta kyseistä lajia. Jos he valitsivat *”en”*, heidän piti kertoa, mitkä tekijät saisi hänet kiinnostumaan ja harrastamaan joukkuepalloilulajeja.

Ei-joukkuepalloilijoista kaikki oppilaat vastasivat, etteivät olisi kiinnostuneita harrastamaan joukkuepalloilua. Yhtenä syynä vastaajat näkivät ajan puutteen, oppilaat ilmaisivat asian: *”Pesäpallo on mukavaa mutta olisin surkea siinä eikä minulla ole aikaa.”* sekä *”Ei ole aikaa, en ole kiinnostunut.”*. Eräät oppilaat kertoivat, että heillä on jo toinen harrastus, eikä siksi

voisi harrastaa joukkuepalloilua. Oppilaat kertoivat: *”Ei mitkään, koska en vain tykkää niistä ja mulla on jo harrastus.”* ja *”Harrastan muita.”*. Muutama oppilas kertoi, ettei mikään asia saisi heitä kiinnostumaan harrastamaan joukkuepalloilua. He kertoivat: *” En usko että mikään saisi minua kiinnostumaan pallopeleistä.”*. Viimeiset oppilaat kertoivat kiinnostavuuden vähyydelle erilaiset syyt. Toinen oppilas ilmaisi: *”Pallot ei kiinnosta.”* ja toinen: *”No jos se olisi helpompaa, en tykkää pelata joukkuepelejä.”*.

Omaehtoisesti joukkuepalloilevista muutama oppilasta ilmaisi, ettei heitä kiinnosta harrastaa joukkuepalloilulajeja, vaikka siihen olisi mahdollisuus. He kertoivat: *”En, koska en halua harrastaa.”* ja *”Ei ole mielenkiintoisia lajeja.”*. Loput oppilaat vastasivat, että heitä kiinnostaa joukkuepalloilulajien harrastaminen, jos se olisi mahdollista. Eräiden oppilaiden nykyinen harrastus vie paljon aikaa. He kertoivat: *”Oon halunnu testata vähän kaikkia mutta en oo sitten ku kaikki harkat menee just mun nykyisen harrastuksen päälle.”* sekä *”Olisi kiva harrastaa liikuntaa mutta harrastuksia pitäisi jättää pois. Minua kiinnostaa koripallo.”*. Muutama oppilas kertoi, että ajan puute estää heitä harrastamasta joukkuepalloilua. He kertoivat: *”Salibandy, koska ei oo aikaa.”*, *”Jalkapalloa no olisin mutta en ehdi kun uintia on viisi kertaa viikossa.”* ja *”Voisin harrastaa mutta minulla ei ole niin paljon aikaa. Kuten jo sanoin tykkään koripallosta ja jalkapallosta.”*. Eräs oppilas ei harrastanut, koska halusi viettää mieluummin aikaa kavereidensa kanssa. Hän kertoi: *”Jääkiekkoa mutta haluan olla kavereiden kanssa.”*. Loput oppilaista halusi harrastaa lentopalloa ja varsinkin jalkapalloa. Eräs oppilas, joka haluasi harrastaa jalkapalloa, hän kertoi epävarmasti, ettei jalkapallo olisi, kuitenkaan hänen juttunsa. Hän kertoi: *”Jalkapalloa, en harrasta koska ei se oo ihan mun juttu.”*. Oppilaan yksilölliset taidot, eivät välttämättä olleet sillä tasolla kyseisessä lajissa, että hän hallitsisi sen hyvin, joka saattaa olla yhteydessä mielipiteeseen.

Joukkuepalloilijoista muutama oppilas kertoi, ettei halua harrastaa muita joukkuepalloilulajeja. He kertoivat, että halusivat keskittyä jo harrastamaansa lajiinsa ja heitä ei kiinnostanut muut lajit. He kertoivat: *”Ei mikään, koska harrastan jo futista.”*, *”En koska haluan keskittyä kunnolla futikseen.”*, *”En, haluan keskittyä yhteen lajiin.”*, *”Jalkapallo, koska siinä kaikki tarvittava.”* ja *” En ole kiinnostunut muusta kuin jalkapallosta.”*. Moni oppilas kertoi ajan puutteen olevan suurin syy, miksi ei pysty harrastamaan toista joukkuepalloilulajia. Oppilaat kertoivat esimerkiksi: *”Jalkapallo, en harrasta, koska aika ei riitä.”*, *”Jalkapalloa, aika ei riitä ja kaikki tulisi tosi raskaaksi.”* sekä *” Salibandya, ei ole aikaa.”*. Eräät oppilaat kertoivat lyhyesti haluavansa harrastaa toista joukkuepalloilulajia. He kertoivat: ”Jalkapalloa.” ja ”Kaikkia pallolajeja, erityisesti koris, pesis ja jalkapallo.”. Yhden

oppilaan esteenä oli harrastuksen kalleus ja oppilas ilmaisi asian: *”Jääkiekko mutta liian kallista.”*.

7.1.5 Myönteiset ja kielteiset asiat

Viidentenä alakysymyksenä kysyttiin joukkuepalloilun hyviä ja huonoja puolia. Kysymykset olivat *”Mitä myönteisiä asioita on mielestäsi joukkuepalloilussa?”* sekä *”Mitä kielteisiä asioita on mielestäsi joukkuepalloilussa?”*.

Ei-joukkuepalloilijoiden ryhmä kertoi paljon erilaisia myönteisiä puolia joukkuepalloilusta (kuvio 2.). Eräät oppilaat kertoivat, että sen kautta oppii erilaisia asioita ja saa liikuntaa. He kertoivat: *”Saa liikuntaa ja oppii enemmän.”* ja *”Saa liikuntaa, oppii eri asioita.”*. Oppilaat kertoivat myös, että sen kautta pystyy viettämään aikaa erilasissa ryhmissä, joka on mukavampaa kuin, että pelaisi kyseistä lajia yksin. Oppilaat kertoivat: *”Se on kivaa silloin tällöin koulussa ja perheen tai kaveriporukan kanssa. Saa liikuntaa.”*, *”Koulussa luokan kanssa jalkapalloa.”* ja *”Ööö… no emmätie varmaa et siin saa olla kavereitte kaa.”*. Myös uusien kavereiden saaminen ja heidän tekemä yhteistyö toistensa kanssa, olivat merkittäviä asioita. Oppilaat kertoivat: *”Et voi saada kavereita.”* ja *”Se kehittää joukkuehenkeä.”*.

Alla on esitetty kuvioita (kuviot 2–7), joita katsellessa tulee ottaa huomioon, että kuvion lohkojen pinta-alan suuruus ei merkitse vastausten määrää, eikä oppilaiden lukumäärää. Kuvioiden lohkot tarkoittavat, oppilaiden asioiden mainintojen määrää vastauksissa. Kuvioiden lohkoissa olevat numerot merkitsevät oppilaiden mainintojen määrää. Oppilaat saivat kirjoittaa useampia vaihtoehtoja avoimien kysymyksien alle, jolloin yhdeltä oppilaalta saattoi tulla, esimerkiksi kolme vastausta samaan kysymykseen. Alla olevassa kuviossa on lueteltu joukkuepalloilun myönteisiä asioita, joita ei-joukkuepalloilijoiden mielestä siinä esiintyy.

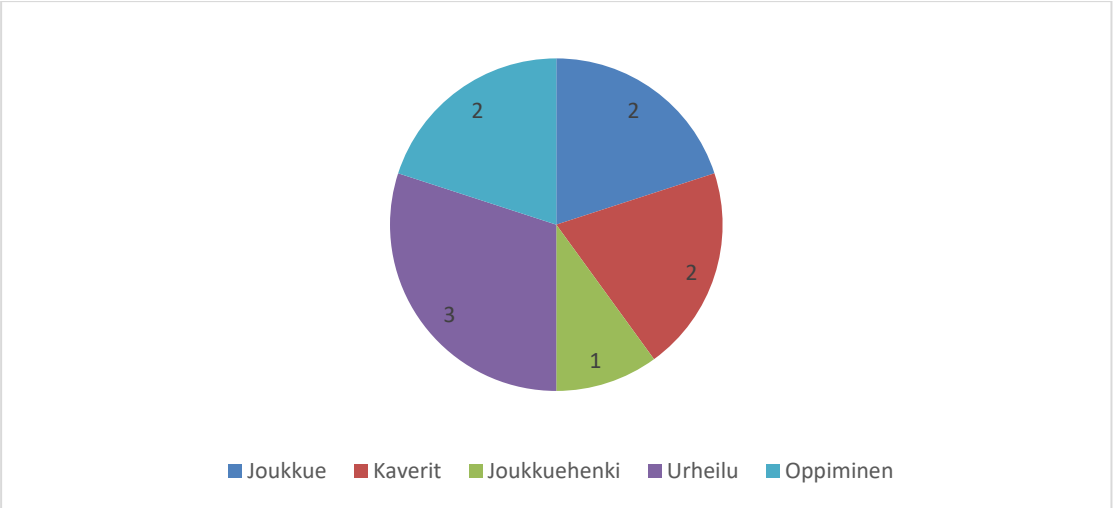

Kuvio 2. Ei-joukkuepalloilijoiden (n=9) kertomat myönteisten asioiden osuudet joukkuepalloilussa mainintojen määrän mukaan.

Ei-joukkuepalloilijoista muutama oppilasta kertoi, ettei joukkuepalloilussa ole huonoja puolia. Eräs heistä ilmaisi asian: *”Ei ole.”* ja *”Ei mitään.”*. Eräs ryhmän oppilaista kertoi, kuitenkin joukkuepalloilun olevan tylsää (kuvio 3.). Hän ilmaisi asian: *”Se että se on tylsää.”*. Toiset ryhmän oppilaat kertoivat, että joku pelaaja saattaa suuttua jollekin toiselle pelaajalle, jonka kautta haukutulle tulee stressi ja nolo olo. He kertoivat: *”Et joku ragee sulle, et voi tulla nolo olo tai stressi.”*. Muut ryhmän oppilaat kertoivat syiksi, että kyseiset lajit eivät olleet heidän juttunsa, pelivälinettä oli liian vaikea hallita, eivät tykänneet pelata joukkuepalloilulajeja sekä ei ollut motivaatioita lajeja kohtaan. Oppilaat kertoivat: *” Melkee kaikki, yleisesti pallo koska vihaan palloja, en tykkää pelata ja oikeestaan kaikki muu.”*, *”Pallot ei pysy hallussa, ei sovia omaan elämään, ei jaksa ei motivaatioita ja ei kiinnosta.”'* sekä *”se ei ole juurikaan minun juttuni.”*.

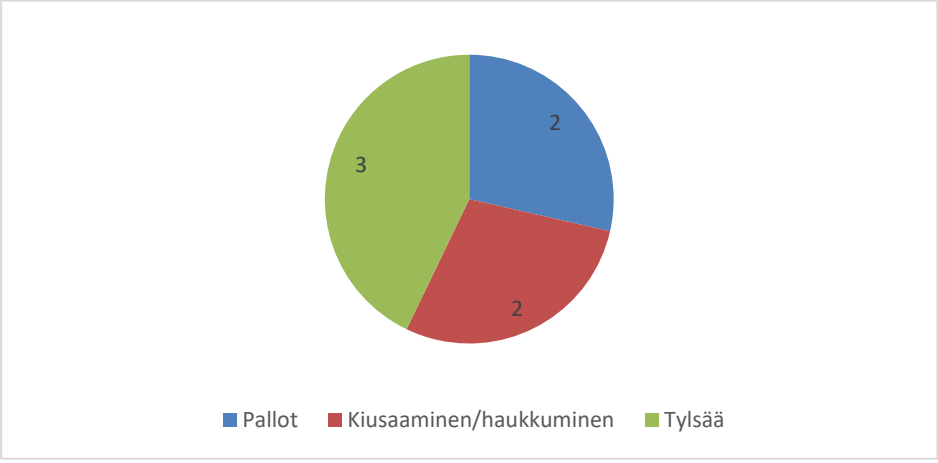

Kuvio 3. Ei-joukkuepalloilijoiden kertomat kielteiset asiat joukkuepalloilussa mainintojen määrän mukaan.

Omaehtoisesti joukkuepalloilevat kertoivat yleisimmäksi joukkuepalloilun myönteiseksi asiaksi kaverit (kuvio 4.). Siihen liittyi uusien kavereiden saaminen, kavereiden välinen yhteishenki sekä pelaaminen yhdessä. Oppilaat kertoivat esimerkiksi: *”Saa pelata kavereiden kaa.”*, *”Saa olla kavereiden kanssa ja on kivaa.”*, *”Yhteishenki, uusii kavereita.”* ja *”Saa uusii ystävii, saa liikunta, saa taidon lajissa.”*. Edellisessä lauseessa myönteiseksi koetuksi asiaksi nousi myös liikkuminen sekä pelin taidon saaminen pelaamisen kautta. Oppilaat kertoivat vastauksissaan paljon yksittäisiä myönteisiä asioita, kuten että joukkuepalloilulajien pelaaminen on kivaa: *”Se on kivaa.”*. He kertoivat myös*: ”Hyvä olla joukkueessa, kaikki joukkuepalloilu pelit ovat kivoja, se on tosi kivaa voittaa.”* ja *”Kannustus, reilupeli, hyvä yhteishenki.”*. Oppilaiden mukaan siis joukkueena oleminen, hyvä yhteishenki sekä voittaminen ovat hyviä puolia, lisäksi sääntöjen noudattaminen oli myönteinen asia. Eräs oppilas myös kertoi myönteiseksi asiaksi: *”S Basketball.”*, joka kertoo, että oppilaalle on tärkeää joukkuepalloilun ja varsinkin oman suosikki joukkueensa seuraaminen sekä kannustaminen.

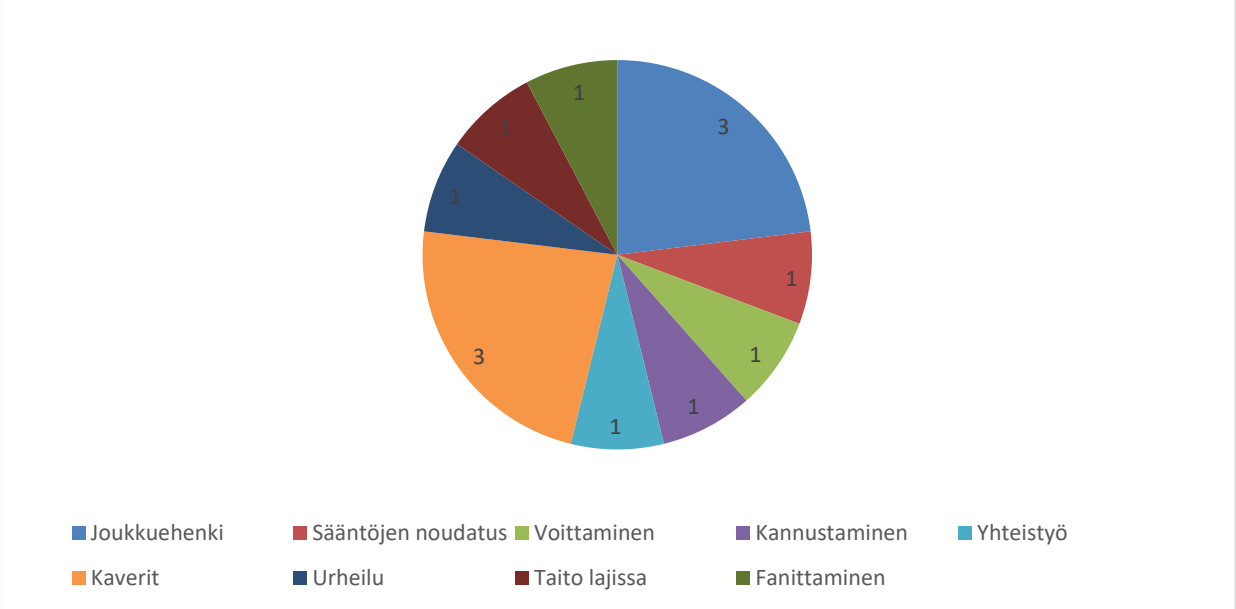

Kuvio 4. Omaehtoisesti joukkuepalloilevien kertomat myönteiset asiat joukkuepalloilussa mainintojen määrän mukaan.

Omaehtoisesti joukkuepalloilua pelaavista oppilaista muutama oppilas kertoi, ettei tiedä, onko joukkuepalloilussa mitään kielteistä asiaa. Ryhmän toiset oppilaat kertoivat, että joukkuepalloilussa ei ole mitään kielteistä asiaa. Kielteisiä asioita, kuitenkin löytyi ja eräät oppilaat kertoivat kiusaamisen olevan kielteinen asia joukkuepalloilussa (kuvio 5.). Eräs oppilas kertoi myös kielteiseksi puoleksi lajien rankkuuden ja sen, että jotakin voi pelatessa hajota. Hän kertoi: *”Rankaa varmasti, omistan lasit ja ne voivat hajota, aina ei jaksa tai*

haluaisi välillä jättää pois.”. Joukkuepalloilussa pelivälinettä ei välttämättä pysty pitämään itsellään jatkuvasti, sillä pelissä on paljon muita pelaajia. Eräs oppilas ilmaisi tähän liittyen, ettei pelatessa välttämättä saa pelivälinettä aina itselleen, niin paljon kuin itse haluaisi. Oppilas kertoi: *” Jalikses ei välttämät saa palloa.”*. Lisäksi eräs oppilas otti esille pelin reiluuden sekä vastakkaisten joukkueiden voimasuhteiden vaihtelun. Hän ilmaisi asian: *”No aina ei ole reilua ja voi tulla epätasaiset joukkueet.”*.

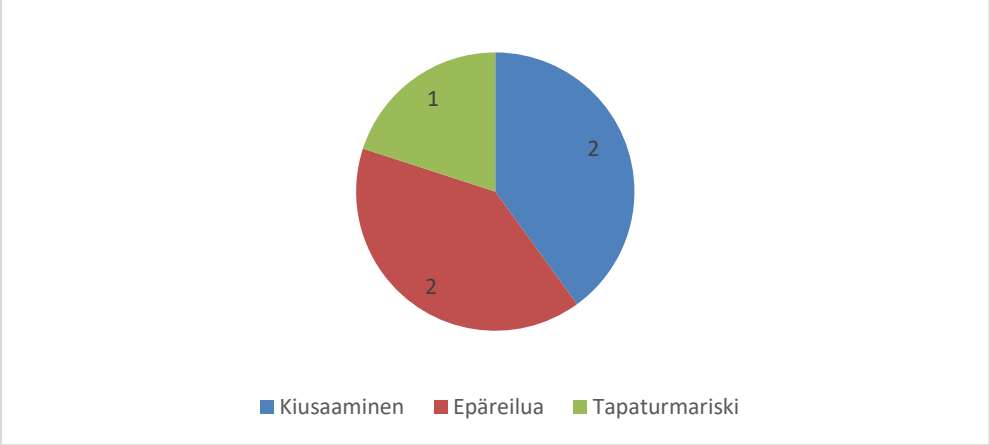

Kuvio 5. Omaehtoisesti joukkuepalloilevien kertomat kielteiset asiat joukkuepalloilussa mainintojen määrän mukaan.

Joukkuepalloilijoista eräs oppilas oli kertonut, ettei joukkuepalloilussa ole mitään hyviä puolia, ilmaisten sen seuraavalla tavalla: *”Ei mikään.”*. Muutama oppilasta kertoi, että se on kivaa ja siinä on liikaa hyviä puolia (kuvio 6.). Oppilaat kertoivat: *”Se on kivaa.”* sekä *”Niitä on liikaa hyviä puolia.”*. Toiset oppilaat kertoivat, että kaikki jalkapallossa on myönteistä sekä onnistuminen ja voittaminen joukkuepalloilussa. He ilmaisivat asian: *”Kaikki futiksessa.”* ja *”Onnistuminen joukkueena ja tietysti voittaminen.”*. Ryhmän muiden oppilaiden kertomat asiat rakentuivat käsitteiden kaverit ja joukkue ympärille. Eräät oppilaat painottivat uusien kavereiden saamista, he kertoivat: *”Saa kavereita, oppii uusia asioita ja kunto paranee.”* ja *”Yhteishenki, ei tarvitse tehdä kaikkea yksin ja saa uusia kavereita joukkueesta.”*. Toiset oppilaat painottivat, ettei pelaajien tarvitsisi olla yksin, he kertoivat: *” Kaverit.”* sekä *”No esimerkiksi ei tarvitse olla yksin vaan on kavereita.”*. Loput ryhmän jäsenet painottivat joukkueen ja yhdessäolon lisäksi pelaajien välistä yhteistyötä ja pelin tapahtumien arvaamattomuutta. He kertoivat: *”Kaverit, yhteistyö ja harkoissa, ja muutenkin urheilu ja jalkapallo on parasta.”* sekä *”Joukkue, kaverit, urheilu ja yleensä peliä ei suunnitella etukäteen.”*.

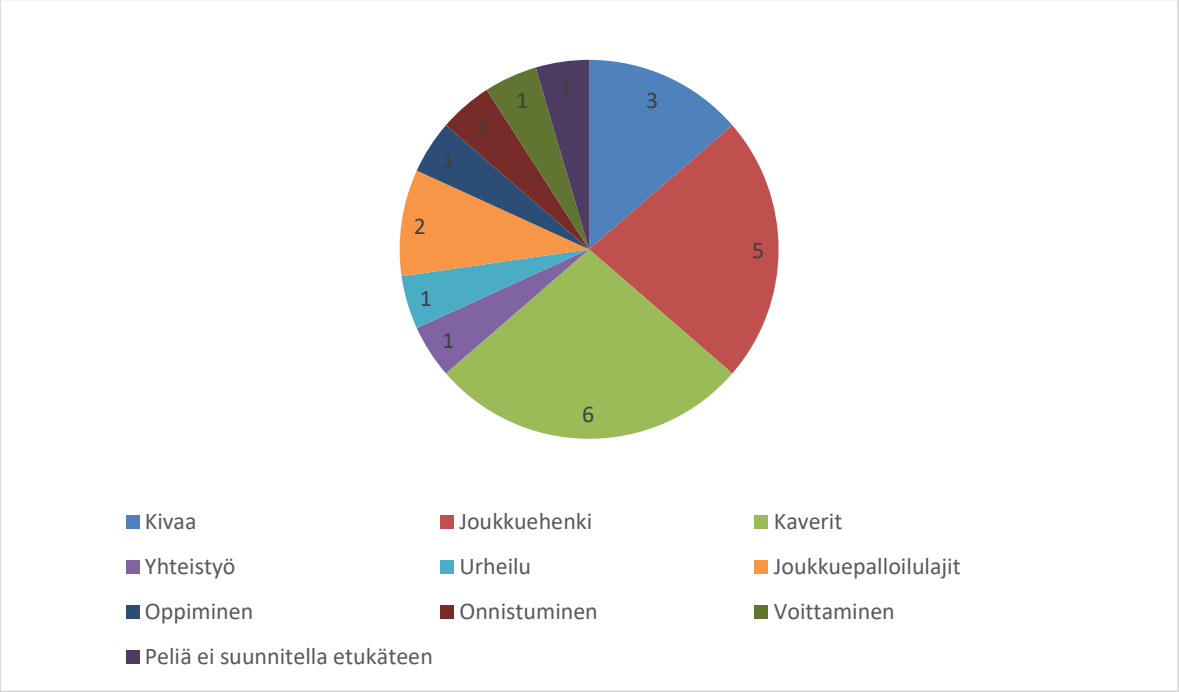

Kuvio 6. Joukkuepalloilevien kertomat myönteiset asiat joukkuepalloilussa mainintojen määrän mukaan.

Joukkuepalloilijat esittivät paljon erilaisia kielteisiä puolia (kuvio 7.). Eräät oppilaat sanoivat, ettei joukkuepalloilussa ole huonoja puolia. Muutama oppilasta toi kuitenkin esille haukkumista ja kiusaamista, jotka olivat läsnä joukkuepalloilussa. He kertoivat: *”Jotkut voi haukkua jos ei osaa tai ei muista.”*, *”Välillä voi olla kiusaamista, muuten ei mitään.”* ja *”Aliarvostajat ja haukkujat + kommentoijat.”*. Oppilaat ottivat esille myös heikon tai huonolaatuisen joukkuehengen, joka on osa joukkuepalloilua. Oppilaat kertoivat asiasta: *”Joukkuelaiset ei arvosta.”* sekä *”Joukkuehenki on mielestäni huono.”*. Tapaturmariski ja epäonnistumiset sekä sen kautta mahdolliset häviämiset nousivat esille vastauksista. Oppilaat kertoivat*: ”Tapaturmariski, epäonnistumiset.”* ja *”Epäonnistuminen ja häviäminen.”*. He kertoivat harrastuksen kalleuden olevan myös kielteinen asia, oppilaat kertoivat: *”Se että se on niin kallis.”* ja *”Harrastaminen on kallista.”*. Oppilaiden mielestä joukkuepalloilussa esiintyvä epäreiluus pelaajaa kohtaan oli kielteistä. He ilmaisivat asian: *”Jos vaikka koulussa on epätasaiset jaot niin jollekin voi tulla paha mieli.”* ja *”Joskus tylsää ja epäreilua.”*. Myös haluttomuus mennä harjoituksiin nousi esille yhden oppilaan ilmaisussa: *”Aina ei jaksa mennä harkkoihin, ei muut.”*.

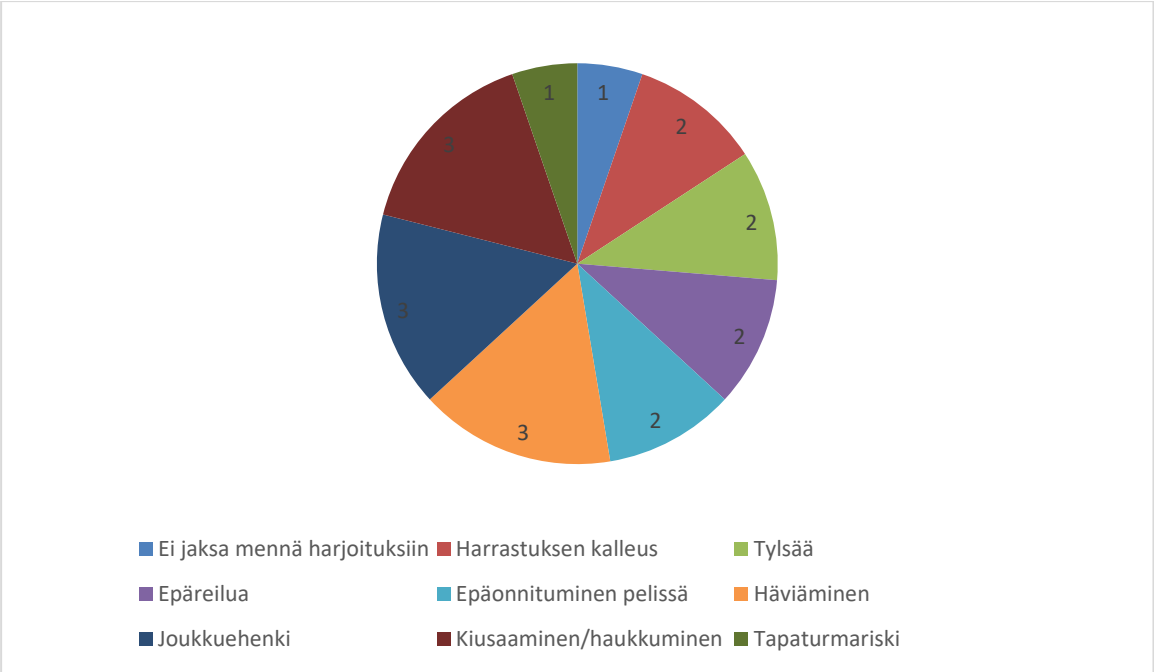

Kuvio 7. Joukkuepalloilevien kertomat kielteiset asiat joukkuepalloilussa mainintojen määrän mukaan.

Parihaastattelun avulla syvennyttiin lomakkeessa olevaan kysymykseen *”Mitä kielteisiä/myönteisiä asioita on joukkuepalloilussa?”*. Parihaastattelussa parilta kysyttiin *”Millä tavalla tulee esille joukkuepalloilussa?”*. Ei-joukkuepalloilijoista oppilaat kertoivat, että kavereiden kanssa oleminen on myönteisin asia joukkuepalloilussa. He kertoivat, että se tulee esille yhdessäololla ja siinä, että ryhmässä on hauskempaa kuin yksin. He kertoivat: *”Must kavereiden kanssa on kiva pelailla, olis paljo tylsempää yksi pelata palloilulajeja.”*. Kielteisiksi asioiksi oppilaat olivat kertoneet vaikeuden sekä tylsyyden. He kertoivat: *”Pallot! En vaa tykkää palloist, niit nii vaikee hallita ni siks se on tylsää.”*.

Omaehtoisesti joukkuepalloilevista oppilaat kertoivat uusien ystävien, kavereiden kanssa olemisen ja yhteistyön olevan myönteisiä asioita. He kertoivat myönteisten asioiden tulevan esille: *”Sillai pelata joukkueena sitte niinku, pitää osata kommunikoida sitte se on kavereille helppo tehä. Sit sitä kautta saa kavereit”*. Kielteisiä asioita oli huono yhteishenki ja se sääntöjen naudattomuus. Oppilaat kertoivat kielteisten asioiden tulevan esille: *”Kaikki vaa ei osaa tehä yhteistyötä ja jotku huijaa pelis.”* ja *”Se menee tunteisiin.”*.

Joukkuepalloilijat kertoivat, että ryhmässä on kiva pelata ja sen kautta yhteishenki kasvaa. He kertoivat esimerkiksi: *”Joo yhteishenki näkyy siin et kukaa ei hauku toista ja pelates käyttäydytää hyvi. Sit on paljon kivempi pelata ku noi asiat sujuu.”*. He kertoivat, ettei joukkuepalloilussa ole mielestään yhtään kielteistä asiaa, joten ne eivät voi ilmetä mitenkään.

7.2 Koulun, kodin ja kavereiden yhteys näkemykseen joukkuepalloilusta

Toista tutkimuskysymystä *”Miten koulu, koti ja kaverit ovat yhteydessä kuudesluokkalaisen näkemykseen joukkuepalloilusta?”* tutkittiin kyselylomakkeen alakysymyksillä, joiden avulla vastattiin tutkimuskysymykseen. Seuraavissa luvuissa käsitellään erikseen koulun, kodin ja kavereiden yhteyttä tutkimuskysymykseen.

7.2.1 Joukkuepalloilu ja koulu

Oppilailta kysyttiin lomakkeessa, *”miten he suhtautuvat koulun liikuntatunteihin, jotka sisältävät joukkuepalloilua”*. Ei joukkuepalloilevat suhtautuivat asiaan kolmella eri tavalla. Osa ryhmän oppilaista kokivat, että kyseiset liikuntatunnit ovat todella hauskoja ja he pitivät erityisesti tunneista, jotka sisälsivät joukkuepalloilua. Eräs oppilas esimerkiksi kertoi: *”Se on parasta mitä liikassa voi olla.”*. Ryhmän toiset oppilaat suhtautuivat myönteisesti kyseisiin oppitunteihin mutta he eivät olleet kuitenkaan asiasta hirveän innoissaan. Eräs oppilas ilmaisi: *”On ne iha ok ja yritän parhaani mut ei todellakaa oo mikää lempiasia. Liikuntatunnilla ne on kivempii ku vapaa-ajalla. Mut aina on ihan liikaa pallojutti eikä melkee koskaa mitää muut!!”*. Ryhmän loput oppilaat kertoivat kyseisten tuntien olevan todella tylsiä ja heillä ei ollut motivaatiota pelata joukkuepalloilua koulun liikuntatunneilla. Oppilaat kertoivat: *”Riippuu päivästä, yleensä ei motivaatiota…”* ja *”No jos on jalkapallo niin olen aktiivinen mut jos on pesäpallo tai jotain muuta niin en jaksa pelata.”*.

Omaehtoisesti joukkuepalloilevista kaikki ryhmän oppilaat suhtautuivat myönteisesti liikuntatunteihin, jotka sisälsivät joukkuepalloilua. Osa ryhmän oppilasta kuvailivat liikuntatunteja hauskoiksi sekä kivoiksi kokemuksiksi ja esimerkiksi eräät oppilaat ryhmästä kertoivat: *”Ne on kivoja.”* ja *”aika hyvä ja paljon kai…”*. Ryhmän loput oppilaat olivat asiasta kuitenkin vielä enemmän innoissaan ja suhtautuivat asiaan myönteisemmin. Oppilaat kertoivat: *”Hyvällä mielellä, koska tykkään pelata niitä.”*, *”Ne ovat kivoja tykkään pallojoukkuepeleistä.”* ja *”Tykkään niistä tosi paljon. Ne ovat, joka kerta kivoja.”*.

Joukkuepalloilija ryhmästä kaikki ryhmän oppilaat suhtautuivat asiaan päänsääntöisesti myönteisesti, mutta ryhmän eräs oppilas suhtautui asiaan kielteisesti. Oppilas, joka ei suhtautunut asiaan myönteisesti, ilmaisi: *”En tiiä, en oikee tykkää koulun liikast.”*. Vastaus oli hieman yllättävä, koska hän kuuluu joukkuepalloilijoihin, mutta voi olla, että hän ei pidä esimerkiksi liikunnan opettajasta, häntä kiusataan koulussa tai mahdollisesti kyseessä on jokin muu syy. Kaikki muut ryhmän oppilaat ilmaisivat myönteisen mielipiteensä asiaan liittyen,

samalla tavalla kuin omaehtoisesti joukkuepalloilevat. Joukkuepalloilijat kertoivat esimerkiksi: *”Hyvin se on kivaa.”*, *”Kivoja, mutta joukkueen kaa kivempi.”*, *”Parhaat tunnit mitä on.”* ja *”On kivaa, koska paljon erilaisia pelejä.”*. Ryhmästä tuli myös vastauksia, jotka sisälsivät joukkuepalloilun keskeisiä asioita, kuten sääntöjen noudattamista ja joukkuehengen merkitystä. Eräät oppilaat kertoivat: *”Se on kivaa kunhan kaikki tekee joukkueen eteen.”* ja *”Teen parhaani mukaan ja yritän pelata mahdollisimman reilusti.”*.

Oppilaista omaehtoisesti joukkuepalloilevat ja joukkuepalloilijat suhtautuivat liikuntatunteihin myönteisemmin kuin ei-joukkuepalloilijat. Vastausten perusteella huomattiin, että jos oppilas ei pitänyt koulun liikuntatuntien joukkuepalloilusta, hän myös todennäköisesti suhtautui kielteisemmin joukkuepalloilua sisältäviin liikuntatunteihin. Päänsääntöisesti oppilaat kuitenkin suhtautuivat joukkuepalloilua sisältäviin koulun liikuntatunteihin myönteisesti.

Parihaastattelun avulla syvennyttiin lomakkeessa olevaan kysymykseen *”miten he suhtautuvat koulun liikuntatunteihin, jotka sisältävät joukkuepalloilua”*. Parihaastattelussa parilta kysyttiin *”Millä perusteella muodostat mielipiiteesi?”* ja *”Onko liikunnanopettaja muuttanut teidän mielipidettänne myönteiseen tai kielteiseen suuntaan joukkuepalloilusta?”*. Ei joukkuepalloilevat oppilaat totesivat ensimmäiseen kysymykseen aluksi: *”Emmä tiiä, jotkut on vaa kivoja ja jotkut ei.”*, mutta jatkoivat kertomista sen jälkeen: *”Jotkut on vähän tylsiä ja vaikeita.”*. He kertoivat myös, että pallojen hallinnan vaikeus välillä turhauttaa ja saattaa olla yhteydessä heidän mielipiteeseensä. Toisessa kysymyksessä oppilaat kertoivat, että heidän liikunnanopettajansa tekee heidän joukkuepalloilu suhteestaan positiivisemman mutta välillä hän on yhteydessä siihen negatiivisesti. Oppilaat kertovatkin: *”On vaikuttanut positiivisesti tai en mä tiiä, välillä ehkä negatiivisesti.”*. He kertoivat myös: ”*Nii jos sil on huonopäivä, niin silloin se vaikuttaa muihin huonosti.”*.

Omaehtoisesti joukkuepalloilevat vastasivat ensimmäiseen kysymykseen, että he tykkäävät pelata joukkuepalloilupelejä. He kertoivat: *”Se on ihan kivaa siks ku se laji on kivaa.”*. Toiseen kysymykseen oppilaat sanoivat: *”No joo, opettajat on ihan kivoja.”*, *”Ohjeet ei oo mittää hirvee pitkii, päästää heti tekemään mut silti ne on selkeitä.”* ja *”Me tehdään aina jotain.”*.

Joukkuepalloilijat vastasivat ensimmäiseen kysymykseen, että he yksinkertaisesti pitävät joukkuepalloilusta, koska se on lajina niin kivaa ja sen aikana saattaa tapahtua kaikenlaista jännittävää. He kertoivat: *”Sen takii ku se on vaa nii kivaa.”* ja *”Nii sama ja sit ku siin*

saattaa pelin aikan tapahtuu kaikkii jännii käänteit.”. He kehuivat liikunnanopettajia, että heidän avullansa, he saavat joukkuepalloilusta paremman kuvan ja he vaikuttavat myönteisesti niiden kiinnostukseen.

7.2.2 Joukkuepalloilu ja koti

Tutkimuslomakkeessa oppilailta kysyttiin kahdella eri kysymyksellä kodin yhteyttä oppilaiden näkemykseen joukkuepalloilusta. Ensimmäinen kysymys oli *”Ovatko vanhempasi olleet kiinnostuneita tai jopa harrastaneet joukkuepalloilua?”* ja toinen *”Pelaatko perheesi kanssa usein joukkuepalloilua?”*.

Ensimmäiseen kysymykseen ei joukkuepalloilevista osa oppilasta kertoi, ettei heidän vanhemmistaan kumpikaan olleet kiinnostuneita tai harrastaneet ikinä joukkuepalloilua (kuvio 8.). Kuitenkin ryhmästä toiset oppilaat kertoivat, että heidän vanhemmistaan toinen tai molemmat olivat kiinnostuneita tai harrastaneet sitä. Erään oppilaan vanhemmista molemmat olivat harrastaneet joukkuepalloilua ja oppilas kertoikin: *”Kyllä ovat harrastaneet.”*. Yleisempää kuitenkin oli, että vain toinen vanhemmista oli kiinnostunut sekä pelannut joukkuepalloilua. Oppilaat kertoivat: *”Iskä harrastaa jääkiekkoa.”*, *”Iskä on harrastanut lapsena ja nuorena jääkiekkoa. Äiti ei ole kiinnostunut. Iskää kyllä kiinnostaa edelleen lähes kaikki pallopelit.”* ja *”Kyl mu iskä kattoo joskus jääkiekkoo tai futista mut äiti ei. Iskä on harrastanut joskus lapsena.”*. Vastausten perusteella isä oli yleensä se vanhempi, joka oli harrastanut tai kiinnostunut joukkuepalloilusta.

Omaehtoisesti joukkuepalloilevat vastasivat ensimmäiseen kotiin liittyvään kysymykseen eri tavalla kuin ei joukkuepalloilevat (kuvio 8.). Omaehtoisesti joukkuepalloilevista eräs oppilas kertoi, ettei hänen vanhempansa ole kiinnostuneita tai harrastaneet sitä. Osa ryhmän oppilasta kuitenkin kertoi, että heidän molemmat vanhemmat ovat harrastaneet tai tykkäävät joukkuepalloilusta, joka on yleisempää tässä ryhmässä kuin ei-joukkuepalloilijoissa. Eräs oppilas, esimerkiksi kertoi: *”Äiti koripalloo, iskä ja pikkuveli salibandya.”*. Ryhmän loput oppilaat taas kertoivat, että toinen heidän vanhemmistaan on harrastanut tai kiinnostunut joukkuepalloilusta. Jos perheestä toinen vanhempi oli vain harrastanut tai kiinnostunut, se oli oppilaiden isä. Oppilaat kertoivat: *”Ei harrastanut mutta iskä tykkää jaliksesta.”*, *”isä on harrastanut jalkapalloa muuta äiti ei ole.”* ja *”isä harrasti koripalloa ja tykkää jalkapallosta.”*.

Joukkuepalloilijoiden vastausten perusteella oppilaiden vanhemmat olivat päänsääntöisesti kiinnostuneita tai harrastaneet joukkuepalloilua (kuvio 8.). Osa ryhmän oppilaista kertoi, että heidän vanhempiaan ei kiinnosta tai he eivät ole harrastaneet joukkuepalloilua. Eräs oppilas näistä oppilaasta kertoi, ettei heidän vanhempiaan kiinnosta tai eivät ole harrastaneet joukkuepalloilua mutta heitä, kuitenkin kiinnostaa seurata lastensa urheilua. Tämä oppilas kertoikin: *”Ei, mutta seuraa minun harrastamista.”*. Toinen oppilas näistä oppilaista kertoi, että heidän isovanhempiaan kiinnostaa joukkuepalloilu ja ovat harrastaneet sitä. Oppilas kertoi: *”Ei ketään perheestä kiinnosta harrasteet paitsi mummi ja pappa. Mummin sisko on pelannut jalkapalloa.”*. Ryhmän loput oppilaat kertoivat, että heidän molemmat vanhemmat tai toinen vanhemmista oli kiinnostunut joukkuepalloilusta tai oli harrastanut sitä. Päänsääntöisesti oppilaiden isä oli lasten kertomusten perusteella vanhemmista se, ketä oli kiinnostunut sekä harrastanut kyseisiä lajeja. Kuitenkin eräs oppilas kertoi, että hänen äitinsä oli ainut, ketä oli kiinnostunut ja harrastanut sitä: *”Kyllä äiti harrastaa lentopalloa ja mukana seuratoiminnassa, isää ei juurikaan ole kiinnostunut urheilusta.”*. Eräs oppilas kertoi, että hänen isänsä oli pelannut ammatikseen joukkuepalloilua: *”Kyllä. Isäni on pelannut pesäpalloa ammattilaisena super pesis sarjassa.”*.

Alla esitetään kuvioita (kuvio 8–12.), joita katsellessa tulee ottaa huomioon, että kuvion pylväiden pituus ei merkitse vastausten määrää, eikä oppilaiden lukumäärää. Kuvioiden pylväiden pituudet tarkoittavat, oppilaiden asioiden mainintojen määrää vastauksissa. Oppilaat saivat kirjoittaa useampia vaihtoehtoja avoimien kysymyksien alle, jolloin yhdeltä oppilaalta saattoi tulla, esimerkiksi kolme vastausta samaan kysymykseen. Pylväiden pituus ovat sitä korkeampi, mitä useammin asiat nousivat esille vastauksissa.

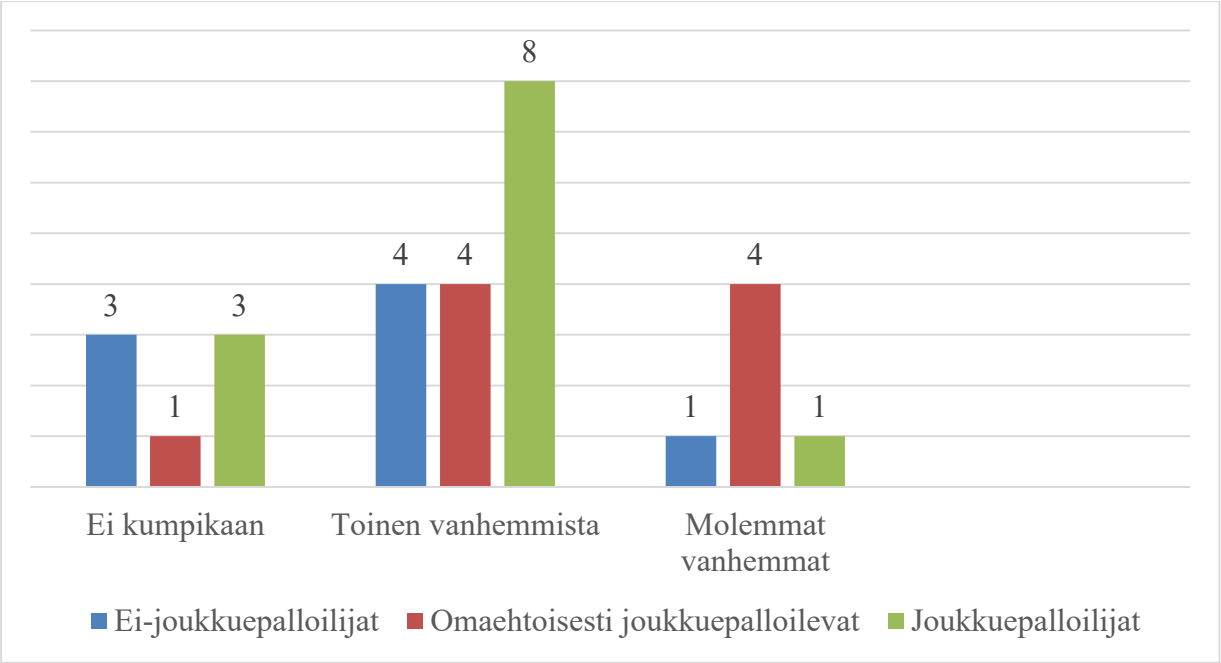

Kuvio 8. Ryhmien (ei-joukkuepalloilijoiden, omaehtoisesti joukkuepalloilijoiden ja joukkuepalloilijoiden) vanhempien kiinnostus ja harrastuneisuus joukkuepalloilua kohtaan mainintojen määrän mukaan.

Toisessa kysymyksessä *”Pelaatko perheesi kanssa usein joukkuepalloilua?”* oppilaiden piti valita, joko *”kyllä”* tai *”ei”*. Jos oppilaat valitsivat *”kyllä”*, heidän piti kertoa mitä ja kuinka usein, jos taas he valitsivat *”ei”*, heidän piti kertoa miksi. Kaikki ei joukkuepalloilevat oppilaat vastasivat päänsääntöisesti, että ”*ei pelaa”* ja vain eräs oppilas ryhmästä vastasi, että pelaa kyseisiä lajeja. Oppilas, joka pelasi perheensä kanssa joukkuepalloilua, vastasi: *”Joskus tosi harvoin jalkapalloa.”*, josta pystyi päättelemän toiminnan epäsäännöllisyyden. Oppilaat, jotka eivät pelanneet joukkuepalloilua perheensä kanssa, kertoivat yleiseksi syyksi kiinnostavuuden vähyyden ja ajanpuutteen sen harjoittamiseen sekä tekemiseen. Eräs oppilaista kertoi: *”Mulla on X pikkuveljeä, yks on X vuotias ja toinen X kuukautta niin ne on liian pieniä ja mun vanhemmat ei ole kiinnostuneita.”*. Oppilas ei kerro, haluaisiko hän pelata joukkuepalloilua, jos sisarukset olisivat vanhempia tai vanhemmat haluaisivat. Vastaus kuitenkin paljastaa, kuitenkin sen, että hän ei pelaa joukkuepalloilua vanhempien kanssa.

Omaehtoisesti joukkuepalloilevien oppilaiden mielipiteet, eivät jakautuneet samalla tavalla, kuin edellisessä ryhmässä. Muutama oppilasta ei pelannut perheensä kanssa joukkuepalloilua ja syyksi he kertoivat ajan ja motivaation puutteen sekä heillä ei ollut omaa pihaa toiminnan tekemiseen. Oppilaat ilmaisivat: *”En oikein, en jaksa.”*, *”Ei aikaa.”* ja *”Asun kerrostalossa.”*. Ryhmän loput oppilaat kuitenkin ilmaisivat, että he pelaavat perheensä kanssa usein ja jotkut vähän harvemmin. Harvemmin sitä pelaavat oppilaat ilmaisivat: *”Isä pelaa, joskus koripalloa, mutta ei tosi paljon 2–3 kertaa kuukaudessa”* ja *”Harvoin.”*.

Useimmin sitä pelaavat oppilaat kertoivat: *”Kyllä jalkapalloa aika paljon.”* ja *”Pikkuveljen ja isän kanssa joskus aina jalista, lätkää ja säbää.”*. Lisäksi muutama oppilas oli ymmärtänyt kysymyksen väärin mutta olivat kyselylomakkeessa toisessa kysymyksessä kertoneet, että pelaavat sisaruksen kanssa joukkuepalloilua vapaa-ajalla. He kertoivat: *”Kotona minun pikkuveljeni kanssa jalkapalloa aika useasti.”* ja *”Kotona veljen kanssa jalkapalloa.”*. Huomion arvoista oli se, että omaehtoisesti joukkuepalloilevat pelasivat perheensä kanssa enemmän joukkuepalloilua kuin ei joukkuepalloilevat. Vastausten perusteella yleensä sitä pelattiin sisaruksen tai oman isän kanssa.

Joukkuepalloilijoista enemmistä kertoi pelaavansa perheensä kanssa vapaa-ajalla mutta jopa ryhmästä noin puolet oppilaista kertoi, että he eivät pelaa. Syyksi tähän ilmaantui erilaisia syitä, kuten halu pelata yksin joukkuepalloilua tai siksi koska ketään ei voinut pelata heidän kanssaan. Oppilaat kertoivat tämän johtuneen: *”harrastavat muuta tai ei mitään.”*, *”Sisko on niin pieni vielä.”* ja *”ei ole oikein heidän juttu.”*. Myös muutama oppilas kertoi, että heillä ei ole aikaa pelata perheensä kanssa. Nämä oppilaat kertoivat kyselylomakkeessa, että harrastavat koripalloa kolme kertaa viikossa ja vapaa-ajalla he tekevät myös muuta liikuntaa yksin tai kavereiden kanssa. Se, että oppilailla ei ole aikaa pelata perheensä kanssa, saattaa johtua siitä, että he urheilevat niin paljon vapaa-ajalla ja eivät halua tai eivät ehdi käyttää vapaa-aikaansa pelaamalla joukkuepalloilua perheensä kanssa. Loput oppilaista kertoivat pelaavansa joukkuepalloilua perheensä kanssa tai pelkästään perheen isän kanssa. Isän kanssa pelaavat kertoivat: *”Aika harvoin, talvella käyn ulkojäillä isän kanssa.”* ja *”Isän kanssa jäkistä.”*. Äitinsä ja isänsä kanssa pelaavat kertoivat: *”Kerran viikossa isän kanssa ja välillä äitin.”* ja *”Välillä käyn heidän kanssa potkimassa.”*.

Parihaastattelun avulla syvennyttiin lomakkeessa oleviin kysymyksiin *”Ovatko vanhempasi olleet kiinnostuneita tai jopa harrastaneet joukkuepalloilua?”* ja toinen *”Pelaatko perheesi kanssa usein joukkuepalloilua?”*. Parihaastattelussa parilta kysyttiin *”Ovatko vanhempanne kannustaneet/ehdottaneet teitä kokeilemaan joukkuepalloilua? ”*. Jos oppilas vastasi myönteisesti, häneltä kysyttäisiin: *”Miten ovat kannustaneet tai ehdottaneet?”*. Jos he vastasivat kielteisesti, kysyttiin: *”Onko vanhemmat puhuneet negatiiviseen sävyyn joukkuepalloilusta?”*. Eräs ei joukkuepalloilevista oppilaista kertoi, että hänen isäänsä kiinnostaa joukkuepalloilu ja hän on harrastanut sitä nuorempana. Hän kuitenkin kertoi, ettei hänen isänsä ole kannustanut häntä joukkuepalloilun pariin. Hän kertoi syyksi: *”Hän tietää, että vihaan sitä.”*. Eräs oppilas kertoi, ettei heidän vanhempiaan kiinnosta joukkuepalloilu ja

he eivät ole pelanneet sitä nuorempana. Oppilaalta kysyttiin, onko vanhemmat puhuneet kielteisesti joukkuepalloilusta, hän vastasi:*” Eeeiiiii.”*.

Omaehtoisesti joukkuepalloilevat oppilaat kertoivat heidän molempien tai toisen vanhempien olleen kiinnostuneita sekä harrastaneen joukkuepalloilua. He kertoivat vanhempien kannustaneen aloittamaan joukkuepalloilun harrastamisen. He kertoivat: *”No joo, mää en ikinä alottanu koripalloo tai ringettee vaik mun piti mutta no ainaki pikkuveli pelaa sählyyn ni iskä ja äiti on siihe kannustanu, mut mä en pelaa mitää.”* ja *”No joo, mut en oo suostunu.”*.

Joukkuepalloilijat kertoivat, että heidän molemmat vanhempansa tai toinen vanhemmista oli myös kiinnostunut sekä harrastanut joukkuepalloilua. He kertoivat: *”Joo isä kannusti mua alottaa harrastamaan ja sit mää alotin kokeilee sitä ja sit se oli kivaa ni alotin harrastaa sitä.”* sekä *”Joo on ne kannustanu mua kokeilee sitä.”*.

7.2.3 Joukkuepalloilu ja kaverit

Oppilailta kysyttiin yhden kysymyksen avulla kavereiden yhteyttä oppilaiden näkemykseen joukkuepalloilusta. Kysymys, johon oppilaat vastasivat, oli *”Harrastavatko sinun kaverisi tai sisaruksesi joukkuepalloilua?”*. Jos oppilaat valitsivat *”kyllä”*, heidän piti kertoa, mitä ja kuinka usein. Jos he valitsivat *”ei”*, heidän ei tarvinnut perustella vastaustaan.

Ei-joukkuepalloilijoista, eräät oppilaat vastasivat, ettei heidän kaverinsa tai sisaruksensa harrasta joukkuepalloilua. Kuitenkin muutama oppilas kertoi, että heidän kaverinsa tai sisaruksensa harrastavat kyseisiä lajeja. Oppilaat ilmaisivat asian, esimerkiksi seuraavilla tavoilla: *”Veli kaksi kertaa viikossa salibandyssa.”*, *”Kaveri harrastaa jalkapalloo ja kai jotain neljä kertaa viikossa.”* ja *”Läheinen serkku aktiivisesti jalkapalloa.”*. Oli siis todennäköistä, että ei joukkuepalloilua harrastavan lapsen kavereista tai sisaruksista, joku harrastaisi kyseisiä lajeja.

Omaehtoisesti joukkuepalloilevista kaikkien oppilaiden sisarukset, kaverit tai molemmat edellä mainituista harrasti joukkuepalloilua. Muutama oppilasta ilmaisi: *”Jalkapalloa neljä kertaa viikossa.”* ja *”Jääkiekkoa, jalkapalloa en osaa sanoa, kuinka usein he pelaavat peliä.”*. Näiden perusteella ei pysty sanomaan, tarkoittetaanko tässä sisaruksia, kavereita tai molempia. Eräät oppilaat ilmaisivat, että heidän kaverinsa harrastavat joukkuepalloilua: *”Kaksi kaverii korista ja yksi jääkiekkoo.”*, *”Minun kaverini harrastaa jalkapalloa.”* ja *”Kaverit harrastavat.”*. Eräät oppilaat taas kertoivat, että heidän sisaruksensa harrastavat joukkuepalloilua: *”Juu veli kolme kertaa viikossa.”* ja *”Pikkuveli 2 kertaa viikossa sählyä,*

kaverit 2 kertaa viikossa.”. Osa ryhmästä myös kertoi, että hänen kaverinsa sekä sisaruksensa harrasti joukkuepalloilua. Edellä mainittuja oppilaita oli kuitenkin vain muutama ja he kertoivat: *”Sisko pelaa koripalloa, veli jalkapalloa, moni kavereista koripalloa, tanssia, yleisurheilua, säbä.”* ja *”2 pikkuveljeäni pelaa jalkapalloa 2–3 kertaa viikossa, kaverini harrastaa jalkapalloa 3-4 kertaa viikossa.”*.

Joukkuepalloilijoiden ryhmästä enemmistö oppilaan kavereista tai sisaruksista harrasti joukkuepalloilua. Ryhmästä muutama oppilas kertoi, ettei heidän kaverinsa tai sisaruksensa harrasta joukkuepalloilua. Ryhmän loput oppilaat kuitenkin kertoivat, että heidän kaverinsa, sisaruksensa tai molemmat harrastivat joukkuepalloilua. Eräät oppilaat kertoivat, että heidän sisaruksensa harrastavat joukkuepalloilua: *”Sisko harrastaa lentopalloa 2 kertaa viikossa.”* ja *”Sisko harrastaa pesäpalloa noin neljä kertaa viikossa ja kaveri jalkapalloa 3–4 kertaa viikossa.”*. Muut ryhmän oppilaat kertoivat, että heidän kaverinsa harrastavat joukkuepalloilua, kuten jalkapalloa, jääkiekkoa ja koripalloa. Varsinkin jalkapallo tuli useissa vastauksissa esille: *”Pari luokkalaista harrastaa jalkapalloa, en osaa sanoa kuinka usein käy.”*, *”Jalkapalloa kaveri 3 kertaa viikossa.”*, *”Kaverit jääkiekkoa ja jalkapalloa saman verran kuin minä.”* ja *”Kaverit, lätkä ja koris.”*.

Parihaastattelun avulla syvennyttiin lomakkeessa olevaan kysymykseen *”Harrastavatko sinun kaverisi tai sisaruksesi joukkuepalloilua?”.* Parihaastattelussa parilta kysyttiin *”Ovatko kaverinne/sisaruksenne pyytäneet tai kannustaneet teitä mukaan kokeilemaan joukkuepalloilua?”*. Jos oppilas vastasi myönteisesti, häneltä kysyttiin: *”Miten he ovat kannustaneet teitä mukaan?”*. Jos he vastasivat kielteisesti, kysyttiin: *”Onko he puhuneet negatiiviseen sävyyn joukkuepalloilusta?”*. Ei joukkuepalloilevat oppilaat kertoivat, että heidän kaverinsa harrastavat joukkuepalloilua. He vastasivat siihen: *”Ei he oo kannustanu ku ne tietää, et mul toisii harrastuksii.”* ja *”Eeiii.”*. Omaehtoisesti joukkuepalloilevat kertoivat, että heidän sisaruksensa harrastavat joukkuepalloilua. He kertoivat: *”No ei ny hirveesti…”*, *”Välil mä pelaan niitten kans.”* ja *”…Joo sama.”*. Joukkuepalloilijat kertoivat, että heidän kaverinsa ovat kannustaneet heitä mukaan pelaamaan. He kertoivat: *”Joo kaverit pyys mua mukaan pihapelei sählyy pelaa ja sit oon innostu pelaa niitten kans usei ja muutenkin ne kans pyys mua harrastamaa n isit innostuin niitte kaut myös harrastaa.”* sekä *”Joo on ne ja ne ketonu kui hauskaa se on ni sit innostui kokeilee ja sit ryhmäs oo kiva pelat.”*.

7.3 Joukkuepalloilun seuraaminen

7.3.1 Joukkuepalloilun seuraaminen katsomosta

Joukkuepalloilun seuraamiseen liittyen oli lomakkeessa neljä kysymystä. Ensimmäinen kysymys oli *”Oletko käynyt katsomassa joukkuepalloilua katsomossa paikan päällä, edellisen kahden vuoden aikana?”*. Oppilaiden piti valita vastatessaan kysymykseen vaihtoehto *”kyllä”* tai *”en”*. Jos oppilaat valitsivat *”kyllä”*, heidän piti kertoa kenen kanssa ja miksi. Jos taas oppilaat valitsivat vaihtoehdoksi *”en”*, heidän piti kertoa miksi.

Ei joukkuepalloilevista oppilaista neljä oppilasta ei ollut käynyt katsomassa joukkuepalloilua katsomossa. He kertoivat isoimmiksi syiksi, ettei heitä kiinnosta ja ei ole aikaa mennä katsomaan. Oppilaat ilmaisivat asian: *”En halua.”* ja *” Ei oo aikaa, tai ole matkall tai ei kiinnosta.”*. Kaksi oppilasta kertoi syyn olevan se, ettei kukaan perheessä harrastanut joukkuepalloilua tai vanhempia ei kiinnostanut mennä katsomaan. He kertoivat. *”Koska äiti eikä iskäkään käy.”* sekä *”Koska jos olisin mennyt katsomaan jalkapallopeliä se olisi olut minun veljeni peli eikä hän enää harrasta jalkapalloa.”*. Muut ryhmän viisi oppilasta kertoi, että oli käynyt katsomassa joukkuepalloilua paikan päällä. He kertoivat käyneen katsomassa perheen jäsenten kanssa, joten perheellä oli yhteys asiaan. He kertoivat: *”Äitini kanssa, koska halusimme.”*, *”Iskän kanssa jääkiekkopelissä.”*, *”Veljen salibandy peliä.”* ja *”Olen varmaan kerran käyny kattoo pesispeliä siskon kaa.”*.

Omaehtoisesti joukkuepalloilevista vain yksi oppilas kertoi, ettei ole ollut katsomassa joukkuepalloilua paikan päällä. Muut ryhmän oppilaat kertoivat, että he olivat olleet katsomassa joukkuepalloilua paikan päällä. Kolme oppilasta kertoi, että olivat olleet katsomassa kavereiden kanssa. He ilmaisivat asian: *”Jääkiekkoa kaverin kanssa.”*, *”Kyllä kavereitteni ja jääkiekko otteluita.”* ja *”Kaverini kans jalkapallopelin, koska toinen kaverini pelasi siellä.”*. Muut ryhmän oppilaiden joukkuepalloilun katsominen paikan päällä, liittyi perheeseensä tai sukulaisiin. He kertoivat: *”Iskän kanssa katsotaan 2–3 jääkiekko ottelua vuodessa. Katsotaan myös kotona pari kertaa viikossa jalkapallo otteluja. Siksi koska se on kivaa, kun sinun kaupunki voittaa ja voit olla pelaajien vieressä ja olla iloinen, kun ne voittaa.”* ja *”Mummun ja serkkujen kanssa ollaan oltu kertomassa yhen mun serkun jäkispelejä.”*. Yleensä oppilaat menivät katsomaan paikan päälle, koska heidän sisaruksensa pelasi joukkuepalloilua. He kertoivat: *”Sukulaisten ja perheen kanssa koska pikkuveli harrastaa salibandya.”*, *”Katsoin siskoni peliä vanhempien kanssa.”* ja *”Olen käynyt katsomassa pikkuveljen jalkapallopelejä monta kertaa.”*.

Joukkuepalloilijoista yksi oppilas kertoi, ettei ole ollut katsomassa joukkuepalloilua, hän kertoi: *”Ei ole tullut hyvää hetkeä.”*. Muut ryhmän oppilaat olivat olleet katsomassa joukkuepalloilua yksin, perheen tai kaverin kanssa. Yksi oppilas kertoi katsovansa joukkuepalloilua yksin, Hän ilmaisi asian: *”Yksin ja kivaa katsoa.”*. Oppilaat olivat olleet katsomassa joukkuepalloilua perheensä kanssa ja yleensä oman isänsä kanssa. Oppilaat, jotka olivat olleet katsomassa isänsä kanssa, kertoivat: *”Olen käynyt katsomassa jalkapalloa välillä iskän kanssa ja joskus joukkuekavereiden kanssa.”*, *” kyllä olen käynyt isän kanssa koska pääsemme ilmaiseksi.”* ja *”Olen käynyt isän kanssa katsomassa suomen koripallon maaottelua.”*. Kavereiden kanssa pelien seuraaminen oli kyselyn perusteella joukkuepalloilijoilla todella yleistä. Kahdeksan oppilasta kertoi olleensa katsomassa joukkuepalloilua kaverin kanssa, he esimerkiksi kertoivat: *” Kyllä kavereiden kanssa ja olin katsomassa Suomi-Islanti ottelua, kun harrastin vielä jalkapalloa.”*, *”Kavereiden kanssa, koska halusimme viettää yhteistä vapaa-aikaa.”* sekä *”Olen kavereiden, kiinnostaa jalkapallo, pesis ja jäkis.”*. Kolme oppilasta kertoi myös olleensa katsomassa pelejä kavereiden ja vanhempien kanssa, eräs oppilas ilmaisi: *”Kaverin ja perheen kanssa, koska he pyysivät minua.”*.

7.3.2 Joukkuepalloilun seuraaminen television välityksellä

Oppilailta kysyttiin lomakkeessa *”Kuinka usein olet viimeisen kahden vuoden aikana katsonut joukkuepalloilua televisiosta?”*. Oppilaiden piti valita vaihtoehdoista *”Erittäin paljon, jonkin verran, en osaa sanoa, en juurikaan, en lainkaan”* sopiva vaihtoehto ja kertoa mitä lajia he olivat katsoneet.

Ei-joukkuepalloilijoista muutama oppilas valitsi kysymykseen kohdan *”Ei juurikaan”* (kuvio 9.). Oppilaat kertoivat esimerkiksi: *”Oon joskus kattonu 5min jääkiekkoo tai jalkapalloo ku iskä on kattonu.”* ja *”Perheessä katsotaan jalkapalloa ja välillä jääkiekkoa.”*. Eräät oppilaat vastasivat *”Jonkin verran”* ja kertoivat katsoneensa jääkiekko ja jalkapalloa. Ryhmän loput oppilaat valitsivat *”Ei lainkaan”*.

Omaehtoisesti joukkuepalloilijoista muutama oppilas valitsi kohdan *”Erittäin paljon”* ja kertoivat katsovansa jääkiekkoa, jalkapalloa ja koripalloa (kuvio 9.). He esimerkiksi ilmaisivat asian*. ”Jalkapalloa 1–2 kertaa viikossa, koripalloa paria kertaa kuukaudessa.”* sekä *”Jääkiekkoa.”*. Muutama oppilas valitsi kohdan *”Ei juurikaan”* ja kertoivat katsovansa jalkapalloa sekä jääkiekkoa. Eräs heistä myös kertoi: *”Silloin tällöin kun vanhemmat katsoo.”*. Muuta oppilas valitsi kohdan *”En osaa sanoa”* ja kertoivat katsovansa jalkapalloa

ja sekä yksi oppilas ilmaisi: *”Katson paljon lajeja.”*. Ryhmän loput oppilaat valitsivat kohdan *”En lainkaan”*.

Joukkuepalloilevista eräät oppilaat valitsivat kohdan *”Erittäin paljon”* (kuvio 9.). Yleisimmät lajit, jota he katsoivat, olivat jääkiekko, jalkapalloa, koripalloa ja salibandya. He kertoivat, esimerkiksi: *”Jääkiekkoa iskän kanssa.”*, *” futis, lätkä, formulat, salibandy, kaikkea mahdollista.”* sekä *”Pesis.”*. Eräät oppilaat valitsivat lomakkeesta kohdan *”Jonkin verran”* ja kertoivat katsoneensa varsinkin jalkapalloa ja jääkiekkoa mutta myös salibandya, koripalloa sekä lentopalloa. Eräs oppilas valitsi kohdat ”*Erittäin paljon”* ja *”Jonkin verran”* ja vastaus otettiin huomioon molemmissa kohdissa. Eräät oppilaat valitsivat kohdan *”En juurikaan”* ja he kertoivat katsoneensa: *”Jalkapallo.”* sekä *”Välillä jääkiekkoa televisiosta.”*. Eräs oppilas valitsi *”Ei lainkaan”* ja sekä myös toinen oppilas valitsi kohdan *”En osaa sanoa”*.

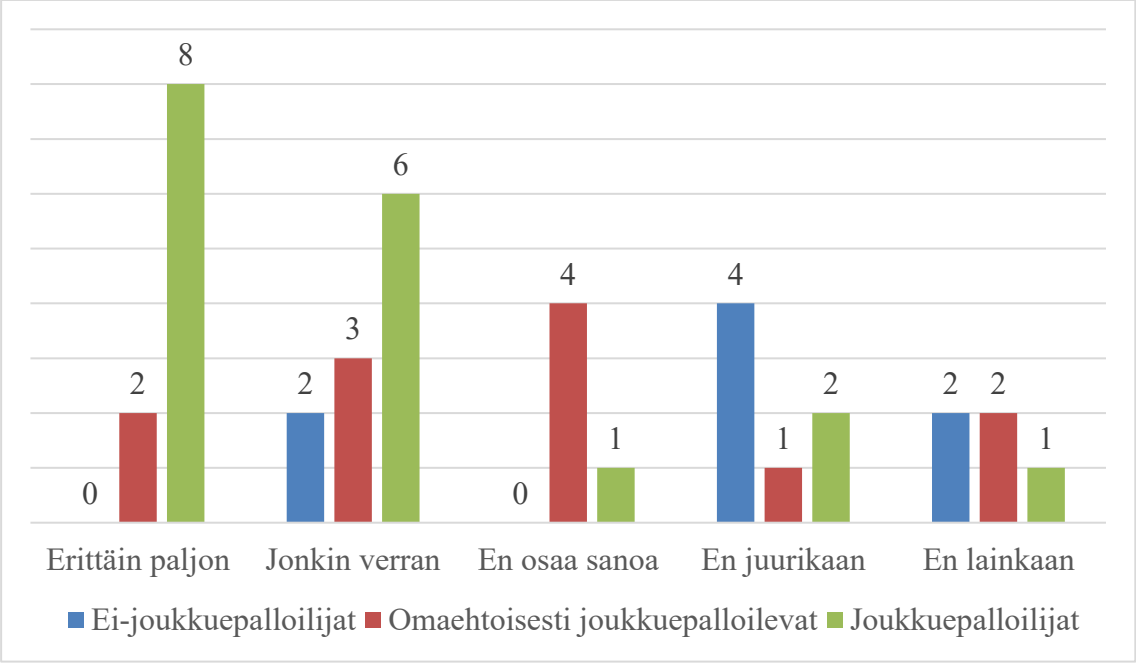

Kuvio 9. Joukkuepalloilun katsominen televisioista eri ryhmien (ei-joukkuepalloilijat, omaehtoisesti joukkuepalloilijat, joukkuepalloilijat) välillä mainintojen määrän mukaan.

7.3.3 Joukkuepalloilun seuraaminen sosiaalisesta mediasta

Oppilailta kysyttiin lomakkeessa *”Seuraatko paljon joukkuepalloilua sosiaalisesta mediasta?”*. Oppilaiden piti valita vaihtoehdoista *”Erittäin paljon, jonkin verran, en osaa sanoa, en juurikaan, en lainkaan”* sopiva vaihtoehto ja kertoa mistä he ovat seuranneet joukkuepalloilua ja mitä lajia.

Ei-joukkuepalloilijoista kaikki oppilaat valitsivat vaihtoehdon *”En lainkaan”*. Eärs oppilas oli vapaaehtoisesti perustellut vastausta, ilmaisten: *”Ei kiinnosta semne.”* (kuvio 10.).

Omaehtoisesti joukkuepalloilevista muutama oppilas valitsi kohdan *”Erittäin paljon”* ja eräs oppilas heistä kertoi käyttävänsä paljon TikTok-sovellusta seuratessaan joukkuepalloilua (kuvio 10.). Eräs oppilas kertoi katsovansa *”Jonkin verran”* ja oppilas ilmaisia asian: *”Jalkapallo pelaajat, joskus koripallokin”*. Ryhmästä muutama oppilas valitsi *”En osaa sanoa”* ja kommentoi kysymystä: *”Tik tokissa tulee joskus vastaan jalkapallo- tik tokkeja”* ja *” Youtubesta jääkiekkoa”*. Ryhmän loput oppilaat valitsivat kohdan *”En lainkaan”*.

Joukkuepalloilijoista muutama oppilas valitsi kohdan *”Erittäin usein”* ja he kertoivat seuraavansa jalkapalloa, jääkiekkoa sekä salibandya (kuvio 10.). Sovelluksista TikTok ja Instagram nousivat lomakkeissa esille. Muutama oppilas valitsi kohdan *”Jonkin verran”* ja he kertoivat seuraavansa kaupungin paikallista jalkapallo ja jääkiekko seuraa. He kertoivat esimerkiksi: *”X:n miesten edustusjoukkuetta”*. Eräs oppilas valitsi kohdat *”Erittäin paljon”* ja *”Jonkin verran”* ja vastaus otettiin huomioon molemmissa kohdissa. Eräs toinen oppilas valitsi kohdan *”En osaa sanoa”* ja *kaksi oppilasta ”En juurikaan”*. Oppilaat, jotka valitsivat *”Ei juurikaan”*, kertoivat: *”TikTok.”* sekä *”Pesis, jääkiekko ja jalkapallo.”*. Eräät oppilaat valitsivat kohdan *”En lainkaan”*.

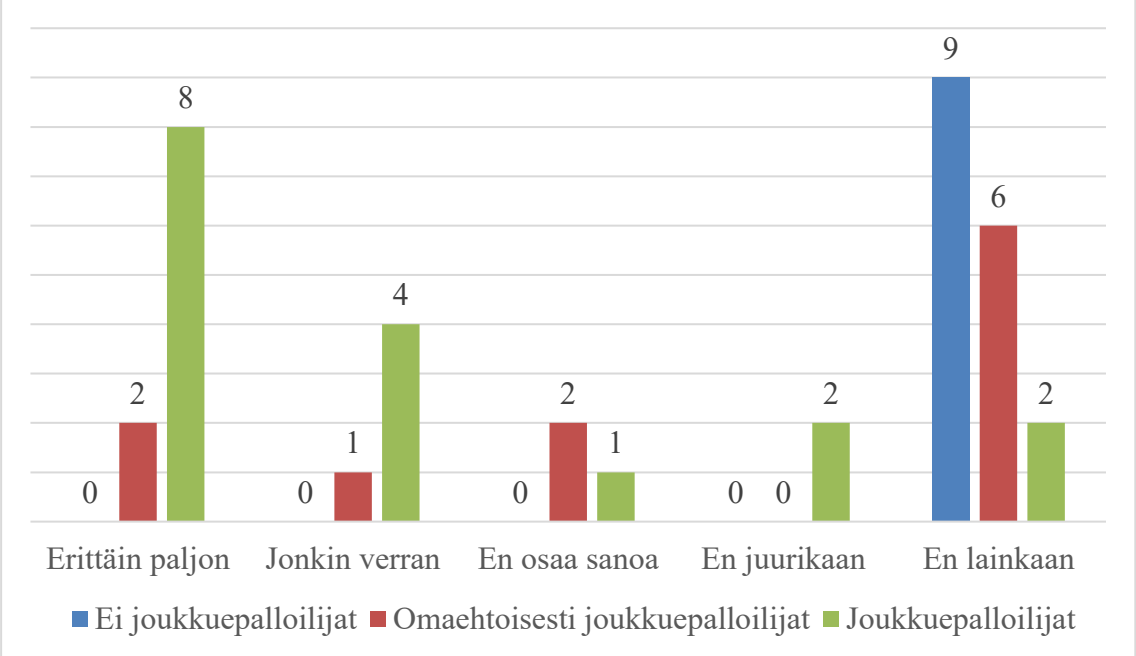

Kuvio 10. Joukkuepalloilun seuraaminen sosiaalisesta mediasta eri ryhmien (ei-joukkuepalloilijat, omaehtoisesti joukkuepalloilijat, joukkuepalloilijat) kesken mainintojen määrän mukaan.

7.3.4 Joukkuepalloilu konsolipelien pelaaminen

Oppilailta kysyttiin lomakkeessa *" Pelaatko joukkuepalloiluun liittyviä konsolipelejä (Playstation, Xbox jne.)?"*. Oppilaiden piti valita vastatessaan kysymykseen vaihtoehto *"kyllä"* tai *"en"*. Jos oppilaat valitsivat *"kyllä"*, heidän piti kertoa, mitä ja kuinka usein kuukauden aikana. Jos taas oppilaat valitsivat vaihtoehdoksi *"en"*, heidän ei tarvinnut perustella vastaustaan. Ei-joukkuepalloilijoista enemmistä oppilasta vastasi, ettei pelaa kyseisiä pelejä. Kuitenkin eräs oppilas kertoi pelaavansa ja hän ilmaisi asian: *"Rocket league joka toinen päivä."*.

Omaehtoisesti joukkuepalloilevista muutama oppilas vastasi, ettei pelaa joukkuepalloilupelejä. Ryhmän toiset oppilaat kertoivat pelaavansa kyseisiä pelejä mutta ei kuitenkaan usein. Oppilaat kertoivat esimerkiksi. *"Vain kavereilla, koska minulla ei ole konsolia, koska vanhemmat ei halua niitä. Konsolia pelaan 1–2 kertaa viikossa."*, *"Pikkuveljen kanssa fifaa ja änärii joskus ain."* ja *"Joskus pelasin FIFA 18 PS3:lla."*.

Joukkuepalloilevista muutama oppilas vastasi, ettei pelaa joukkuepalloiluun liittyviä pelejä. Ryhmästä enemmistö kertoi pelaavansa kyseisiä pelejä erilaisilla pelikonsoleilla, kuten Playstationilla ja Xboxilla. Joukkuepalloilupelit, kuten FIFA, NHL ja NBA nousivat esille oppilaiden vastauksissa. Esimerkiksi yksi oppilas kertoi: *"NHL 21, aika monta tuntia ehkä vähän liikaa."*. Eräät oppilaat kertoivat myös pelaavansa Rocket league -peliä, joka toimii samalla idealla, kuin jalkapallopeli.

8 Pohdinta

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää kuudesluokkalaisten oppilaiden näkemyksiä joukkuepalloilusta. Tutkimuksessa tarkasteltiin koulun, kodin ja kavereiden yhteyttä kuudesluokkalaisen näkemykseen joukkuepalloilusta sekä miten eri ryhmien näkemykset joukkuepalloilusta eroavat toisistaan. Jokaiseen tutkimuskysymykseen saatiin tarvittavat tiedot, joiden avulla vastataan tutkimuskysymyksiin.

8.1 Kuudesluokkalaisten näkemyksiä joukkuepalloilusta

Tutkimuksessa liikunnan kiinnostavuudella ei nähty olevan yhteyttä kuudesluokkalaisten näkemykseen joukkuepalloilusta. Tutkimukseen osallistuneista oppilaista vain muutamaa oppilasta ei kiinnostanut liikunta. Näistä eräs oppilas kuului ei-joukkuepalloileviin ja loput kuuluivat omaehtoisesti joukkuepalloileviin. Oppilaiden liikunnan kiinnostavuuden suosio sekä liikunnan suuri määrä kuukaudessa ei ollut yllätys, sillä vuoden 2018 LIITU-tutkimuksen mukaan vähän liikkuvia eli viikossa 0–2 päivää viikoittaisen liikuntasuosituksen mukaan liikkuvia oli 11-vuotiaista vain seitsemän prosenttia ja 13-vuotiaita vain yhdeksän prosenttia. (Kokko ym. 2019, 21). Oppilailta kysyttiin liikunnan kiinnostamisen lisäksi, että kiinnostaisiko heitä harrastaa joukkuepalloilua. Ei-joukkuepalloilijoita ei kiinnostanut harrastaa joukkuepalloilua, kun taas vastaavasti päänsääntöisesti kaikkia omaehtoisesti joukkuepalloilevia sekä joukkuepalloilijoita kiinnosti harrastaa joukkuepalloilua. Ei-joukkuepalloilijoiden yhtenä syynä oli, että he harrastivat mieluummin muuta urheilua ja toisena syynä se, että heitä ei kiinnosta harrastaa joukkuepalloilulajeja. Omaehtoisesti joukkuepalloilijat taas harrastivat eri urheilulajeja, mutta osa heistä haluaisi harrastaa myös joukkuepalloilulajeja. He kertoivat esteeksi ajan puutteen, joka johtui nykyisistä harrastuksista sekä heidän nykyinen harrastuksensa oli mahdollisesti myös halvempi, kuin joukkuepalloilulajien harrastaminen. Moni oppilas harrastaa urheilulajeja eri seuroissa alakouluikäisenä ja esimerkiksi tutkimuksen mukaan puolet lapsista sekä nuorista liikkuu seurojen ohjatussa liikunnassa, esimerkiksi 11-vuotiaista 58 prosenttia ja 13-vuotiaista 48 prosenttia (Martin, Suomi & Kokko 2019, 43). Kaikkia joukkuepalloilijoita kiinnosti joukkuepalloilu, mutta muutamaa oppilasta kiinnosti tutkimuksen joukkuepalloilulajeista vain hänen oma harrastamansa laji, eikä muut joukkuepalloilulajit. Vastausten perusteella syynä tähän oli usein kuitenkin se, että nykyinen harrastus vie runsaasti aikaa, jolloin oppilailla ei ollut aikaa toiseen harrastukseen.

Tutkimuksessa eri ryhmien välille nousi kolme yhteistä myönteistä näkökulmaa, joukkuepalloilusta, jotka olivat kaverit, joukkuehenki sekä urheilu. Kavereiden tärkeys kasvaa oppilaiden elämässä ja urheilussa, jossa he pääsevät viettämään yhteistä aikaa. Sosiaalinen kanssakäyminen, esimerkiksi joukkuepalloilussa, voi parhaimmillaan tyydyttää yhteenkuuluvuudentarpeita ja luo kontekstin ystävyyssuhteiden muodostumiselle. Joukkuepalloilussa lapset pääsevät tapaamaan omia kavereitaan ja muodostamaan uusia kaverisuhteita. Tämän takia he kertoivat kavereiden kuuluvan myönteisiin asioihin. Toiseksi yhteiseksi asiaksi oli noussut joukkuehenki, joka muodostuu pelaajien sosiaalisesta kanssakäymisestä ja yhdessäolosta. Vuoden 2018 LIITU-tutkimuksen mukaan sosiaalisuus ja yhdessäolo nousivat lasten ja nuorten keskuudessa yhdeksi liikunnan tärkeistä merkityksistä. (Koski & Hirvensalo 2019, 69.) Ei ole siis ihme, että joukkuehenki nousi tässä tutkimuksessa joukkuepalloilun yhdeksi myönteiseksi asiaksi. Kolmanneksi yhteiseksi myönteiseksi asiaksi oli noussut urheilu, jonka myötä lapset pääsivät liikkumaan. Liikunnalla on myönteisiä terveysvaikutuksia ja joukkuepalloilulajien pelaamisen myötä lapset pääsevät urheilemaan (Parkkari, Kannus & Leppänen 2019, 105).

Ei-joukkuepalloilijoiden vastauksista myönteisiksi asioiksi nousivat urheilu, joukkue sekä oppiminen. Joukkueena pelatessa lapset pääsevät tekemään yhteistyötä, pelaamaan joukkueena sekä viettämään kavereiden kanssa aikaa (Heino 2000, 205–206). Haastattelussa oppilaat kertoivat, etteivät tykkää olla yksin ja joukkueena kanssa oleminen on miellyttävämpää. Tämä myös perustelee, miksi joukkue on ei-joukkuepalloilijoiden mielestä myönteinen asia. Oppilaat kertoivat uusien taitojen oppimisen olevan myös myönteinen asia, jota 11-vuotiaat korostivat vuoden 2018 LIITU-tutkimuksessa (Koski & Hirvensalo 2019, 68). Vastausten perusteella urheileminen nousi yleisimmäksi vastaukseksi ei-joukkuepalloilijoiden ryhmässä.

Omaehtoisesti joukkuepalloilevat ja joukkuepalloilijat kertoivat yhteistyön ja voittamisen olevan myönteisiä asioita. Omaehtoisesti joukkuepalloilevien ryhmässä nousi esille myös muita myönteisiä näkökulmia, kuten taito lajissa, fanittaminen, kannustaminen sekä sääntöjen noudatus. Yleisimmiksi myönteisiksi asioiksi vastausten perusteella joukkuepalloilussa ryhmässä nousivat kaverit ja joukkuehenki.

Joukkuepalloilijoiden vastausten perusteella yleisimmiksi myönteisiksi asioiksi joukkuepalloilussa ryhmässä nousi joukkuehenki ja kaverit. Joukkuepalloilevien ryhmän oppilaat kertoivat eniten joukkuepalloilussa esiintyviä myönteisiä ja kielteisiä näkökulmia.

Tähän oli yhteydessä heidän suuri ryhmäkokonsa sekä lisäksi ryhmän jäsenillä on todennäköisesti enemmän kokemusta joukkuepalloilusta harrastusten ja heidän ympäröivän ympäristön kautta. Joukkuepalloilijat ovat todennäköisesti liikunnallisesti aktiivisempia ja tutkimukset ovat paljastaneet, että tämän kautta löytää liikunnasta, kuten joukkuepalloilusta useampia ja voimakkaampia merkityksiä sekä näkökulmia (vrt. esim. Koski & Hirvensalo 2019, 67). Ryhmien oppilaiden kertomien myönteisten ja kielteisten asioiden perusteella, heidän näkemyksensä joukkuepalloilua kohtaan oli enemmän myönteinen kuin kielteinen.

Tutkimuksessa ryhmien välille nousi yksi yhteinen kielteinen näkökulma joukkuepalloilusta, joita oli kiusaaminen ja haukkuminen. Vuoden 2016 LIITU-tutkimuksen mukaan kiusaamista kokeneista noin viidennes koki tulleensa kiusatuksi liikunnan tai urheilun parissa. Liikunta- ja urheiluharrastukset olivat kolmanneksi yleisin paikka, jossa syrjimistä ja kiusaamista tapahtui. Yleisimmät kiusaamisen syyt liikunta- ja urheiluharrastuksissa liittyivät vähäisiin liikunnallisiin taitoihin, pukeutumistyyliin sekä ulkonäköön. (Laine, Salasuo & Matilainen 2016, 61.)

Ei-joukkuepalloilijoiden vastausten perusteella tylsyys ja pallon hallinta nousivat kielteisiksi näkökulmiksi joukkuepalloilusta. Haastattelussa tuli esille kaksi näkökulmaa, jossa haastateltavat kertoivat joukkuepalloilun olevan tylsää, koska se on niin vaikeaa ja palloja on haastava hallita. Joukkuepalloilun vaikeuteen on yhteydessä liikunnallinen pätevyys, joka tarkoittaa ihmisen kokemusta edellytyksistään onnistua liikkumista vaativissa tehtävissä. Tämä tarkoittaa kouluikäisillä kokemusta omista liikuntataidoista ja -kyvykkyydestä sekä luottamusta omaan suoriutumiseen liikkumista vaativissa tehtävissä, kuten joukkuepalloilussa. (vrt. esim. Polet, Lintunen & Laukkanen 2019, 77.) Vuoden 2018 LIITU-tutkimuksessa tutkittiin liikunnallista pätevyyttä, jonka mukaan enemmistö nuorista (11-, 13- ja 15-vuotiaat nuoret) kokee henkilökohtaisen liikunnallisen pätevyytensä melko hyväksi. Tästä huolimatta osa ei-joukkuepalloilijoista, piti joukkuepalloilua haastavana itselleen. (Polet ym. 2019, 82.)

Omaehtoisesti joukkuepalloilevien vastausten perusteella kielteisiä asioita oli pelin epäreiluus ja mahdollinen tapaturmariski. Haastattelussa haastateltavat kertoivat epäreiluuden johtuvan, ettei pelaajat välttämättä noudata pelin sääntöjä. Sääntöjen noudattaminen on oppilaiden keskuudessa tärkeä asia, sillä esimerkiksi vuoden 2018 LIITU-tutkimuksen mukaan yhdeksän kymmenestä 11–15-vuotiaasta oli sitä mieltä, että urheilussa on noudatettava yhteisiä sääntöjä (Hentunen, Laakso, Huotari & Elorinne. 2019, 59). Tapaturmariskin oli oppilaiden toinen

kielteinen näkemys, jonka seurauksena oppilas saattaa loukkaantua. Vuoden 2018 LIITU-tutkimuksessa tutkittiin liikuntaharrastukseen liittyviä esteitä sukupuolen ja ikäryhmän mukaan. Tutkimuksessa selvisi, että 11-vuotiaista 38 prosenttia ja 13-vuotiaista 26 prosenttia pelkäsi loukkaantuvan urheilussa (Koski ym. 2019, 70). Tapaturmariski ja siihen liittyvät loukkaantumiset ovat edellisen tutkimuksen perusteella oppilaille melko tavallinen kielteinen näkökulma.

Joukkuepalloilijat kertoivat laajemman näkökulman joukkuepalloilun kielteisistä asioista kuin edelliset ryhmät. Ryhmässä nousi esille samoja kielteisiä asioita, joita olivat tylsyys, tapaturmariski ja epäreiluus. Näiden lisäksi ryhmän oppilaat kertoivat monia muita kielteisiä näkökulmia. Joukkueen huono joukkuehenki nähtiin kielteisenä asiana, jolloin yhteistoiminta ja yhdessäoloa kavereiden kanssa on huonoa. Vuoden 2018 LIITU-tutkimuksen mukaan 11-vuotiaista 62 prosenttia ja 13-vuotiaista 51 prosenttia piti tätä tärkeänä tai erittäin tärkeänä arvioitujen liikunnan merkitysten mukaan. (Koski & Hirvensalo 2019, 69.) Häviäminen oli ryhmässä yleinen kielteinen asia, joka on kilpailun kautta läsnä joukkuepalloilussa (Autio & Kaski 2005, 9). Ryhmän oppilaat ovat mahdollisesti harrastusten kautta päässeet kokemaan häviämisen tunteita joukkuepalloilussa, joten se oli yksi oppilaiden kielteinen näkökulma. Häviämistä saattaa edeltää epäonnistumiset pelissä, joka nousi esille oppilaiden vastauksista. Epäonnistumisten kautta joukkuepalloilu saattaa muuttua lapselle negatiiviseksi asiaksi, jonka takia se nousee kielteiseksi näkökulmaksi. (Autio & Kaski 2005, 10.) Joukkuepalloilijat nostivat esille myös harrastuksen kalleuden, joka oli vuoden 2018 LIITU-tutkimuksen mukaan yksi liikuntaharrastuksen yleisimmistä esteistä. Tutkimuksessa 11 -vuotiaista 43 prosenttia ja 13-vuotiaista 52 prosenttia kertoi liikunnan harrastamisen ulkoiseksi esteeksi olevan harrastuksen kalleus. (Koski & Hirvensalo 2019, 70.) Joukkuepalloilijoilla saattaa olla laajempaa näkökulmaa asiaan liittyen, koska he harrastavat joukkuepalloilua seuroissa. Toisaalta muiden ryhmien oppilaiden harrastamattomuuden syy saattaa olla harrastamisen kalleus. Viimeisenä kielteisenä näkökulmana ryhmä kertoi, ettei aina jaksa mennä harjoituksiin, johon syynä saattaa olla jokin este (vrt. esim. Koski & Hirvensalo 2019, 70).

8.2 Koulu, koti ja kaverit

Tutkimuksessa tutkittiin koulun yhteyttä kuudesluokkalaisten näkemykseen joukkuepalloilusta. Päänsääntöisesti kaikkien ryhmien oppilaat suhtautuivat myönteisesti koulun liikuntatunteihin, jotka sisälsivät joukkuepalloilua. Ei-joukkuepalloilijat olivat kaikista ryhmistä vähiten innoissaan liikuntatunneista, jotka sisälsivät joukkuepalloilua. On myös

huomattu, että koululiikuntaan suhtautumisessa, joka sisältää joukkuepalloilua, on eroja eri liikunta-aktiivisuusryhmien välillä siten, että vähän liikkuvista oppilaista suurempi osa kuin aktiivisemmin liikkujista suhtautui koululiikuntaan kielteisesti. On siis todennäköisempää, että joukkuepalloilijat ja omaehtoisesti joukkuepalloilevat suhtautuvat myönteisemmin koulun liikuntatunteihin, jotka sisältävät joukkuepalloilua. Kun oppilaat suhtautuvat koulussa tapahtuvaan joukkuepalloiluun paremmin, se on myös todennäköisesti yhteydessä myönteisempään näkemykseen joukkuepalloilusta. (vrt. esim. Vanttaja ym. 2017, 165.)

Valtaosa koulun oppilaista suhtautuu koululiikuntaan myönteisesti, mutta monikaan ei näe koululla tai liikunnanopettajalla olevan merkittävää yhteyttä omaan liikuntakiinnostukseen, kuten joukkuepalloilulajeihin. (Vanttaja ym. 2017, 165.) Ei-joukkuepalloilijat pitivät kyselyn perusteella päänsääntöisesti liikunnasta ja muista lajeista kuin joukkuepalloilusta, joten heidän kiinnostuksensa liikuntaan ei ollut yhteydessä siihen, etteivät pitäisi joukkuepalloilusta.

Oppilaat kertoivat, että heidän koulunsa liikunnanopettajat olivat yhteydessä, heidän myönteiseen suhtautumiseensa joukkuepalloilulajeja kohtaan. Tämä oli yllättävää, sillä pitkittäistutkimus vähän liikuntaa harrastavien nuorten liikuntasuhteesta ja liikunta-aktiivisuuden muutoksista kertoo, että koululla ja liikunnanopettajilla oli vähäinen merkitys liikuntakiinnostuksen herättäjinä. Koululiikunnalla on myös vähäinen yhteys liikuntakiinnostuksen heräämiseen riippumatta siitä, ovatko oppilaat liikunnallisia tai vähemmän liikunnallisia. (Vanttaja ym. 2017, 165.) Koulun liikunnanopettajat saattavat olla kuitenkin liikunnanopettajina hyviä, joka on yhteydessä tulokseen. Ei-joukkuepalloilijat, kuitenkin kertoivat haastattelussa, että välillä heidän opettajallaan saattaa olla huono päivä, joka tarttuu helposti oppilaisiin. Tämä saattaa laskea oppilaiden motivaatiota ja voi olla yhteydessä liikuntatunneilla kielteiseen suhtautumiseen joukkuepalloilua kohtaan.

Vastausten perusteella melkein kaikkien oppilaiden vanhemmista toinen vanhempi oli kiinnostunut tai harrastanut joukkuepalloilua. Jos vanhemmista vain toinen osapuoli oli kiinnostunut tai harrastanut, oli se päänsääntöisesti oppilaiden isä. Harvinaista oli, että vanhempien molemmat osapuolet olivat kiinnostuneita tai harrastaneet joukkuepalloilua. Lapsen urheiluharrastuksen kannalta oppilaiden vanhempien omalla urheilutaustalla on merkitystä. Lapsen urheiluharrastuksen kiinnostuksen kohteeseen on yhteydessä vanhempien kiinnostus urheiluharrastusta kohtaan, esimerkiksi joukkuepalloilua kohtaan. Suomalaisissa tutkimuksissa on havaittu, että liikunnallisilla vanhemmilla on myös liikunnallisia lapsia. On siis todennäköistä, että jos molemmat tai toinen vanhemmista on kiinnostunut

joukkuepalloilusta, on heidän lapsensa myös kiinnostunut joukkuepalloilusta. Tämä on yhteydessä siihen, että lapsi suhtautuu myönteisesti joukkuepalloilulajeihin. (Finni ym. 2014, 41.)

Saman sukupuolen ja pienen ikäeron omaavien sisarusten sekä joissain määrin kodin vanhempien liikuntaharrastamisen on havaittu toimivan käyttäytymismallina, joka suuntaa lapsen omaa harrastusvalintaa. Perheen lasten liikuntaharrastuksilla on yhteys perheen arkeen. Jos perheeseen kuuluu sisaruksia, eivätkä hekään voi välttyä sen lajikulttuurisilta vaikutteilta. Se, että oppilaat näkevät sisarusten vertaismallia urheilussa, voi lisätä luottamusta siihen, että itsekin kykenee sisarusten kaltaisiin suorituksiin. Sisarusten tullessa vanhemmaksi he antavat toisilleen neuvoja ja tukea sekä jakavat liikuntaan liittyviä arvoja sekä merkitystulkintoja. (Lehmuskallio 2011,27.) Esimerkiksi joukkuepalloilu on esimerkki urheilulajista, joka saattaa saada edellä mainittuja merkityksiä.

Tutkimuksen 37 oppilaasta, seitsemän oppilasta kertoi, ettei heidän vanhempansa ole kiinnostuneet tai harrastaneet joukkuepalloilua. Haastatteluiden kautta taas tuli selville, että ei joukkuepalloilevien oppilaiden vanhemmat, eivät kannustaneet oppilaita joukkuepalloiluun, kun taas kahden muun ryhmän vanhemmat kannustivat oppilaita joukkuepalloilun pariin. Jos kodin vanhempien oma käyttäytyminen ja asenne oli suhteessa arjessa tapahtuvaan liikuntaan, kuten esimerkiksi joukkuepalloiluun väheksyvä, omaksuu lapsi helposti samankaltaisen suhtautumistavan. (ks. esim. Lehmuskallio 2011,30.).

Lasten urheilussa, kuten joukkuepalloilussa lasten koti ja siihen kuuluvat vanhemmat ovat yksi keskeinen tekijä, jota ei voida sivuuttaa, kun tarkastellaan, esimerkiksi, miten oppilas suhtautuu joukkuepalloiluun. Sillä, että kodin vanhemmat osallistuvat lastensa harrastuksiin, on merkitystä lapselle, mutta myös urheiluseuralle sekä vanhemmille itselleen. Osallistumisen määrä ja tapa, esimerkiksi joukkuepalloilussa tulevat tarkoituksenmukaiseksi, kun kaikkien kolmen toimijan elämys on myönteinen. On kuitenkin hyvä pitää mielessä, että on tunnistettava erilaiset perheet ja eriytyneet mahdollisuudet. (vrt. esim. Finni ym. 2014, 41.)

Muutama oppilas 37 oppilaasta kertoi, ettei heidän kaverinsa tai sisaruksensa harrastaneet joukkuepalloilua. Heistä puolet kuului joukkuepalloilijoihin ja toiset puolet ei-joukkuepalloilijoihin. Vertaisryhmän kautta nuoret saavat tietoa eri harrastuksista, käyttäytymismalleista ja näiden myötä oppiva toimimaan samaan tapaan kuin muut ympärillä olevat kaverit (Vanttaja ym. 2017, 44). Kaverit saattavat harrasta samaa joukkueurheilulajia ja ei ole yllättävää, että ei-joukkuepalloilijoissa oli henkilöitä, jonka kaverit tai sisarukset, eivät

harrastaneet joukkuepalloilua. Se, että joukkuepalloilijoiden ryhmästä löytyi kyseisiä oppilaita, oli yllätys. Tutkimuksen loput oppilaat kertoivat, että heidän kaverinsa ja sisaruksensa harrastivat joukkuepalloilua. Kuudesluokkalaisten oppilaiden kavereilla onkin vaikutusvaltaa, millainen on oppilaiden näkemys joukkuepalloilusta. Joukkuepalloilua seuroissa ja omaehtoisesti harrastavat oppilaat ”vetävät” kavereitaan enemmän mukaan joukkuepalloilun pariin kuin ei-joukkuepalloilijat (vrt. esim. Lehmuskallio 2011, 29–30.) Oppilaan identiteetin rakentumisen kannalta onkin oleellista, mitä hän ajattelee kavereidensa tai muiden oppilaiden arvostavan. Jos kaveripiirissä arvostetaan esimerkiksi, että harrastetaan liikuntaa, kuten joukkuepalloilua, hakeutuu oppilas itsekin helpommin näiden harrastusten pariin. (Vanttaja ym. 2017, 44.)

Haastatteluissa tuli selville, että ei joukkuepalloilevien oppilaiden kaverit ja sisarukset, eivät kannustaneet joukkuepalloilun pariin. Omaehtoisesti joukkuepalloilevat kertoivat kannustamisen olevan vähäistä ja joukkuepalloilijat taas kertoivat, että heitä kannustetaan joukkuepalloiluun mukaan. Kavereiden yleisin sosiaalisen tuen muoto on liikkuminen, esimerkiksi joukkuepalloilun pelaaminen kavereiden kanssa. Kavereiden tuki on selvästi yhteydessä nuorten liikunta-aktiivisuuteen. Tuen ja kannustaminen määrä on sitä suurempaa, mitä aktiivisempia oppilaat olivat. Esimerkiksi mitä aktiivisempia oppilaat ovat joukkuepalloilussa, sitä enemmän kaverit antavat siinä tukea toisille oppilaille ja mahdollisesti kannustavat mukaan. (vrt. esim. Palomäki, Mehtälä, Huotari & Kokko 2016, 45.)

8.3 Joukkuepalloilun seuraaminen

Penkkiurheilu oli joukkuepalloilijoiden ja omaehtoisten ryhmässä yleisempää kuin ei-joukkuepalloilijoiden ryhmässä. Oppilaat tekivät sitä varsinkin kavereiden ja perheen kanssa. Ei-joukkuepalloilijoiden ryhmässä penkkiurheilu ei ollut niin yleistä, mikä kertonee heidän kielteisemmästä suhtautumisestaan, että heidän näkemyksensä joukkuepalloilua kohtaan on kielteisempi. LIITU-tutkimuksen (2016) mukaan on myös todettu, että aktiivisimpien liikkujien joukosta löytyy yleisemmin niitä, jotka kävivät seuraamassa penkkiurheilua paikan päällä. Vastaavasti harvoin liikunnallisesti aktiivisten joukossa, kuten ei-joukkuepalloilijoiden ryhmässä oli tyypillisempää, ettei penkkiurheilu tapahtumissa käyty kovin usein. (ks. esim. Koski, Laine & Matilainen 2016, 52.) Parhaimmillaan penkkiurheilu voi myös johtaa omakohtaiseen liikunnan harrastamiseen, jolla on yhteys oppilaiden näkemykseen joukkuepalloilusta. (Lehmuskallio 2011, 26).

Joukkuepalloilun seuraaminen televisioista ja sosiaalisesta mediasta oli yleistä joukkuepalloilijoiden ryhmässä. Omaehtoisesti joukkuepalloilijoista suurin osa seurasi joukkuepalloilua sosiaalisesta mediasta, mutta television kautta seuraamiseen ei ryhmästä ollut enemmistöä. Ei-joukkuepalloilijoista enemmistö ei seurannut televisioista, eikä heistä kukaan seurannut sitä sosiaalisen median kautta. Tutkimuksessa tuli myös ilmi, että oppilaat, jotka pelasivat joukkuepalloilua seurassa tai omaehtoisesti, pelasivat tai olivat kokeilleet joukkuepalloiluun liittyviä konsolipelejä. Ei-joukkuepalloilijat, eivät olleet edes kokeilleet kyseisiä konsolipelejä. Vuoden 2016 LIITU-tutkimuksen mukaan oppilaiden liikunta-aktiivisuudella nähtiin yhteys mediavälitteisen penkkiurheilun kanssa. Tämä tarkoittaa sitä, että mitä aktiivisempi oppilas oli liikunnallisesti, sitä todennäköisemmin hän myös seurasi urheilua, kuten joukkuepalloilua, television ja sosiaalisen median kautta. (Koski, Laine & Matilainen 2016, 54.) Joukkuepalloilun seuraaminen on suoraan yhteydessä yksilön tietoisuuteen, asenteisiin ja näiden kautta oppilaan näkemykseen, myönteisesti tai kielteisesti, esimerkiksi joukkuepalloiluun (Salokoski & Mustonen 2007, 15).

8.4 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Muutamia heikkouksia liittyy kyselytutkimukseen, esimerkiksi aina ei ole mahdollista varmistaa, miten vakavasti tutkimusjoukkoon kuuluvat ovat suhtautuneet tutkimukseen sekä onko vastaukset totuudenmukaisia. Ei ole myöskään täysin varmaa, ovatko vastaajat ymmärtäneet kysymyksiä oikein ja ovatko vastaukset heidän omasta näkökulmastaan. Kyselyssä on mahdollista, että vastaaja laiminlyö kyselyyn vastaamista, jolloin katoa vastausten määrässä. (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2010, 195.) Edellä esitetyt asiat on otettava huomioon, kun tutkitaan kuudesluokkalaisten näkemyksiä joukkuepalloilusta. Parihaastattelussa oppilaat saattavat myöskin vierastella tilannetta, kun haastattelija on tuntematon tai tilanteella on muuten negatiivinen vaikutus. Toinen vastaajaparista voi auttaa, jos kysymys liittyy muistinvaraisiin asioihin. Parista toinen saattaa kuitenkin olla dominoiva henkilö, joka vie haastattelun keskustelua itse määräämäänsä suuntaan. (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2010, 211.) Nämä seikat on otettava huomioon tulkittaessa sekä tehdessä johtopäätöksiä. Kyselylomakkeessa olisi ollut hyvä kysyä erikseen sitä, että kuinka moni oppilaiden kavereista ja sisaruksista harrastaa joukkuepalloilua. Vastauksissa oppilaat päänsääntöisesti erottelivat ne hienosti, mutta joissakin vastauksissa niitä ei ole eroteltu. Tämä tekee tulkinnasta vaikeampaa, sillä monen oppilaan kavereita saattaa olla juuri omat sisarukset.

Tutkimus ei ota huomioon sellaista mahdollisuutta, että oppilaalla saattaa olla esimerkiksi vaikea vamma tai sairaus, joka rajoittaa hänen toimintaansa urheilussa tai liikunnan tunneilla. (ks. esim. Heikinaro-Johansson & Kolkka, 1998, 59.). Täten on siis mahdollista, että oppilas ei pidä joukkuepalloilusta, koska ei pääse osallistumaan siihen kunnolla edellä mainittujen syiden takia. Tämä saattaa olla yhteydessä tutkimuksen tulokseen, vaikka opettajan pitäisi miettiä, miten edellä mainitut oppilaat osalistaisi mahdollisimman hyvin opetukseen. (Opetushallitus 2016).

Tutkimuksessa kunnioitetaan tutkimusjoukkoa ja oppilailla on oma mahdollisuus päättää, haluaako hän osallistua tutkimukseen (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2010, 25). Tämä tutkimus on kysely- ja haastattelututkimus, johon oppilaiden ei pidä antaa omia tietojaan. Ennen tutkimuksen aloittamista pitää ottaa selville, kuinka kauan tutkimusaineisto on säilytettävä ja missä sitä tulee säilyttää. Tutkimusaineistoa pitää säilyttää sellaisessa sähköisessä järjestelmässä tai tietokannassa, johon pääsee vain itse käsiksi. (Turun yliopisto 2020.)

Eettisesti hyvä tutkimus edellyttää, että tutkimusta tehdessä noudatetaan hyvää tieteellistä käytäntöä. (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2015, 23). Tutkimuksen toteuttamiseen pyydetään tutkimuslupa tutkimukseen sekä lupa tutkittavalta, hänen vanhemmiltansa ja koulun rehtorilta. Tähän tutkimukseen osallistuvat on tärkeää perehdyttää tutkimukseen eli kertoa, mitä tutkimuksessa tulee tapahtumaan sekä mitä saattaa tapahtua tutkimuksen kuluessa. Tutkittavan on ymmärrettävä tämä informaatio. Tutkijan tulee myös kertoa, miten tässä tutkimuksessa henkilötietoja käsitellään (Turun yliopisto 2020.) Tutkimuksessa oppilaille annettiin informaatioita edellä mainituista asioista. Tähän tutkimukseen osallistuminen pitää myös olla vapaaehtoista ja tutkijan tehtävä on tehdä kypsiä arviointeja. (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2015, 25). Epärehellisyyttä pitää välttää tutkimuksessa joka vaiheessa ja tässä tutkimuksessa ei ole tehty plagiointia, eikä tekstiä yritetä johdatella, eli tutkimus ei ole harhaanjohtava. (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2015 25–27.) Tutkimuksen valmistuttua tutkimusaineisto säilytetään määräajan, jonka jälkeen se hävitetään hallitusti. Tutkimuksen paperiaineisto poltetaan ja sähköiset aineistot poistetaan tallennusmediasta. (Turun yliopisto 2020.)

8.5 Arvio tulosten hyödyntämisestä

Tulokset antavat tietoa kuudesluokkalaisten näkemyksistä joukkuepalloilusta sekä onko koululla, kodilla ja kavereilla yhteyttä oppilaiden näkemykseen joukkuepalloilusta. Lisäksi se

kertoo kuudesluokkalaisten omista näkemyksistään joukkuepalloilua kohtaan. Samalla tutkimus antaa tietoa siitä, kuinka suuressa suosiossa joukkueurheilun seuraaminen on eri ryhmien keskuudessa. Tutkimus antaa myös tietoa, että kuinka moni oppilas harrastaa joukkuepalloilua seurassa, omaehtoisesti vapaa-ajalla tai vastaavasti ei ollenkaan.

Jatkotutkimuksena tutkimusta pitäisi laajentaa, ottamalla huomioon kaikki joukkuepalloilulajit. Voitaisiin myös tutkia kaikkien joukkuepalloilulajien kiinnostuksen määrää eri ikäisillä lapsilla, alakoulun alemmilta luokilta peruskoulun viimeisimpään luokkaan asti. Tutkimuksessa olisi myös hyvä ottaa huomioon, asuuko lapsi tai nuori kaupungissa tai maalla, sillä on yhteys liikuntatilaisuuksiin osallistumisen kanssa (Martin ym. 2019, 45). Lisäksi tutkimuksessa voitaisiin tutkia koulun, kodin ja kavereiden lisäksi muita tekijöitä, jotka olisivat yhteydessä lasten ja nuorten näkemykseen joukkuepalloilusta. Näkemyksiä voitaisiin tutkia myös vertailemalla muiden maiden lasten ja nuorten näkemyksiä sekä miten ne mahdollisesti eroavat toisistaan. Tämän kautta saataisiin laajempi kokonaiskuva lasten joukkueurheilun mieltymyksistä sekä mitkä asiat ovat yhteydessä eri yhteiskunnissa siihen. Lisäksi voitaisiin tutkia tarkemmin eri ryhmiä ja syitä, miksi ryhmät jakautuvat juuri näihin ryhmiin. Tutkimuksen kyselylomakkeessa oli muutama kysymys joukkuepalloilun seuraamiseen liittyen. Joukkuepalloilun seuraamista sekä sen suosiota voitaisiin tutkia tarkemmin ja laajemmin, jolloin saataisiin tietoa penkkiurheilun ja median suosiosta, liittyen joukkuepalloiluun tai laajemmin kaikkeen joukkueurheiluun. Tällöin olisi mahdollista selvittää, mitä joukkueurheilulajeja seurataan eniten eri yhteiskunnissa ja millä eri tavoilla. Laajempaan tutkimukseen on otettava enemmän tutkittavia ja kyselylomakkeen kysymykset voisivat olla avoimia kysymyksiä sekä monivalintakysymyksiä, jolloin lapset jaksaisivat vastata paremmin kysymyksiin. Tutkimuksessa olisi myös hyvä haastatella lasten vanhempia ja koulun henkilökuntaa, jolloin saataisiin myös heidän näkemyksensä siitä, miten koulu tai koti on yhteydessä lasten suhtautumiseen.

Lähteet

Aarresola, O., Aira, T., Itkonen, H., Kokko, S., Pihlaja, T. & Konttinen, N. 2015. Joukkuelajeja harrastavien nuorten urheilupolut. Nuorisotutkimus, 33 (1), 3–17.

Aho, S. & Laine, K. 1997. Minä ja muut. Kasvaminen sosiaaliseen vuorovaikutukseen. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Autio, T. & Kaski, S. 2005. Ohjaamisen taito. Helsinki: Edita Prima Oy.

Blomqvist, M., Mononen, K., Koski, P & Kokko, S. 2019. Urheilu ja seuraharrastaminen. Teoksessa S. Kokko & L. Martin (toim.). Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa. LIITU-tutkimuksen tuloksia 2018. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2019:4, 47–56.

Blomqvist, M., Mononen, K., Konttinen, N., Koski, P & Kokko, S. 2015. Urheilu ja seuraharrastaminen. Teoksessa S. Kokko & R. Hämylä (toim.) Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa. LIITU-tutkimuksen tuloksia 2014. Helsinki: Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2015:2, 73–82.

Clark, W. 2008. Kids´ sports. Canadian social Trends.

Cumming, S., Standage, M., Loney, T., Gammon, C., Nevilla, H., Sherar, L. & Malina, R. 2011.The mediating role of physical self-concept on relations between biological maturity status and physical activity in adolescents females. Journal of adolescence 34 (3) 465-473.

Cóte, J. 1999. The influence of the family in the development of talent in sports. The Sport Psychologist 13 (4), 395–417.

Cóte, J., Horton, S., MacDonald, D & Wilkes, S. 2009. The benefits of sampling sports during childhoops. Physical and Health Education Journal, 74 (4), 6–11.

Digipelaaminen 2017, 1. Digitaalisten pelien pelaaminen nelinkertaistunut 25 vuodessa. Helsinki: Tilastokeskus. Viitattu: 12.3.2021.

Finni, J., Aarresola, O., Jaakkola, T., Kalaja, S., Konttinen, N., Kokko, S. & Sipari, T. 2014. Asiantuntijatyö urheilijan polun lapsuusvaiheen määrittelemiseksi tutkimustiedon perusteella. Helsinki: Edita Prima Oy.

Hakala, L. 1999. Liikunta ja oppiminen. Mitä merkitystä on kuperkeikalla? Jyväskylä: PS-kustannus.

Hakanen, A., Kumlander, H., Putkuri, P., Andell, M., Arponen, V., Fälden, V., Järnstedt, T., Talja, J., Välimäki, J & Lempiäinen-Koponen, P. 2003. Koululiikunnan kehittämisryhmän raportti. Liikunnan käsikirja liikuntaa opettaville Turussa.

http://teatteri.turku.fi/sites/default/files/atoms/files/liikuntakasikirja.pdf .Viitattu 15.06.2020.

Hentunen, J., Laakso, N., Huotari, K & Elorinne, M. 2019. Kilpaurheilu ja etiikka. Teoksessa S, Kokko. & L, Martin (toim.). Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa. LIITU-tutkimuksen tuloksia 2018. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2019:4. 57–64.

Heikinaro-Johansson, P. & Huovinen, T. 2007. Näkökulmia liikuntapedagogiikkaan. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit 2007.

Heikinaro-Johansson, P. & Kolkka, T. 1998. Koululiikuntaa kaikille. Soveltavan liikunnanopetuksen opas. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Heinilä, K. 2010. Liikunta- ja urheilukulttuurimme. Eilen–tänään–huomenna. Kalevi Heinilä. Helsinki.

Heino, S. 2000. Iloisemmin, rohkeammin, keskittyneemmin. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Hirsijärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2015. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Hirsijärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2010. Tutki ja kirjoita. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.

Hirvensalo, M., Jaakkola, T., Sääkslahti, A & Lintunen, T. 2019. Koettu liikunnallinen pätevyys ja koetut esteet. Teoksessa S, Kokko. & A, Mehtälä (toim.). Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa. LIITU-tutkimuksen tuloksia 2016. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2016:4. 37–45.

Huisman, T. 2004. Liikunnan arviointi peruskoulussa. Yhdeksäsluokkalaisten kunto, liikunta-aktiivisuus ja koululiikuntaan asennoituminen. Helsinki: Ylipistopaino.

Huovinen, T. & Rintala, P. 2003. Soveltava liikunnanopetus. Teoksessa P. Heikinaro-Johansson, T. Huovinen, & L. Kytökorpi (toim.) Näkökulmia liikuntapedagogiikkaan. Helsinki: WS Bookwell. 342–361.

Hurme, H. 2001. Perhe kehityksen kontekstina. Teoksessa P. Lyytinen, M. Korkiakangas & H. Lyytinen (toim.). Näkökulmia kehityspsykologiaan. Kehitys kontekstissaan. Helsinki: WSOY 148–149.

Honkonen, R. & Suoranta, J. 1999. Höntsyä vai tehovalmennusta? Kirjoituksia joukkueurheilun junioritoiminnasta. Tampere: Tampereen yliopisto.

Icehearts. 2019. Suomen Icehearts ry. https://www.icehearts.fi Viitattu 20.3.2020.

Innostun liikkumaan. 2020. Motorinen kehitys- yleinen ja yksilöllinen etenemä. https://innostunliikkumaan.fi/motoriset-taidot-arjessa-ja-niiden-oppimiseen-

vaikuttavat-tekijat/motorinen-kehitys-yleinen-ja-yksilollinen-etenema/ Viitattu 12.3.2020.

Jarasto, P. & Sinervo, N. 1998. Kouluikäisen lapsen maailma. Gummerus Kirjapaino Oy. Jyväskylä.

Jarvie, G. & Thornton, J. 2012. Sport, culture and society. Second edition. 2 Park Square, Milton Park, Abingdom, Oxon: Routledge.

Jyväskylän yliopisto. 2015. Fenomenologinen tutkimus. Jyväskylä: Jyväskylän yliopiston verkkojulkaisut, 2015. https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/fenomenologinen-tutkimus Viitattu 16.11.2020

Kaisvuo, T., Storvik-Sydänmaa, S., Talvensaari, H. & Uotila, N. (2012). Lapsen ja nuoren hoitotyö. Helsinki: SanomaPro Oy.

Kansallinen liikuntatutkimus (2006a) Lapset ja nuoret. Helsinki: Nuori Suomi.

Karvinen, J. & Lehto, J. 2003. Lasten urheilun perusteet. Suomen Liikunta ja Urheilu julkaisusarja 7/03.

Keltikangas- Järvinen, L. 2010. Sosiaalisuus ja sosiaaliset taidot. Helsinki: WSOY.

Koloma, S. 2018. Mediaurheilu. Tunnetalouden dynamo. Tampere: Vastapaino.

Kokko, S. & Martin, L (toim.). 2019. Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa. LIITU-tutkimuksen tuloksia 2018. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2019:4.

Kokko, S., Hämylä, R., Husu, P., Villberg, J., Jussila, A-M & Mehtälä, A., Tynjälä, J. & Vasankari, T. 2016. Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa (LIITU) - tutkimuksen aineistonkeräys ja menetelmät 2016. Teoksessa S, Kokko. & A, Mehtälä (toim.). Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa. LIITU-tutkimuksen tuloksia 2016. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2016:4. 6–9.

Koski, P & Hirvensalo, M. 2019. Liikunnan merkitykset ja esteet. Teoksessa S, Kokko. & L, Martin (toim.). Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa. LIITU-tutkimuksen tuloksia 2018. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2019:4. 65–74.

Koski, P., Laine, A & Matilainen, P. 2016. Urheilun ja liikunnan seuraaminen. Teoksessa S, Kokko. & A, Mehtälä (toim.). Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa. LIITU-tutkimuksen tuloksia 2016. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2016:4. 51–56.

Koski, P. 2008. Liikunnan ja urheilun seuratoiminta nuorisotyönä. Teoksessa T. Hoikkala & A. Sell (toim.). Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja

mahdollisuudet. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76. Helsinki: Nuorisotutkimusseura. 299–319.

Koski, P. 2008. Liikunnan ja urheilun seuratoiminta nuorisotyönä. Teoksessa T, Hoikkala & A, Sell (toim.). Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76. Helsinki: Nuorisotutkimusseura. 299–319.

Koski, P. 2008. Physical Activity Relationship (PAR). International Review for the Sociology of Sport, 43, 151–163.

Koski, P. 2004. Liikuntasuhde -liikunnan kohtaaminen kulttuurisesti rakentuvana sosiaalisena maailmana. Teoksessa K. Ilmanen (toim.). Pelit ja kentät -kirjoituksia liikunnasta ja urheilusta. Jyväskylän Yliopisto. Liikunnan sosiaalitieteenlaitos. Tutkimuksia 3/2004. Tampere: Domus Offset.

Koski, P. 2003. Joukkue rakentuu merkityksille. Liikunta & Tiede 40 (3), 25.

Kosola, S., Moisala, M. & Ruokoniemi, P. 2019. Lapset, nuoret ja älylaitteet. Taiteen tasapainoon. Helsinki: Kusannus Oy Duodecim.

Kunesh, M. A., Hasbrook, C. A. & Lewthwaite, R. 1992. Physical activity socialization: Peer interactions and affective responses among a sample of sixth grade girls. Sociology of Sport journal 9 (4), 385–396.

Lagström, H., Pösö, T., Rutanen, N. & Vehkalahti, K. 2010. Lasten ja nuorten tutkimuksen etiikka. Helsinki: Nuorisotutkimusseura RY. Nuorisotutkimusverkosto.

Laine, A., Salasuo, M & Matilainen, P. 2016. Arvot, syrjintä ja kiusaaminen. Teoksessa S, Kokko. & A, Mehtälä (toim.). Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa. LIITU-tutkimuksen tuloksia 2016. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2016:4. 57–61.

Lehmuskallio, M. 2011. Ei VilleGalle vaan vertaiset, valmentajat ja vanhemmat. Lasten ja nuorten näkemyksiä liikuntakiinnostukseensa vaikuttajista. Turku: Turun yliopisto.

Martin, L., Suomi, K & Kokko. 2019. Liikuntatilaisuudet. Teoksessa S, Kokko. & L, Martin (toim.). Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa. LIITU-tutkimuksen tuloksia 2018. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2019:4. 43–46.

McCaughtry, C. J., Barnard, S., Matin, J., Shen, B. & Kulinna, P. H. 2006. Teachers' perspectives on the challenges of teaching physical education in urban schools: The student emotional filter. Research Quarterly for Exercise and Sport 77 (4), 486-497.

Miettinen, P. 1999. Liikkuva lapsi ja nuori. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Myllyniemi, Sami & Berg, Päivi (2013) Nuoria liikkeellä! Nuorten vapaa-aikatutkimus 2013. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö.

Mäkelä, K. 2014. PE Teachers' Job Satisfaction, Turnover, and Intention to Stay or Leave the Profession. Studies in Sport, Physical Education and Health 208.

Nummenmaa, L., Holopainen, M. & Pulkkinen, P. 2014. Tilastollisten menetelmien perusteet. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Nurmi, J.-E., Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Pulkkinen, L. & Ruoppila, I. 2006. Ihmisen psykologinen kehitys. 1.–2. painos. WSOY. Helsinki.

Palomäki, S., Huotari, P., & Kokko, S. (2017). Vanhempien ja kavereiden tuen yhteys nuoruusiän fyysiseen aktiivisuuteen. Liikunta ja tiede, 54 (2–3), 83–90.

Palomäki, S., Mehtälä, A., Huotari, P & Kokko, S. 2016. Vanhempien ja kavereiden tuki lasten ja nuorten liikunnalle. Teoksessa S, Kokko. & A, Mehtälä (toim.). Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa. LIITU-tutkimuksen tuloksia 2016. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2016:4. 41–45.

Parkkari, J., Kannus, P & Leppänen, M. 2019. Liikuntavammat koulussa, vapaa-ajalla ja urheiluseuroissa. Teoksessa S, Kokko. & L, Martin (toim.). Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa. LIITU-tutkimuksen tuloksia 2018. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2019:4. 101–106.

Perttula, J. 1995. Kokemus psykologisena tutkimuskohteena. Johdatus fenomenologiseen psykologiaan. Tampere: Suomen fenomenologinen instituutti.

Perusopetuksen opetussuunnitelma. 2016. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2016. Helsinki: Opetushallitus

Perusopetuksen opetussuunnitelma. 2014. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Helsinki: Opetushallitus.

Pica, R. 2014. Preschoolers & Kindergartners: Moving & Learning a physical education curriculum. St. Paul, Minnesota: Readleaf Press.

Poikkeus, A-M. 1995. Lasten toverisuhteet ja sosiaaliset taidot. Teoksessa P. Lyytinen, M. Korkiakangas & H. Lyytinen (toim.) Näkökulmia kehityspsykologiaan. Kehitys kontekstissaan. Helsinki: WSOY. 122–138.

Polet, J., Lintunen, T & Laukkanen, A. 2019. Koettu liikunnallinen pätevyys ja liikuntamotivaatio. Teoksessa S, Kokko. & L, Martin (toim.). Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa. LIITU-tutkimuksen tuloksia 2018. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2019:4. 75–82

Porter, L., Bigley, G. & Steers, R. 2003. Motivation and work behavior. Seventh edition. New York: A Division of the McGraw-Hill Companies.

Ruusuvuori, J. & Tiittula, L. 2009. Haastattelu, tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Rink, J. 2010. Teaching physical education for learning. Sixth edition. New York: The McGraw-Hill.

Roberts, I. 1996. Children and sport. Walking to school has future benefits.

Rödstam, M. 1992. Lapsen kehitys 7–12 vuotta. Keuruu: Otava.

Salokoski, T. & Mustonen, A. 2007. Median vaikutukset lapsiin ja nuoriin — katsaus tutkimuksiin sekä kansainvälisiin mediakasvatuksen ja - säätelyn käytäntöihin. Helsinki: Mediakasvatusseuran julkaisuja 2/2007.

Tainio, L., Ikävalko, E., Palmu, T., Tani, S. & Suortamo, M. 2010. Sukupuoli ja tasa-arvo koulussa. Jyväskylä: PS-kustannus.

Taipale, V. 1992. Lasten mielenterveystyö. Helsinki: WSOY.

Takalo, S. 2004. Kuka minua liikuttaa? Sosiaalisen ympäristön koettu merkitys 10–12-vuotiaiden lasten liikunta-aktiivisuuteen. Jyväskylän yliopisto. Liikuntapedagogiikan lisensiaatintutkimus.

Terve Koululainen. Liikehallintakyvyt. Tampere: Tampereen Urheilulääkäriasema

Tilbury, D. 1994. Working with Mental Illness A community-based Approach. British Association of Social Workers. Oxford University Press.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Turun yliopisto. 2020. Tietosuojaohjeita opinnäytetyöhön. https://utu.fi Viitattu 15.05.2020

Sintonen, S. 2002. Median sylissä. Kirjoituksia lasten mediakasvatuksesta. Helsinki: Oy FINN LECTURA Ab.

Suomi, K., Mehtälä, A & ja Kokko, S. 2016. Teoksessa S, Kokko. & A, Mehtälä (toim.). Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa. LIITU-tutkimuksen tuloksia 2016. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2016:4. 23–26.

Stroot, S.A. 2002. Socialization and participation in sport. Teoksessa A. Laker (toim.). The sociology of sport and physical education –an introductory reader. Roadledge Falmer, 129–135.

Sääkslahti, A: Liikunnanopetuksen suunnittelu. S. 288–297. Teoksessa T, Jaakkola., J, Liukkonen. & A, Sääkslahti. 2013. Liikuntapedagogiikka. Jyväskylä: PS-kustannus.

Unicef. 2018. https://unicefkidpower.org/fun-sports-activities-games-resources-kids/#whykidssports Viitattu 25.3.2020.

Vanttaja, M., Tähtinen, J., Zacheus, T. & Koski, P. 2017. Liikkumattomuuden jäljillä. Pitkittäistutkimus vähän liikuntaa harrastavien nuorten liikuntasuhteesta ja liikunta-aktiivisuuden muutoksista. Helsinki: Nuorisotutkimusseura ry.

Weinberg, R. S. & Gould, D. 2007. Foundations of sport and exercise psychology. Champaign: Human Kinetics.

Wellard, I. 2014. Sport, Fun and Enjoyment An embodied approach. 2 Park Square, Milton Park, Abingdom, Oxon: Routledge.

YLE. 2021. Yleisradio Oy. https://yle.fi/uutiset/3-11744437 Viitattu 03.03.2021.

Liitteet

Liite 1Kyselylomake

Mitä mieltä olet joukkuepalloilusta

Joukkuepalloilulla tarkoitetaan tässä tutkimuksessa perinteisiä joukkuepelejä, joissa kilpaillaan sekä yritetään voittaa toinen joukkue, jota vastaan pelataan. Joukkuepalloiluun kuuluu tässä kyselyssä seuraavat perinteiset lajit: **jalkapallo, salibandy, koripallo, lentopallo, jääkiekko ja pesäpallo**.

Ohjeet: Kyllä tai ei kysymyksissä, rastita **kyllä** tai **ei** ja vastaa valitsemasi vaihtoehdon perään. Perustele vastauksesi muutamalla lauseella. Kysy apua, jos et ymmärrä kysymystä.

LOMAKKEEN NUMERO: _____

1. Kiinnostaako liikunta?
   - **Kyllä**, mikä laji ja kuinka monta kertaa kuukaudessa harrastat liikuntaa?

_____

_____

_____

   - **Ei**, miksi?

_____

_____

_____

2**.** Harrastatko alussa mainittuja perinteisiä joukkuepalloilulajeja ohjatusti?
   - **Kyllä**, mitä lajia ja missä seurassa tai kerhossa? Miksi harrastat kyseistä lajia?

_____

_____

_____

- **En**, miksi?

_____

_____

_____

3. Pelaatko joukkuepalloilua vapaa-ajalla? (vapaa-ajaksi lasketaan koulun ja urheiluseuran ulkopuolella tapahtuva pelaaminen)

- **Kyllä**, kuinka usein kuukaudessa ja kenen kanssa?

_____

_____

_____

_____

_____

_____

- **En**

4. Jos olisi mahdollista, niin olisitko kiinnostunut harrastamaan jotakin kysytyistä joukkuepalloilulajeista?

- **Kyllä,** mitä lajia ja miksi et mahdollisesti harrasta kyseistä lajia?

_____

_____

_____

_____

- **En,** mitkä tekijät saisivat sinut kiinnostumaan ja harrastamaan jotakin kysytyistä joukkuepalloilulajeista?

_____

_____

_____

_____

5. Oletko käynyt katsomassa joukkuepalloilua katsomossa paikan päällä, edellisen kahden vuoden aikana?

- **Kyllä**, kenen kanssa ja miksi?

_____

_____

_____

- **En**, miksi?

_____

_____

_____

6. Kuinka usein olet viimeisen kahden vuoden aikana katsonut joukkuepalloilua televisioista? Valitse seuraavista vaihtoehdoista yksi.

- **Erittäin paljon,** mitä lajia?

_____

- **Jonkin verran,** mitä lajia?

_____

- **En osaa sanoa,** mitä lajia?

_____

- **En juurikaan,** mitä lajia?

_____

- **En lainkaan**

7. Seuraatko paljon joukkuepalloilua sosiaalisesta mediasta? (facebook, tik tok, instagram, twitter ym.). Valitse seuraavista vaihtoehdoista yksi.

- **Erittäin paljon,** mistä ja mitä?

_____

- **Jonkin verran** mistä ja mitä?

_____

- **En osaa sanoa** mistä ja mitä?

_____

- **En juurikaan** mistä ja mitä?

_____

- **En lainkaan**

8. Pelaatko joukkuepalloiluun liittyviä konsolipelejä (Playstation, Xbox jne.)?

- **Kyllä**, mitä ja kuinka usein kuukauden aikana?

_____

_____

_____

- **En**

9. Mitä myönteisiä asioita on mielestäsi joukkuepalloilussa? (Hyvät puolet)

_____

_____

_____

_____

10. Mitä kielteisiä asioita on mielestäsi joukkuepalloilussa? (Huonot puolet)

_____

_____

_____

_____

11. Ovatko vanhempasi olleet kiinnostuneita tai jopa harrastaneet joukkuepalloilua?

_____

_____

_____

_____

12. Pelaatko perheesi (vanhemmat ja sisarukset) kanssa usein joukkuepalloilua?
    - **Kyllä**, mitä ja kuinka usein?

_____

_____

_____

    - **En**, miksi?

_____

_____

_____

13. Harrastavatko sinun kaverisi tai sisaruksesi joukkuepalloilua?
    - **Kyllä**, mitä ja kuinka usein viikossa?

_____

_____

_____

    - **Ei**

14. Miten suhtaudut koulun liikuntatunteihin, jotka sisältävät joukkuepalloilua?

_____

_____

_____

_____

15. Haluaisitko sanoa jotakin muuta aiheeseen liittyen?

_____

_____

_____

Kiitos vastauksista!

Liite 2. Haastattelun kysymykset

1. Lomakkeessa oleva kysymys: Miten suhtaudut koulun liikuntatunteihin, jotka sisältävät joukkuepalloilua?
Haastattelussa kysyn:

- Millä perusteella muodostat mielipiiteesi? (eli miksi jokin asia on esim. kivaa/tylsää tai mikä on johtanut siihen, että se on kivaa/tylsää)
- Onko liikunnanopettaja muuttanut teidän mielipidettänne myönteiseen tai kielteiseen suuntaan joukkuepalloilusta? (Eli ajatteletteko positiivisemmin tai negatiivisemmin asiasta opettajanne takia)

2. Lomakkeessa oleva kysymys: Ovatko vanhempasi olleet kiinnostuneita/harrastaneet joukkuepalloilua & Pelaatko perheesi kanssa usein joukkuepalloilua?
Haastattelussa kysyn:

- Ovatko vanhempanne kannustaneet/ehdottaneet teitä kokeilemaan joukkuepalloilua?
    - Jos vastaa myönteisesti: Miten ovat kannustaneet/ehdottaneet?
    - Jos vastaa kielteisesti, kysyn: Onko vanhemmat puhuneet negatiiviseen sävyyn joukkuepalloilusta?

3. Lomakkeessa oleva kysymys: Harrastavatko kaverisi/sisaruksesi joukkuepalloilua?
Haastattelussa kysyn:

- Ovatko kaverinne/sisaruksenne pyytäneet/kannustaneet teitä mukaan kokeilemaan joukkuepalloilua?
    - Jos vastaa myönteisesti: Miten he ovat kannustaneet teitä mukaan?
    - Jos vastaa kielteisesti, kysyn: Ovat he puhuneet negatiiviseen sävyyn joukkuepalloilusta?

4. Lomakkeessa oleva kysymys: Mitä kielteisiä/myönteisiä asioita on joukkuepalloilussa?
Haastattelussa kysyn:

- Millä tavalla tulee esille joukkuepalloilussa? (esim. jos joukkuehenki on kielteinen/myönteinen, niin millä tavalla se tulee esille)

Liite 3. Lausuntokartta

1.Joukkuepalloilijat

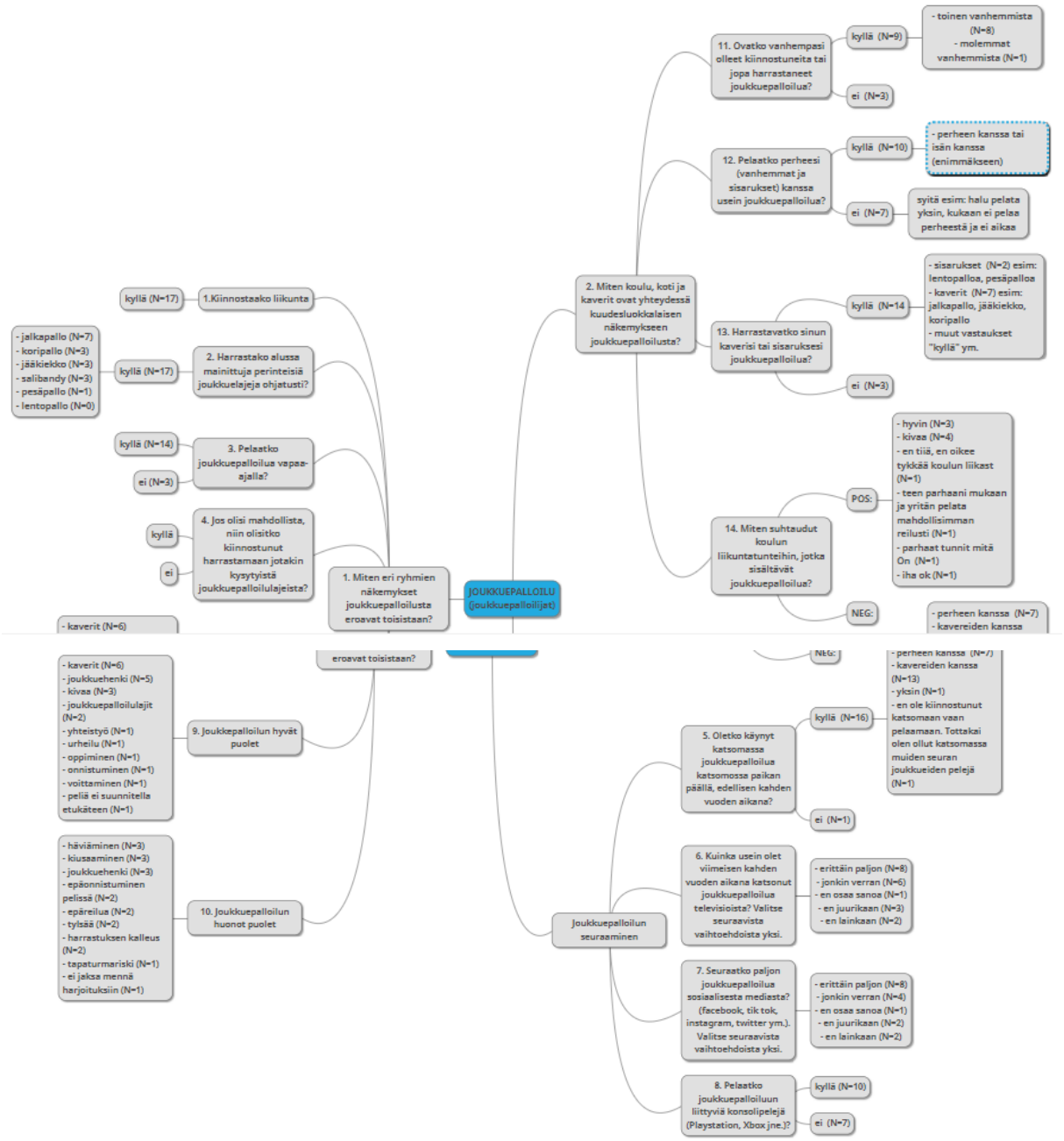

2. Omaehtoisesti joukkuepalloilevat

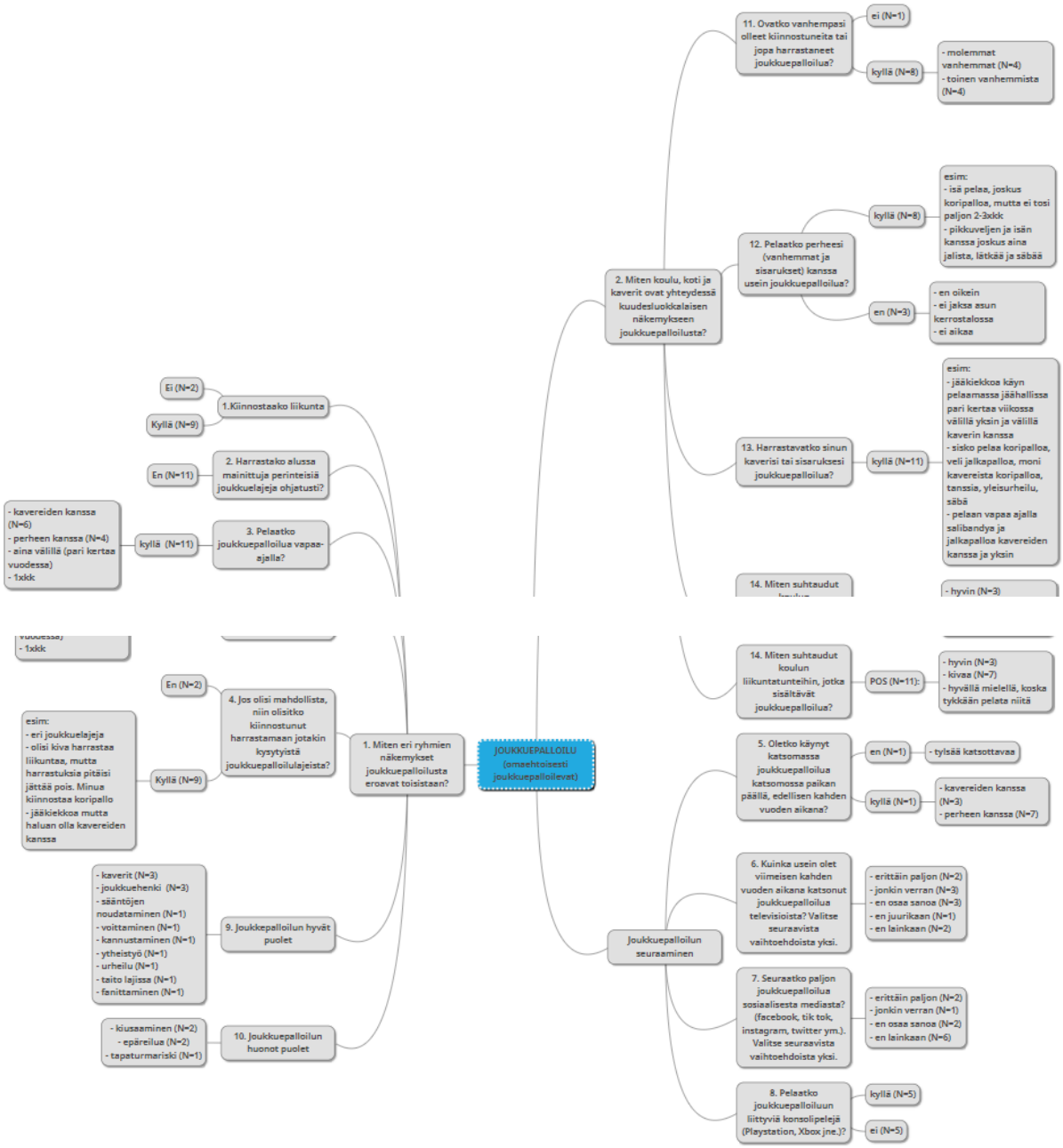
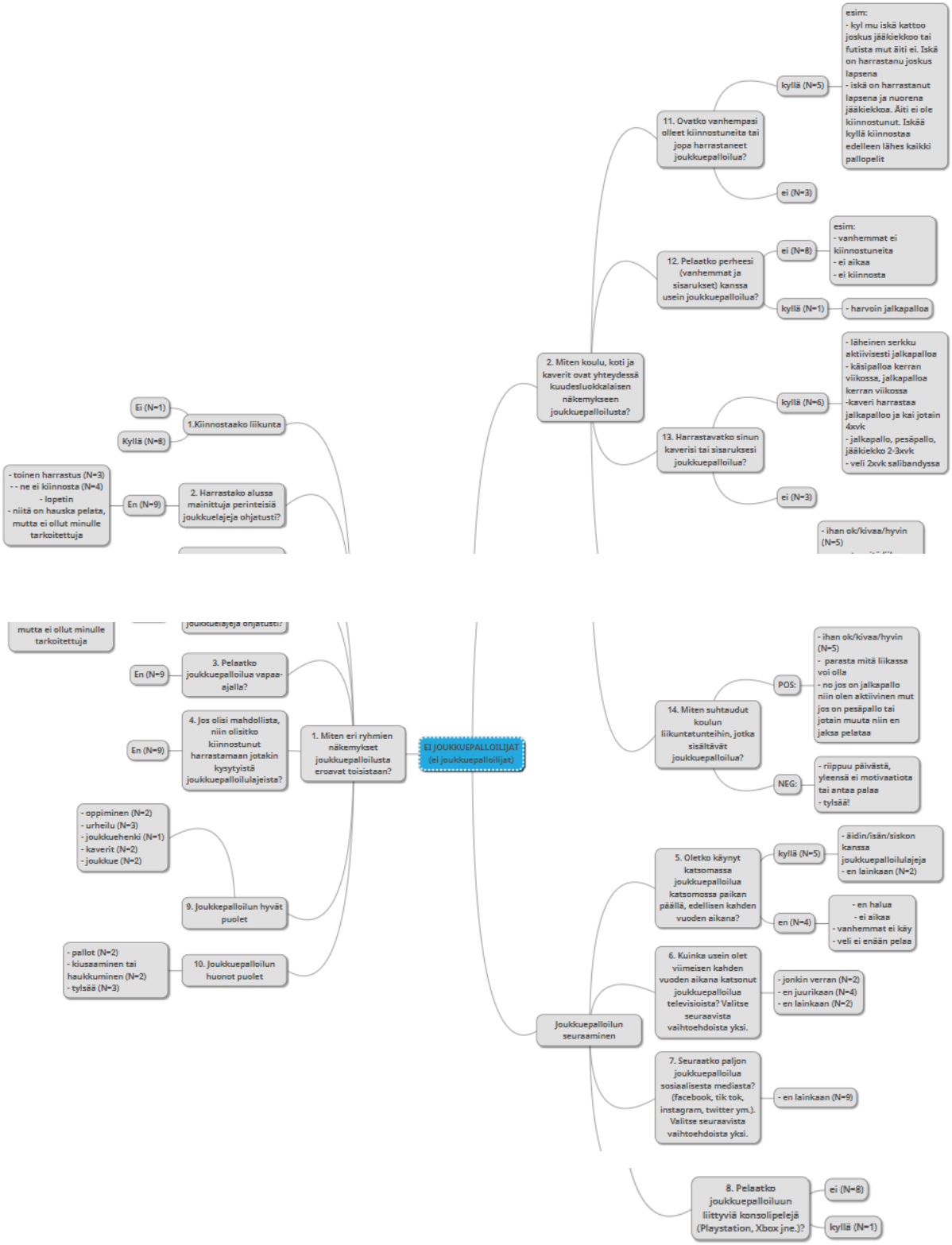
3. Ei-joukkuepalloilijat